

XIX. ÉVFOLYAM

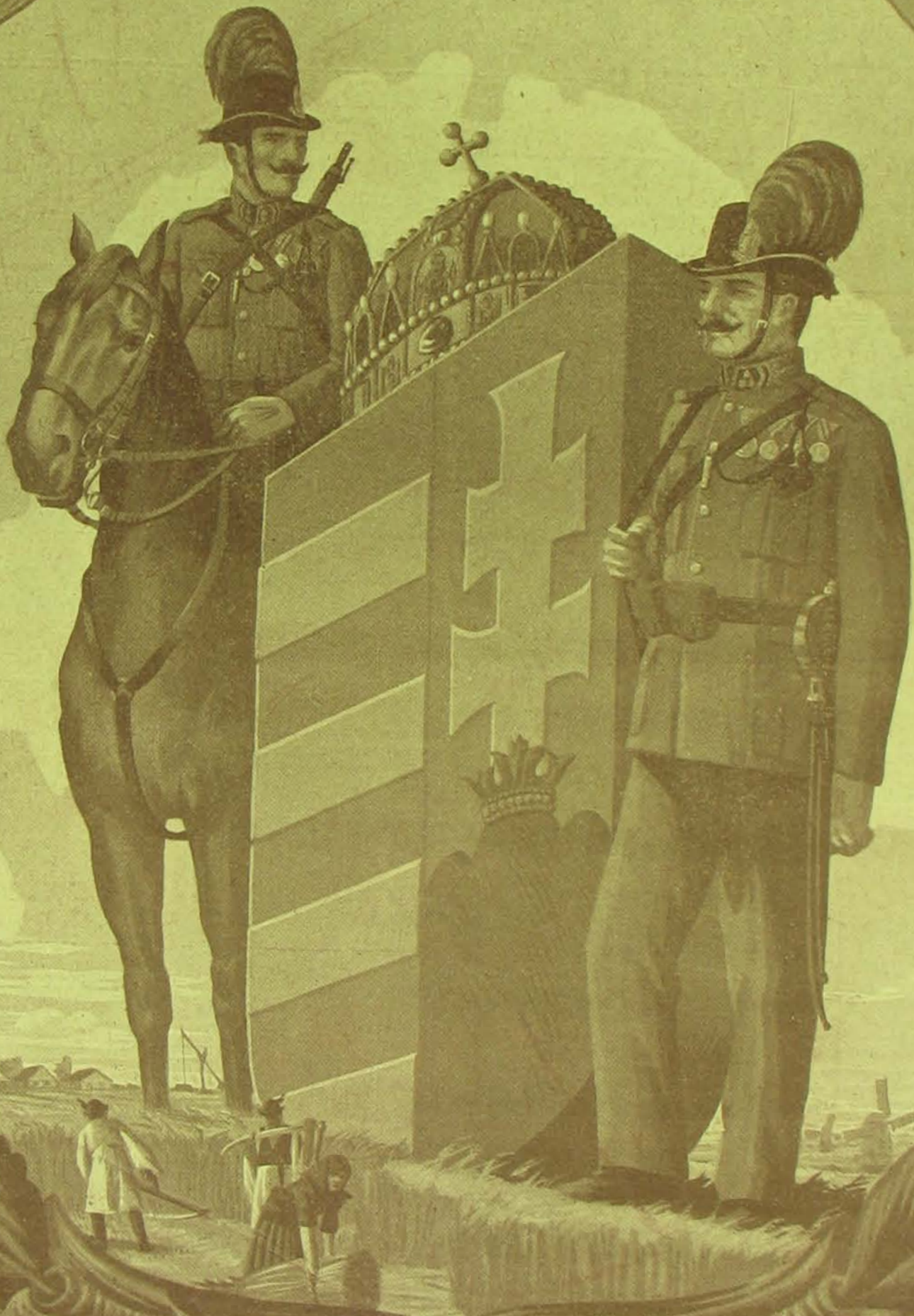
15. SZÁM.

BUDAPEST, 1929

MÁJUS 20.

M. kir.
Történelmi Levéltár
IV. csoport.
Nagykönyvtár
Budapest, IV., Váci-utca 33.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A véres könyv.

Most zsendült ki a tavasz első virága, máris le kell tépnünk, hogy koszorút fonjunk belőle egy frissen ácsolt keresztre: *Réti Flórián* tiszthelyettes bajtársunk neve van ráírva fekete, gyászos betűkkel. A halál, amely mindig ott leselkedik a csendőr árnyékában, újra lecsapott közénk s vigyorogva vitte magával a legelsőt, aki egy gyöngye pillanatában a legkevésbé tudott ellene védekezni.

Halandó ember nem áldozhat többet a célnak, amelyet szolgál, mint az életét. Ezt a legnagyobb áldozatot ma *Réti Flórián* bajtársunktól követelte a Sors, holnap ki tudja, ki következik közülünk utána? Komoly nekiszánással, de fájo büszkeséggel is hordozzuk homlokunkon ezt a szent Végzetet, hiszen ez emeli a mi hivatásunkat a legszebbek közé s ezt fonja a csendőr feje köré a katona legszebb ékességét: a becsület glóriáját.

Ne zavarjuk kicsinyes földi dolgokkal a halottak végtelen, fenséges nyugalmát. Távol álljon tőlünk a szemrehányásnak még a gondolata is akkor, amikor szegény bajtársunk sírját körülálljuk, hiszen, ha a mi földi szemeink mértékével talán találunk is az ő tragédiájában a magunk számára tanulságokat, azok semmivel sem teszik kisebbé az ő érdemét, hogy meghalt, mert csendőr volt és az maradt mindhalálig.

Ha azonban a lélek túléli a testet — és ki kételkednék benne? — akkor a *Réti Flórián* szelleme közöttünk maradt s bizonyára megértően engedi meg nekünk, hogy azt, amit kegyeletlen dolog lenne a halottnak elmondani, elmondhassuk — az élőknek.

Két könyvből kell a csendőrnek tanulnia. Az egyiket fekete betűkkel nyomtatják, mint a többi könyvet, a másikat az Élet írja kegyetlen kézzel, piros csendőrvérrel telt kalamárisból. Jaj annak, aki csak az elsőből tanul és nem a másodikból is! Jaj annak a csendőrnek, aki arra vár, hogy az Élet tanítsa meg reá, mit nem lett volna szabad tennie vagy elmulasztania! A vértanuk, de legalábbis a földi szerencsétlenek sorsa vár reá menthetetlenül.

A csendőrszolgálat szabályait nem a maguk mulatságára gyűjtötték könyvbe, akik leírták, sem nem azért, hogy kényelmetlenebbé tegyék velük a csendőr életét és szolgálatát, hanem, hogy megóvják őt olyan hibáktól, amelyek miatt másoknak az életükkel kellett fizetniük. Fontos és kevésbé fontos szabály nincsen:

az előírás egyetlen sorának mellőzése is végzetessé válhatik a vigyázatlanra. Hogy a csendőrnek minden külszolgálatba járortáskát kell vinnie, olyan szabály, amelynek áthágását egy kevésbé szigorú előjáró talán dorgálással is elintézhetőnek tartaná s lám, Zamárdiban még ez a kicsinek látszó mulasztás is csendőr-életet követelt, mert a járőrnek nem volt bilincse s az elfogottakat összeszedett spárgadarabokkal volt kénytelen megkötözni, amelyeket azok valószínűleg könnyűszerrel szétszakítottak. Hogy a járőr tagjainak nem szabad indokolatlanul elválniok, szintén a gyakorlat által szentesített olyan szabály, amelyet, ha százan titokban esetleg büntetlenül hághatnak is át, a százegyediknek okvetlenül lakolnia kell miatta. De vajjon tudhatja-e a csendőr, amikor szolgálatba indul, hogy nem éppen ő lesz-e a százegyedik?

Ne legyen a *Réti Flórián* bajtársunk szörnyű tanulsága hiábavaló. Tanuljuk meg belőle, hogy az utasításokkal nem lehet alkudozni. A csendőr élete nem függhet állandóan apró meggondolatlanságok kockázatától s nem lehet könnyű prédája önmagukban kis mulasztások nagy következményeinek. Aki pedig nem eléggé megfontolt ahhoz, hogy önmagára vigyázzon, arra vigyázzanak az előjárók, elsősorban azért, hogy a szabályzatok minden rendelkezésének hajszálpontos betartását követelik és ellenőrzik. Ez az egyedüli biztosítéka annak, hogy a véres könyvet minél ritkábban forgassuk.

Ismételjük: nem *Réti Flórián* bajtársunk emlékét akartuk ezekkel a sorokkal árnyékba vonni. Ő felemelkedett a testület örök emlékezetű vértanuinak sorába, földi ember tolla már nem érhet fel az ő magasságába. Nem búcsúzunk tőle zokszóval: bajtársi kézszerítésünk kísérte utolsó útjára, legyen csendes és békecséges az ő utolsó nagy-nagy pihenője.

Vannak a csendőrségi szolgálatnak veszélyei, amelyeket nem lehet kikerülni s amelyek a közbiztonság ellenségeivel vívott harcainknak természetes járulékaik. Ezek elöl kitérni: becsstelen gyávaság. De vannak veszélyek, amelyeknek eredőjét nem a szolgálatban, hanem egyéni hibákban és mulasztásokban kell keresni. Ezeket nem megelőzni: észtelenség. A bátor csendőr fogalma nem mindig azonos a könnyelműen vakmerő fogalmával, különösen akkor nem, ha az utóbbi nem a szolgálatnak, hanem az egyéni kényelemnek az érdekeit szolgálja.

A Belügyminiszter úr önmagyméltóságának pedig hálásan köszönjük az ezer pengőt, amit a gyilkosok fejére kitűzött. Nem csak az összeg bőkezű voltát, hanem a szeretetet és a készséget is, amellyel kaptuk. Visszafizetjük, nem pengővel, mert az nincs nekünk, de szeretettel és ragaszkodással, mert ebben dús gazdagok vagyunk, ha úgy érezzük, hogy tartozunk vele!

A bűnözési hajlam.

Irta: FUCHS ISTVÁN százados.

Minden ember hajlamos a bűnre, senkisémet állíthatja önmagáról teljes bizonyossággal, hogy sohasem fog bűnözni.

Annak megértéséhez, hogy miért van minden emberben bűnözési hajlam, vissza kell pillantanunk az emberiség fejlődéstörténetére. Köztudomású, hogy a tudomány az embert az állatvilágból származtatja. Ha a rossz iránti hajlamosság eredetével tisztába akarunk jönni, úgy szemléldéseinket itt kell kezdenünk.

Az állatvilágot az ön- és fajfentartási ösztön vezérli. Minden készség, amelyre szert tesz, ezt a célt szolgálja. Ősidőkben tehát az embert is, származásánál fogva, kizárólag ezek az ösztönök uralták. Számára jó volt mindaz, ami ezt a célt szolgálta, rossz pedig az, ami ebből a szempontból hátrányt jelentett.

Az emberi szellem tökéletesedésével lelki élete is mindinkább fejlődött. Az egymásra utaltság és együttélés szükségessé tette, hogy egyéni és családi érdekein felül embertársai érdekeit is figyelembe vegye. Így tehát egyéni akaratszabadságát kénytelen volt a köz érdekeinek bizonyos mértékben alárendelni. Természetes azonban, hogy ebből az egyénre is bizonyos előnyök származtak, amelyek a közös védelemben, egymás segítségében, majd később a munkamegosztásban nyilvánultak meg. Tulajdonképpen a munkamegosztás állandósulásával veszi kezdetét az emberi művelődésnek gyorsabb ütemben való fejlődése. Fejlődésével lépést tartott a jogi és erkölcsi szabályok fejlődése is egészen a modern államok kialakulásának koráig.

Emberré fejlődésünk menetének főbb állomásait felismerhetjük a méhmagzat fejlődésében. Így pl. a

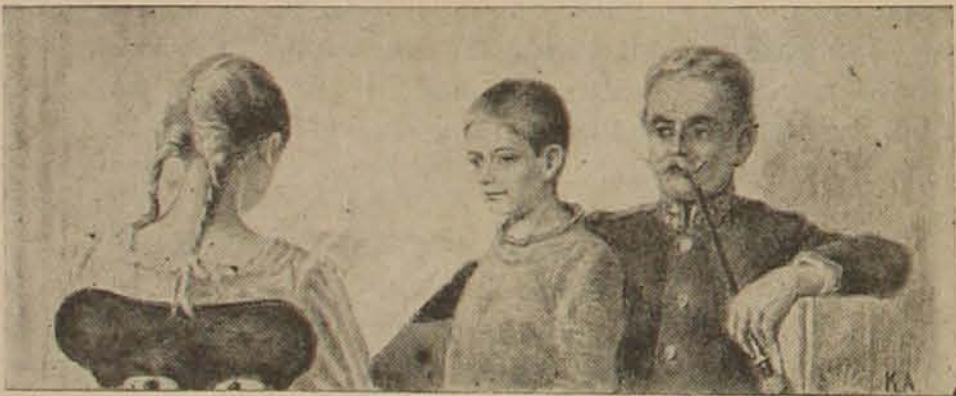
gerinceseknél fellép a kopolytúrás (ezt semmiféle célszerűségi okkal megmagyarázni nem lehet), amely az emberi magzat korai fejlődési szakában is megvan. Ugyancsak felismerhető az emberi magzatnál a fark, amely később — még a méhben — megszűnik kiálló testrészt lenni, csontrendszerünkben azonban a maradványa kifejlődött korunkban is megvan. Ezekből és más hasonló tényekből a tudomány arra következtet, hogy a magzatkori fejlődés fényt derít arra, miként fejlődünk alsóbbrendű lényekből emberré.

A fentebb felsoroltakból következik, hogy fejlődésünk sok millió esztendeje alatt kellett olyan időszaknak is lennie, amikor pl. azon lénynek, amelyből fejlődünk, szüksége volt kopolytúkra (halak), később pedig a fejlődésünk olyan lényeken át vezetett, amelyeknek farkuk volt. Mindez csak tudományos feltevés, tekintettel azonban arra, hogy immár csaknem általánosan elfogadásra talált, nekünk is el kell fogadnunk.

Fentieket a következőképen foglalja össze Haeckel biogenetikai alaptörvénye: »Az egyéni fejlődés menete, összesűrűsítve a törzsfelődés visszatükrözése.«

Ha az ember testi fejlődésében is még mindig felismerhető számos fejlődési fokozat csökevényes ismertetőjele, amelyeken ősidőktől fogva átesett, ha minden szellemi fejlődés ellenére sem tudunk ösztön nélkül létezni, bizonyos, hogy lelkiekben (amely tulajdonképpen szintén a testi működés függvénye) is igen sok fellelhető bennünk a multakból, abból a korból, amikor cselekedeteink szabadságát nem korlátozták még társadalmi felfogások, erkölcsi szabályok és törvények, illetőleg amikor azok a maiaktól homlokegyenest eltérőek voltak.

Az ember természettől fogva keresi azt, ami néki kellemes és igyekszik magától elhárítani mindazt, ami

Üzenet.

Testvércsókot hoztam
Nagy vizeken túlról:
Magyar fünek-fának,
Tiszának—Dunának,
Csöndes temetőknek,
Élő szenvedőknek
S a síró magyar föld
Minden hű fiának
Az erdőt, a mezőt,
A síkot, hegytetőt
S kaszát, az ekét
S a könnytől ázott föld
Minden jó gyermekét:
Áldja meg, áldja meg,
Áldja meg az Isten!

De átkot is hoztam,
Súlyos, nehéz átkot:
Hallják meg a mezők,
A vizek s hegytetők:
Élők úgy, mint holtak,
De hallják azok is,
Kik magyart raboltak:
Aki magyar ember
Belenyugszik abba,
Hogy a testvér-magyar
Vad idegen rabja
S magyar könnytől duzzad
Duna—Tisza habja:
Verje meg, verje meg,
Verje meg az Isten!

Kemény György. A

A tollas kalap.

Irta: dr. törökfalusi PAP ZSIGMOND.

Talán ma már nem is tudják, milyen híres és nevezetes ember volt ezelőtt 15—20 esztendővel Erdély földjén sárosi Nagy Döme bátyánk. A kis bányaváros, amely őt büszkén magáénak vallotta, ott feküdt valahol Erdély szívében, Döme bátyánk meg csodás, varázslatos ecsetjével a városka lakóinak szívében szerzett örökös szállást...

Mert festő volt Döme bácsi, vérbeli istenáldotta művész, aki amellet, hogy drága, örökbecsű képeivel kápráztatta az országot, nagy művészszeretetében még főiskolát is tartott fenn s az iskola hét vármegyéből összejött sok-sok bársonykabátos lobogónyakkendős fia, mosolygószemű, természet és művészetimádó lánya úgy rajzolt fel nyaranként az öreg Várhegy virágbaborult rengetegjében, mintha csak a »Bohém-élet« »Rodolphe«-jai és »Mimi«-jei adtak volna egymásnak kedves találkát Döme bátyánk birodalmában!...

A vén Várhegy lábainál épült ez a különös iskola, mögötte, egy gesztenyefás, virágos dombon viszont ott gubbasztott a mester háza is, messze kiemelkedve a körülötte épült apró bányászházak közül.

Rossz nyelvek szerint a művész azért választotta ki ezt a kiemelkedő pontot, hogy éjnek idején valahogy el ne tévessze a járást a zeg-zugos sikátorok között, mivelhogy Döme bátyánk igen szerette a jó küküllőmenti borocskákat és egyetlen estét sem mulasztott el, akár szép idő volt, akár esett vagy éppenséggel zuhogott legyen, hogy este hét óra felé magára öltvén festékfoltoktól kevésbé éktelenkedő ünnepi bársonykabátját, le ne kocogjon a dicső Szent István királyunkról elnevezett vendéglőbe, ahol is mindennap megitta a maga

ránézve kellemetlen. Eközben számtalanszor összeütkezésbe jut erkölcsi és jogi szabályokkal, amelyek cselekményét »erkölcstelen«-nek, »bűn«-nek, »bűnös«-nek minősítik.

A gyermek erkölcsi és jogi szabályokat nem ismer, ösztönszerű életét tehát kizárólag a fenti elvek szerint éli. Tudjuk, hogy túlnyomó benne a rossz iránti hajlamosság, már benne is támadnak akarától független bűnözési képzetek, gondolatok, amelyeknek visszaszorítása a nevelés feladata.

A büntetőjogi szempontból vett bűnözés végeredményben nem más, mint az öröklött emberi természet összeütkezése a korok és társadalmak szerint többé-kevésbé változó jogi szabályokkal.

Tudnunk kell, hogy az ember életét irányító erkölcsi szabályok és törvények nem a természet által jelöltettek ki számára, hanem azokat a különböző korok kisebb-nagyobb emberi társadalmi alkották meg önmaguknak valóságos vagy vélt célszerűségi okokból. Ami az egyik emberi közösségben bűn volt, az a másikban erkölcsös lehet és fordítva.

Itt van az emberevés szokása. Bár ezt a művelt európai nemzeteknek nagyrészt sikerült megszüntetniük, Ausztrália szigetvilágában még a mai napig sem sikerült ezt a förtelmes szokást teljesen kiirtani, mert az ottani erkölcsi felfogás szerint ez nem bűn. Egyes ausztráliai törzseknél a vallási szokás azt rendeli, hogy a legközelebbi rokonság köteles a család halottait felfalni, ahogy ők mondják »szeretetből« és, hogy gyászukat enyhítsék. Más törzseknél a legnagyobb megálázás, ami rabszolgát érhet, a megevés. Afrikai törzseknél fejlődött ki a harcban megölt ellenség megevése. Ettől az illető azt reméli, hogy a megevett

ellenség ereje belészáll vagy más egyéb bűvös tulajdonságokra tesz szert.

A mohamedán államokban, Törökország kivételével, a többnejűség divik, amely vallási törvényeken alapszik, ennél fogva náluk erkölcsös. A többnejűség a hinduknál és kínaiaknál is megvan bizonyos megszorításokkal. A kínaiak csak a gazdag embernek engedik meg a többnejűséget. Nálunk törvény tiltja a kettős házasságot, tehát bűncselekmény. A vérbosszú Albániában kötelesség, abban a legújabb időkig az állam sem talált kivetni valót. Az árdrágítás 1920-ig Magyarországon nem volt bűncselekmény.

A rómaiaknál a keresztényeket gonosztevőknek tekintették és vallásuk miatt nagy nézőközönség jelenlétében ragadozó vadállatok elé dobták, amelyek szétmárcangolták őket. Ezekben a látványosságokban a rómaiak császáraikkal egyetemben igen nagy örömet lelték.

Volt idő, amikor az eretnokség (a római katolikus egyház tanításaiban való kételkedés) olyan nagy bűn volt, hogy halállal büntették. Tudunk a boszorkányhitről és boszorkányüldözésről, amely vallási okokra vezethető vissza. A boszorkánypörök során megszámlálhatatlan ártatlan nő szenvedte el a kivallatást és máglyahalált.

Kr. e. 336-ban a makedon trónra lépett Nagy Sándornak trónralépésekor első dolga volt, hogy elhalálozott édesatyja második feleségét, Kleopátrát és ennek rokonait kiméletlenül kiirtassa. A történelmi megállapítás szerint ez a tömeggyilkosságra való felbujtás és a cselekmény maga sem ütközött legkevésbé sem a kor erkölcsébe.

Ebből a rövid visszapillantásból is kiviláglik, hogy az erkölcsi és jogi szabályok tényleg korok és tár-

10—15 fröccsét, egy szemernyit sem engedett a kiszabott porcióból.

Csupán egyetlenegyszer történt meg, hogy a mester csak az ötödik fröccsig jutott el, de hát ez »vis major« volt — mint mondotta — s ez a sajnálatos, de egyben nevezetes eset így van megörökítve a város porlepett annáleseiben:...

Egy meleg szeptemberi alkonyaton Döme bátyánk, amint azt máskor is tevé, nyugodt lélekkel felöltve bársony klepetusát, kilépett a háza verandájára s az ajtó kulcsát kétszer is ráfordítván, lassan, fütyörészve megindult a város felé.

A krónikák szerint ebben az időben a kis városka lakói módfelett vigyáztak rá, hogy házuk valamelyik bejárati alkalmatossága nyitva ne maradjon legyen, mivel Pintye Grigor — akit a köznép egyébként »fejszés medve« címen becézett s aki foglalkozására nézve betörő volt — bandájával éppen ezidőtájt igen sűrűn tette látogatásait a vidéken. Még ma is matogatják a bányaigazgatóság egy óriási, behasadtfalú pénzszekevényét, amit Grigor — jobb alkalmatosság híján — fejszével próbált megszólalásra bírni, sujtván egy akkorát a gyanútan monstrumra, hogy megrepedt az tisztességgel, mint olvadáskor a Küküllő jegel...

Kár, hogy Grigor nem ért rá még egyet sujtani, mert megszalasztották a kakastollasok, így zsákmányt nem igen vité magával, csupán a »fejszés medve« nevet, amely ez idő óta úgy rászáradt, hogy még a részére később kiutalt kilenc évi tegyház sem tudta róla lemosni!...

De hogy visszatérjek Döme bátyánkhoz, a már jelzett szép szeptemberi alkonyatban nyugodalmasan halada a »Szent István« felé, némi aprópénzeket csörgetvén zsebében; de ugyanakkor megcsörrent ám a mester tusculánjának ablaka is s módfelett káromkodván a rosszindulatú üvegcserepekre,

Pintye Grigor egy mord kinézésű hive kíséretében egyszerre csak benttermett Döme bátyánk birodalmában...

Irva vagyon, hogy a gondviselés gyakran a gyermekeket használja fel céljai elérésére; ez alkalommal is így történt, mert Csibuk Ferkó, foglalkozására nézve suszterinas, éppen a verandára hajló körtefán tartózkodván a Grigoréhoz hasonló becstelen célzattal, igen korán megsejtette a »fejszés medve« nemes szándékát és békét hagyva a körtéknek, hirtelen lecsúszott a fáról s viharként porzott le a dombról a közeli csendőrlaktanya felé:

— Jutka néni, Jutka néni — esett be Csibuk a laktanya konyhájába — itt vannak-e a csendőr urak, mert rabolják ám a Döme bácsi házat?!...

— Jérum! — csapta össze a kezét Jutka néni, a természet örsfőzőnő — bizony nincs itt egy fia se, azaz egy mégis van, de azt meg a hideg leli!

Ezt azoban már nem igen hallotta a nagyreményű cipésznövendék, mert egy ugrással bent termett a legénységi szobában, ahol az egyik ágyon valóban ott feküdt a beteg csendőr, láthatólag mély álomba merülve.

Csibuk egy pillanatig arra gondolt, hogy felkelti, de azután hirtelen megpillantotta a még betegen is lelkiismeretes csendőrnek a szomszéd ágy párnájára, ügyeletes-módra kikészített tollas kalapját.

Ami ezután következett, az örök dicsfényet vonja be Csibuk egyébként módfelett borzas fejét. Ugyanis hívünk egy szempillantás alatt megragadta a tollas kalapot és már csak az utcasarokról hallotta felharsogni Jutka néni, nemkülönben az álomból felriadt csendőr ékes szavát, amint válvetve ütötték a mennykövel a világ összes suszterinasait!

De Csibuk most nem törődött ezzel és már be is ugrott Bodrogi uram borbélyműhelyébe, ahonnan egy pillanat múlva

sadalmak szerint változók és állandóan fejlődésben vannak. Ami sok száz évvel ezelőtt bűn volt, az ma már már talán nem az, ami ma egészen természetes, azért a multban esetleg halálbüntetés járt és fordítva Galileinek, minden idők egyik legnagyobb tudósának főtanítása, hogy a föld forog a nap körül és nem fordítva, amint azt eladdig hitték. Emiatt 1632-ben kinpadra vonással fenyegették meg, ha tanait vissza nem vonja. Kénytelen is volt azokat 1633-ban ünnepélyesen visszavonni és életének hátralévő nyolc évét fogságban tölteni. 1633-ban tehát oly nagy bűn volt azt állítani, hogy a föld forog a nap körül, hogy hirdetőjének majdnem az életébe került.

Amint az erkölcsi szabályok és törvények az idők folyamán változtak, ugyanúgy kellett őseinknek is azokhoz folyton alkalmazkodniok és így van ez ma is. Ha ez az alkalmazkodási képesség valakinél bármi oknál fogva csődöt mond, bűnözővé válik.

Minden ember magában hordja a rossznak csiráját ugyanúgy, amint még a legrosszabban is vannak jó hajlamok. Ezt mindenki tapasztalhatja a mindennapi életben. Az emberek igen sok olyan rosszaságot, alávalóságot cselekednek, ami nem ütközik a büntető-törvényekbe, sem a polgári jogba. A kereskedelemben pl. napirenden vannak a csödesetek, amelyeknek egy része nem áll messze a csalárd bukás tényálladékatól; a politikai életben mennyi a pártszenvédélytől fűtött tudatosan igazságtalan támadás és hazugság.

A hivatalnok- és művészpályán sok pletykával, irigységből, beteges becsvágyból és törtetésből eredő bosszantással, alantos cselekedetekkel találkozunk, amelyek nem ütköznek a büntető-törvényekbe; erkölcstelen az olyan vagyion bírása, amelynek jövedelme erkölcstelen célokra fordíttatik, erkölcstelen a tékozlás, élv-

ismét szélvészfént iramodott ki, magával vonszolván Bodrogi uramat is, aki egy félelmetes beretvát szorongatott a markában.

Rohanás közben Csibuk még arra is időt kerített, hogy leikendezve elmondja a haditervét, amelynek első tényeként a dombra érvén, hirtelen felragadott egy akác-karót és a kakastollas kalapot reáhelyezvén, óvatosan odasompolygott a betört ablak alá, miközben társa reszkető inakkal a ház verandájára óvakodék fel.

— Itt vannak a csendörök — hallatszott hirtelen egy kiáltás a veranda felől — adjátok meg magatokat, mert lövünk!

Ha valaki jól odafigyelt — már pedig a bentlévő híveknek minden oka megvolt, hogy így cselekedjenek — hallhatta azt is, hogy a kiáltás után csörrent a csendőrszurony is, a valóságban azonban a beretva esett le a veranda kőkockáira az immár bátorságát vesztő Bodrogi uram reszkető kezéből!...

Bent a szobában Pintye Grigor éppen egy felfeszített szekrény előtt térdelt, amikor behallatszék Bodrogi uram vészes kiáltása, így hát a másik rosszképű atyafi ugrott oda az ablakhoz, de azután vissza is kapta a fejét eszeveszetten, mert a sötétségben is felismerte az ablak alatt álló csendör — már mint Csibuk — kakastollas kalapját!...

Pokoli káromkodással fordult vissza a rosszképű, Grigor felé:

— Körül vettek a csendörök, végünk van! — mondta fogcsikorgatva...

Bodrogi uram majd meg halt rémületében, amikor a szobából megszólalt Grigor durva hangja:

— Hát ezt jól megcsinálta, őrmester úr, ne löjjenek, megadjuk magunkat!

Bodrogi uram most már igazán halálravált arccal támaszkodott a falnak:

hajhászás, erkölcstelen az alkohol túlélvezése akkor is, ha nem vezetett bűncselekményre.

Sok olyan cselekedet van tehát, amely a törvényben tiltott cselekményeket hajszálnyira megközelíti, így tehát a törvényben nem tiltott mindennapos erkölcstelen cselekedetek és a törvénysértő ember között, aki a törvény által megkívánt erkölcsi minimumot is áthágja, nem észlelhető szembeötlő lélektani különbség. Megállapítható tehát, hogy a bűnöző természet minden emberben jelen van, csupán a kifejlődöttség mérve különböző.

A bűnözés természetes társadalmi jelenség, amelynek oka a soha meg nem változtatható emberi természetben keresendő és éppen ezért örökkévalónak, elkerülhetetlennek és soha ki nem küszöbölhetőnek tekintendő. A bűnözők a társadalomnak ellenségei és így a kettő egymással örökös harcban áll. Visszapillantva a történelmi idők 6000 esztendejére, megállapítható, hogy a bűnözés nem hogy csökkent volna, hanem a művelődés előrehaladásával mégcsak mindig jobban és jobban emelkedett, noha a különböző korok különböző társadalmi a legelrettentőbb eszközök alkalmazásától sem riadtak vissza.

Az emberi bűnözés megszüntetése iránti kísérletek sikertelenségének oka éppen abban a körülményben rejlik, hogy a bűnözés egy ösztönszerű hajlam, amely az emberi élettől el nem különíthető. Ameddig ember lesz, bűnözés is lesz.

Ebből megítélhető, mily óriási küzdelmet kell a társadalomnak a bűnözéssel szemben kifejtenie, hogy annak túltengését megakadályozhassa és hogy azt bizonyos korlátok közé szoríthassa.

A társadalom ezt a törekvését részben a céljainak megfelelő, tehát a jóra való nevelés által, azokban az

— Szent Isten — mormogta kétségbeesetten — mi lesz, ha ezek kijönnek?!

De ebben a percben már csapódott a kertajtó s mint a mennydörgés, úgy csattant a kőkockákon az időközben portyázásából hazatért és Jutka néni által odairányított Kovács csendör őrmester válláról lekapott fegyvere!

Bodrogi uram hálatalten szorongatta meg Kovács őrmester kezét, de a beretvát azért mégis csak akkor merte felvenni, amikor a tolvajoktól annyira rettegett Kovács felettébb buzdító szózatára a betört ablakon egymásután kísértálván a két gonosztevő, nagyot csattant a »fejszés medve« és társa kezén a csillogó acélbilincs!

Igy történt, hogy Döme bátyánk életében először csak az ötödik fröccsig jutott el, mert egy pihegő hirnöktől értesülvén a »fejszes medve« látogatásáról, szó nélkül eliramodék, ott felejtvén az asztalon a hatodik fröccsöt!...

— Hogy köszönjem meg őrmester úr a jóságát és bátorságát. — mondta Döme bátyánk érzékenyülten, miközben csaknem átölelte boldogságában a marcona csendörőrmestert.

Kovács őrmester arcán valami fanyar mosolygástéle suhant át:

— Bátorság? Ezekhez? Hiszen ezeknek elég volt a tollaskalapunk is!...

*

Kakastollas kalap! Mekkora hatalma is volt ennek a szimbolumnak és hogy szerette, hogy becézte boldog, nagy országunk az ő büszke, bátor kakastollas katonáit.

Vajjon emlékeznek-e rájuk még a vén Várhegy alatt, a rabság bús földjén; vajjon várják-e őket szívszorongva, kiáltó kezekkel vissza?

esetekben pedig, amikor a jóra való nevelés eredménytelen maradt, enyhébb, szigorubb büntetéssel megtorolja a bűnöző cselekményét, avagy a törvényben meghatározott célszerű intézkedésekkel (gyermekeknél, fiataloknál) igyekeznek a megtévelyedetett a helyes útra visszatéríteni.

A jóra való nevelés alatt értem a családnak, az iskolának, a vallásnak, a léleknevelő környezetnek és olvasmánynak és a művészetnek az emberi lélek fejlődésére, formálódására gyakorolt üdvös befolyását. A nevelés az ember jó iránti hajlamosságait fejleszteni törekszik, az öröklött hajlandóságok azon részét, amelyet erkölcsi felfogásunk szerint rossznak ismerünk fel, visszafejleszt, a mindennapi életnek lelkünk beszennyeződésére alkalmas behatásait pedig hatástalanítani igyekeznek. A nevelés ebben az értelemben tehát a bölcsönél kezdődik és csak a koporsónál ér véget.

A nevelés kifejleszti az emberben, az egyénben az erkölcsi érzéket, a lelkiismeret érzetét és a vallásos érzületet. Ezekben a társadalom céljainak megfelelően kifejlesztett lelki tényezőkben ismerhetjük fel a leghatásosabb büntől visszatartó belső erőket, amelyeket a tudomány »gátlások« gyűjtőszóval jelöl meg. Ezen gátlásoknak az egyénben való minél behatőbb kifejlesztése képezi a társadalom leghatásosabb védekező eszközét a bűnözés elharapózásával szemben.

A bűnözés elleni küzdelem másik eszközének, nevezetesen a kifejlődött és kifejezésre jutott bűnözési hajlammal szembeni védekezés módjának bővebb fejtegetése már nem illeszthető bele soraim tulajdonképeni tárgyának keretébe, amelyben csak a bűnözési hajlam eredetét és nyilvánulásait, kifejezésre jutásának megakadályozására tervszerűen alkalmazott lelki ellenhatásokat és az erkölcsi szabályoknak korok és társadalmak szerinti különbözőségét óhajtottam ismertetni, így azzal e helyt nem foglalkozom.

A magyar csendőrök a déli harctéren

1914—18.

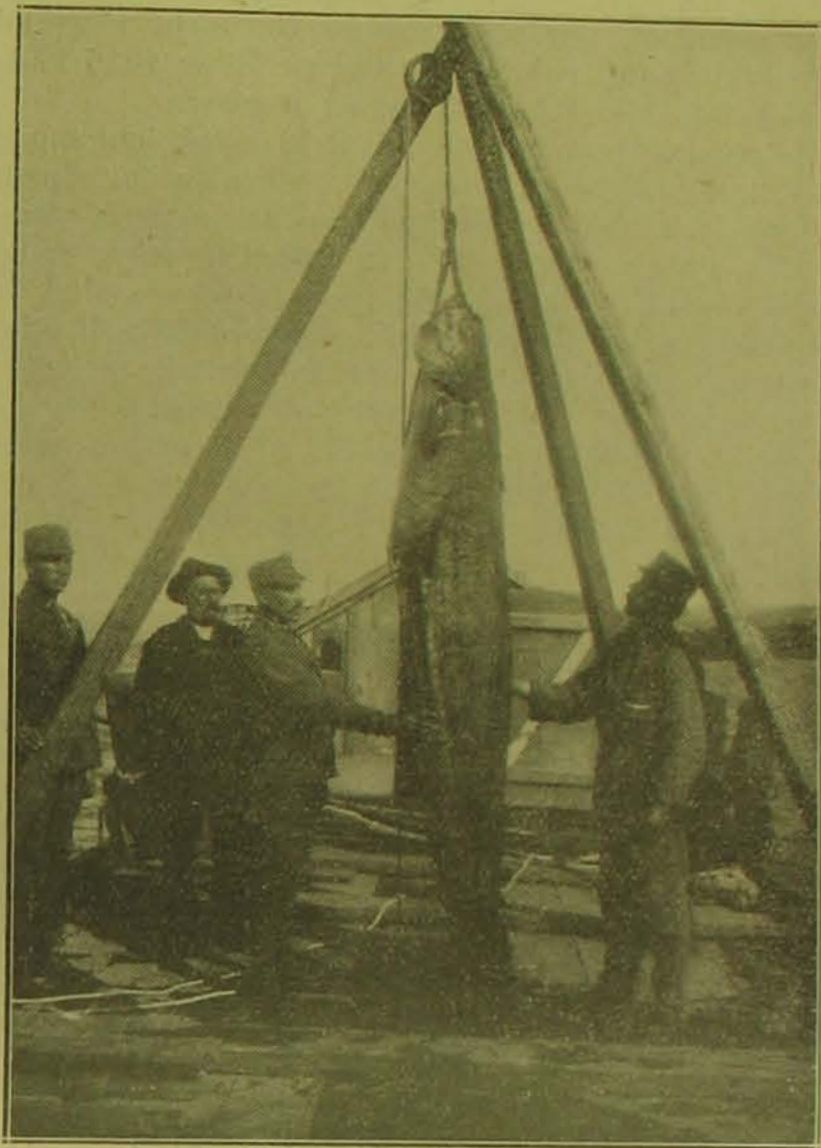
Irtta: **SUHAY IMRE** tábornok.

(II. közlemény).

A belgrádi katonai rendőrség halászata.

1915 december 12-én alakították meg a katonai rendőrség halászosztagát. Ezen osztagnak kettős feladata volt: folyamrendőri szolgálat ellátása a Duna és Száva partján és a halászat megszervezése az élelmezés szempontjából.

Közismert dolog, hogy a Száva alsó folyása, különösen a torkolatnál és a Duna rendkívül haldús. A lakosság, de a hadsereg élelmezése is megkívánta, hogy ezen fontos élelmezési ágat megszervezzék s a nagy folyamok halbőségét kihasználják. A várparancsnokságnak aggodalmi voltak eleinte, hogy civil halászok végezzék a mesterségüket, de azután a legheylesőbb megoldási módra akadtak, t. i. a halászatot szakemberek végezték, de katonai rendőrök felügyelete alatt. A rendőrfőparancsnok *dr. Jelich Mihály* tart. honvéd főhadnagyot bízta meg a halász szolgálat szervezésével. *Dr. Jelich* a vizisprot minden ágában jártas férfi, bajai születésű, a Duna mellett nőtt fel, ismerle a Duna és Száva vízének minden fortélyát.

A belgrádi katonai rendőrség halászlai által fogott 130 kg.-os harcsa.

Eleinte a szerb halászok (6) egy szintén bajai születésű altisztnek a vezetése alatt végezték a halászatot. Mindjárt az első nap szép zsákmányt hoztak be. A halakat három osztályba sorolták, az első osztályba tartoztak az 1 kilónál nehezebb halak és az összes kecségék, a második osztályba a 1°—1 kilós súlyú halakat vették, a többi hal pedig a harmadik kategóriába tartozott. Minden halásznak igazolták az általa kifogott hal mennyiségét, melyet eleinte Belgrád piacán adtak el, aztán a kórházak és étkezdék élelmezésére fordították. A civil halászok részesedést kaptak az általuk fogott halak után. Az első osztályú halakat 2 K 40 fillérért, a második osztályúakat 1 K 80 fillérért, a harmad osztályúakat 1 K 20 fillérért adták el. Ügyes vezetés alatt a halászat mind jobban kifejlődött és 1916 december haváig a bennszülött halászok száma 21 főre emeltetett. Most már nagyszabásúan szervezték meg a halászatot végig a Duna és Száva mentén; nemsokára egész hajórajokat kellett bérelni, illetőleg megvenni, sőt egy kis vontatóbarkát is szerettek, mely a sok nagy és nehéz halat cipelte. A hűs nélküli napokon a fentebb említett olcsó árakon nemsokára Belgrád lakosságának adták el a halakat, de a tiszt és legénységi konyhák is ellátták vele, sőt nemsokára a hal a belgrádi kormányzóság egy kedvelt export cikke lett. Így pl. a bécsi hadügyminisztérium hetenkint kapott egy-egy nagy küldeményt (itt 5000—6000 ember számára főztek) a hadseregparancsnokság konyhái (kb. 2000 fő) karácsonyra és husvétra mindig nagyobb halküldeményt kaptak, de a budapesti katonai konyhák szintén. Halászlaink eltávolították a németektől a halak füstölését és szárítását is és a zsíros harcsákat és vizákat szárított állapot-

ban küldték különösen a nagy szükségét szenvedő alpesi tartományokba. Így pl. 1916 év folyamán több mint 5000 kiló füstölt halat szolgáltatott be és 1916/17-ben kb. 105.000 kiló friss hal került a piacra.

Ezen halászosztag azonkívül igen sok hadianyagot talált a Dunában és Szávában, sőt még 2 torpedót, 8 aknát is kiemeltek; továbbá igen sok osztrák-magyar és szerb katona holttestét is kifogták még, melyek természetesen a vízben való hosszas fekvés által teljesen felismerhetetlenné váltak. Megrendítő volt, midőn a halászok két német vaspontont is találtak, melyeknek kezelőlegénysége életével fizette meg társai átkelését. Az egyik pontonban 4, a másikban 6 német katona hulláját találták és méltó helyen helyezték örök nyugalomra. 1917-ben egy egész halásztelepet építettek már ki a Duna partján, mely a tisztai családoknak kedvelt kirándulóhelye lett s vasárnap esténként halászaink kitűnő halászlét főztek olcsó pénzért az oda-sereglő tisztéknek és altisztéknek. Erdemes még fel- említeni, hogy 1916-ban egy 130 kiló nehéz harcsát fogtak, mely 3 méternél hosszabb volt. De még 10 drb. harcsát fogtak, mely 70 kilónál nehezebb volt. Fel- említenő még, hogy a halászosztag által fogott leg- súlyosabb ponty súlya 22 kiló volt, ezt a Szávában fogták, a legnehezebb kecsegéé pedig 12 kiló.

Mint láthatjuk, a csendőreink itt is, mint különben mindenütt, kitűnően működtek, nemcsak a rendet tar- tották fenn, hanem a közgazdasági életben is hasz- nosan tevékenykedtek.

Csendőreink a meghódított Szerbia biztonsági szolgálatában.

Az I—III. fejezetekben felsoroltam a magyar csend- őrség tevékenységét a déli harctéren a tábori csendőr- ségi, majd a szigorúan vett katonai szolgálatban. A IV. fejezet a belgrádi katonai rendőrség tevékenységét tárgyalja, mert ez is a magyar csendőrség keretéből fejlődött ki azzá, amivé végül lett s most meg akarom világítani derék csendőreink szerepét Szerbiának köz- biztonsági szolgálatában 1915—1918-ig.

Midőn 1915-ben az egyesült osztrák-magyar és német-bolgár hadseregek elfoglalták egész Szerbiát, a közbiztonsági szolgálat eleinte a hadtápparancsnoksá- gokra hárult, a 3. hadsereg szállásmesteri osztályának (akkor még hadsereg hadtápparancsnokságnak »Arme- etappenkommando«-nak hívták) intézkedései szerint.

A közbiztonsági szolgálatot a hadsereg hátában ez időben, tisztára a tábori csendőrség és a csendőr portyázókülönítmények látták el.

A központi hatalmak egyesült seregeinek gyors előnyomulása, illetve Szerbia teljes meghódítása, szük- ségessé tette a rendes közigazgatás megszervezését.

Az első nehézségeket a bolgárokkal való pontos és konkrét megállapodások hiánya okozta. Bulgária ugyanis harcba lépése fejében Macedóniának és Ó-Szer- biának a »Moraváig terjedő részét« követelte.

Tudvalevőleg a Morava-völgye Szerbia legfonto- sabb közlekedési vonala. Itt vezetett az egyetlen teljes nyomtávú vasútvonal, ez volt Szerbiának legműveltebb és legsűrűbben lakott része.

Míg a központi hatalmak a »Moraváig« terjedő részt úgy értelmezték, hogy a határt maga a Morava folyó képezze, addig a bolgárok az egész Morava- völgyét, vagyis a folyótól nyugatra fekvő magaslatokat is a magukénak tekintették. Ez, a diplomaták által meglehetősen felületesen és nem katonai precizitással megállapított »határ« sok kellemetlenségre, veszeke- désre adott okot, míg végre a közös fővezér, *Mackensen*

tábornagy meghozta a döntést. A Morava t. i. folyton változtatja a folyását, minden őszi és tavaszi árvíz után más volt a medre, s ezáltal a határkonfliktusok egész sora keletkezett, akárcsak a Drina szeszélyes folyása által.

A Morava bizonyos fokig katonai akadályt képe- zett, de soha sem lehetett volna szabatos politikai határvonalnak tekinteni.

Ugyanilyen nehézségek merültek fel a többnyire albánok lakta pristinai kerületet és egynémely termé- keny völgykatlant illetően.

A német fővezér végre is úgy döntött, hogy a Morava folyó legyen a határ, a pristinai kerületet, a Prizren, Dibra-Kalkandelen-Strugai völgyeket, illetve völgykatlanokat a bolgároknak ítélte.

Szerbiának a Morava folyótól keletre fekvő részei a bolgár »Morava katonai kormányzóság«-ot képezték (székhelye Nis), míg a meghódított Macedónia kor- mányzóságának székhelye Üsküb (Skoplje) volt.

Az osztrák-magyar katonai kormányzóság 12 kerü- letből állt: Belgrád városa, Belgrád környéke (eze- ket később egyesítették), Sabac, Valjevo, Semendria (Szendrő), Krusevac, Kragujevac, Cacak (Csacsak), Grni-Milanovac és Uzice, ezenkívül a volt Novipazari Sandzsákból alakult Prjepolje, Novipazar és Mitro- vica kerületek. Ezen utóbbiaknak lakossága nagyrészt török (mohamedán) és albán volt, kik a szerbeket nem szerették.

1915 november 1-én alakult meg a belgrádi katonai kormányzóság s a 3. hadtápparancsnokságnak egy- előre a 3 északi kerület Sabac, Valjevo és Belgrád volt alárendelve. Belgrád főváros maga akkor még teljesen katonai közigazgatás alatt állott és a belgrádi hídfőparancsnokságot képezte, mint hallottuk.

Monarchiánk a megegyezés értelmében Ó-Szerbiá- ból, vagyis a bukaresti béke előtti Szerbiából 9 kerü- letet és 3 járást vett át a kezelésébe.¹⁾

A cs. és kir. katonai kormányzóság területe 29.664 km² volt, ebből 23.880 km² esett Ó-Szerbiára, míg 5784 km² a felszabadított területekből került ki.

Ó-Szerbia területe az 1912/13. évi Balkán háború előtt 48.302 km² volt, míg a bukaresti béke értelmé- ben hozzácsatolt területek nagysága kb. 38—40.000 km².

Bulgária a megszállásnál egészen jól jött ki, mert Ó-Szerbiából 542 km²-el több jutott neki, mint a Monarchiának, a felszabadított vidékből pedig nyolc- szorannyi. Szerbiának általunk megszállt része kb. olyan nagy volt, mint Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Bács-Bodrog, Csongrád és Heves megyék együttvéve (nem a csonka megyék, hanem a teljesegek).

A szerbiai cs. és kir. katonai kormányzóság szervei határozványait a hadsereg főparancsnokság 1916 január- jában adta ki, 1916 szeptemberében, midőn gróf *Tisza István* miniszterelnöknek kivánságára a magyar befo- lyás érvényesült s Szerbiát a magyar érdekszférába tartozó területnek jelölték ki, ezeket a szervei határoz- ványokat részben megváltoztatták.

A hágai konferenciának (1907 október 18-iki hatá- rozatnak) 42—56. §-a értelmében a szerb törvények maradtak közigazgatásunk alatt is érvényben, a fentebb idézett szakaszok határozványainak figyelembevételével. A lakosság politikai jogait (a szerb törvények értel- mében) a katonai kormányzat annyiban vette figye- lembe, amennyiben a hadiállapot megengedte.

A községeknek meglehetősen messzemenő auto- nómiájuk volt; a polgármesterek (községi bírók, jegy-

¹⁾ Régi szerb területek: Podorinje, Valjevo, Belgrád, Smederovo, Kragu- jevac, Rudnik, Uzice, Cacak, Krusevac, továbbá a Csuprija-i kerületből a Jagodina-i, Varvarin-i és Rakovac-i járás. „Új-Szerbiából” hozzánk került: Prjepolje-i, Raska-i és Zvecsanszki kerület.

A Szerbiában szolgálatot teljesített táborigazgatók Belgrádba való megérkezésük alkalmával.

zök) nagyrészt bennlakók voltak, épp úgy a tanítószemélyzet nagy része is.

A katonai kormányzás hivatalos nyelve a német volt, azonban a lakossággal annak anyanyelvén kellett érintkezni. A hirdetményeket, kiáltványokat, felszólításokat német és szerb (latin és cyrill betűkkel), továbbá a déli kerületekben albán és török nyelven is nyomatták, illetve függesztették ki. A községek, illetve községházak a maguk nyelvén (szerb, török, albán) tárgyalhattak; az ily nyelvű beadványokat a cs. és kir. hatóságok elfogadták és feldolgozták.

A katonai kormányzás (k. u. k. General-Gouvernement) tagozódása a következő volt:

a) *A katonai csoport* (főnöke a kormányzás mindenkoros vezérkari főnöke volt) alá tartozott az elnöki, a szorosán vett katonai osztály (csapatok, légénység, tisztok személyi ügyei, a közlekedés, vonat, autó, összeköttetés és állategészségügyi kérdések), a hírszerző, a csendőrségi, a katonai igazságügyi, az egészségügyi, építészeti osztály, a hadbiztonság és a statisztikai hivatal.

b) *A polgári biztos* (civil kommissär) hatáskörébe tartozott a politikai, a rendőrségi, az ipari, iparjogi, szociálpolitikai, a jogász, jogász-technikai, a kultusz és iskolai ügyosztály, mindezek a politikai csoportot képezték.

Ide tartozott továbbá a pénzügyi osztály és az igazságügyi (polgári bíróság) osztály.

Az országos polgári biztos (a híres magyar balkán-szaktudós és osztályfőnök a közös pénzügyminisztériumban dr. Thallóczy Lajos) 1916 december 1-én bekövetkezett haláláig, utána blackoi Kusserich Tódor

volt. Mindenkoros helyettese és egyúttal a politikai csoport főnöke egy magasabb rangú vezérkari tiszt. (1916 októberétől 1918 tavaszáig én voltam.)

c) *A gazdasági csoport*: ehhez tartozott a földművelés, az erdészet, a bányászat, az ipar, a termés értékesítés és az áruforgalmi osztály. Ezen csoport vezetője Jármay Andor vkt. alezredes volt (ma ny. á. altábornagy Budapesten).

A kormányzás közvetlen alárendelt hatóságai: a 12 *kerületi parancsnokság* (Kreis-Kommando). Ezek voltak lokális értelemben a legmagasabb közigazgatási hatóságok s ők képezték a politikai és közigazgatási hatóságok I. fokát.

Minden kerületnél ügynevezett »Kreisfeldgendarmeri-Kommando«, kerületi táborigazgató parancsnokság volt. Ennek élén rendszerint egy csendőrszázados vagy főhadnagy állt, kinek nagyjában ugyanazon kötelemei voltak, mint az anyaországban egy csendőr szárnyparancsnoknak, de a hatásköre nagyobb volt. Az előljáró kerületi parancsnoknak a táborigazgató parancsnok minden csendőrségi ügyben szakközege volt és ennek parancsait, utasításait végrehajtatta.

A kerület csendőrsége 3–4 csendőr járásparancsnokságra tagozódott (parancsnokok többnyire törzsaltisztek, esetleg tisztok). Ezek mindegyikéhez 4–5 csendőr tartozott.

A kerület csendőrparancsnoka gondoskodott arról, hogy az őrsöket minden oly eseményről értesítse, amely őket érintette; az őrsöket vagy ő vagy a helyettese gyakran megsemmisítette és oktatta.

A kerületi parancsnok végrehajtó közegei a *járásparancsnokok* (nem csendőr, hanem katonai járáspa-

A cecevo-i csendőrlaktanya. A laktanyát lőrészekkel védelmre is berendezték.

rancsnokok) voltak. Ezek nem voltak (adminisztratív) közigazgatási hatóságok, hanem csak a kerületi parancsnok végrehajtó közegei. Egy ilyen »Bezirkskommando« élén mindig tiszt állt, aki polgári életben polgári, illetve közigazgatási hivatalnok volt.

A községek megtartották nagyban autonómiájukat a szerb törvények értelmében. Mérvadó volt a szerb községi törvény (1905 január 3-ikáról). Ezen törvény értelmében Szerbiában városi és falusi községek voltak. A falusi (Landgemeinde) községnek legalább 200 felnőtt tagjának kellett lennie, lehetett azonban egyes adott esetekben 200-nál kevesebb lakosa is. Oly faluk, melyeknek nem volt 200 felnőtt tagja, többen képeztek együtt 1—1 községet.

A polgármestert ([előjáró] a szerbek »Seoski predsednik«-nek nevezték) a kerületi parancsnok nevezte ki, valamint a helyettesét is.

Az előjáró, valamint a kmetek (esküdtek) és a községi hivatalok viselői megesküdték a kerületi parancsnok előtt, hogy »A katonai hatóságok minden intézkedéseinek engedelmeskedni fognak, a községek javáról a legjobb tudásuk szerint fognak gondoskodni és semmit sem fognak elkövetni a megszálló hadsereg csapatai ellen«.

A polgármester (községi előjáró, helyettes, a kmetek, esküdtek) működésükért a katonai kormányzóságtól évi fizetést kaptak.

Polgári (civil) ügyekben a Kreiskommando képezte az I. fokú bíróságot, míg a kormányzóság mint II. fokú és utolsó fokú bíróság intézte el az ügyeket.

Nézzük most már, hogy festett ez a katonai közigazgatás a való, reális életben. Az egész szolgálat súlypontját a kerületi parancsnokságokra (Kreiskommandokra) helyezték. Ezek szervezete a megszállás egész tartama alatt meglehetősen állandó maradt (hála Istennek!), csak 1918 tavaszán a Belgrád környéki kerületi parancsnokságot (Kreis Belgrad-Land) egyesítették a belgrádi (város) kerületi parancsnoksággal. Ez a rendszabály nem volt szerencsésnek mondható s csak azáltal védhető, hogy a személyzet egy részét sikerült ezáltal megtakarítani.

1917-ben, midőn a belgrádi hidfőparancsnokságot feloszlatták, megszűnt a zarkowoi járás is; ezt beolvastották a banjicaiba. Más változtatást a közigazgatási beosztásban nem eszközöltek.

A kerületi parancsnokság létszáma 60—70 tiszt volt, bele van azonban számítva a törvényszék, adóhivatal, pénztár, erdő-, postahivatal, pénzügyőrség, csendőrparancsnokság, kórház és élelmiszerraktár tisztviselői kara is. Vagyis 60—70 tiszt (hivatalnok) látta el 100.000—200.000 lélek teljes közigazgatását még pedig mintaszerűen és gyorsan. Persze a szolgálati ágakat célszerűen osztották be s a hivatalnokok naponta 8—10 órát dolgoztak.

A »járásai hivatal«-ban (Bezirkskommando) 3—8 tiszt és tisztviselő volt a létszám (beleértve az orvost is, a mezőgazdasági előadót, gyógyszerészt, stb.)

A végrehajtó (executiv) szolgálatot a csendőrség és hadtápcsapatok segítségével a járásparancsnokok végezték. Ők rendelkeztek a községi előjárókkal (Pred-

sednik), birókkal. Több kisközséget egy-egy altiszt vezetett, mint felügyelő, aki polgári életében is hivatalnok volt vagy az ügynevezett közigazgatási tanfolyamot végezte el Szerbiában.

Ha valamelyik községben nem találkozott előljáróul irni-olvasni tudó lakó, aki erkölcsi tulajdonságainál fogva is megfelelt, ilyen altiszt végezte el az ő szolgálatát is.

A közigazgatás Szerbiában egyszerű és gyors — patriarchalis — volt. Mostani tudós jogászaiknak, kik évek óta köteteket irnak és ódákat zengenek a magyar közigazgatás egyszerűsítéséről, ajánlhatom, tanulmányozzák át a cs. és kir. katonai kormányzás szervezetét és szolgálatát. Ott gyorsan, pontosan és megbízhatóan dolgoztak, minden fölösleges irka-firka nélkül.

(Folytatjuk.)

A következtetésről.

Irta: MILVIUSZ ATTILA százados.

A Szut. 140. pontja szerint a csendőrnek képesnek kell lennie arra, hogy az általa ismeretes körülményeknek vagy állapotoknak ismeretlen okára vagy okozatára, a tettes személyére stb. nézve helyes és egyszerű következtetést vonjon le. Hogy mi voltaképen a következtetés, továbbá, hogy milyen szabályok, törvények szerint kell következtetni, azt a Szut. nem ismerteti, de ez egészen természetes is, mert ennek magyarázata már túlhaladná egy szolgálati utasítás kereteit.

Cikkem célja, hogy az olvasót a következtetés lényegével, fajaival és a következtetésnél szem előtt tartandó szabályokkal megismertessem.

A következtetés agyunk munkájának — a gondolkodásnak — egyik tényezője. Miből áll a gondolkodás? Képzetektől, a képzetektől alkotott fogalmakból, a fogalmak összekapcsolásából származó ítéletekből és az ítéletekből levont következtetésekből. A gondolkodás ezen alkotó elemeit hosszas elméleti fejtegetések helyett egy egyszerű példa kapcsán is megismerhetjük.

Valaki a lakásán az ablaknál áll, kinéz az udvarra és látja a kutyáját a kapu felé rohanni, majd ugatást hall. Az illető agya a külvilágban látottakat és hallottakat — más szóval érzékelteket — az érzékszervek, — jelen esetben a szem és a fül — közvetítésével tudomásul veszi. Az így érzékeltek bevésődnek, elraktározódnak az agyban. Ha az illető elfordul az ablaktól, nem nézi többet a kutyáját, bedugja a tüllét, hogy ne hallja az ugatást, ha akarja, ennek dacára is vissza tud emlékezni a rohanó kutya képére, az ugatás hangjára, lelki szemei és fülei elé vissza tudja azokat varázsolni, mert ezek az agyban maradandó nyomot hagytak maguk után. A külvilágból érzékelt dolgoknak ezeket az agyban elraktározott képeit nevezzük *képzeteknek*. Agyunkban gyermekkorunk óta a képzeteknek egész tömege halmozódott fel, melyek többé-kevésbé különböznek egymástól vagy hasonlítanak egymáshoz. A különbözőségek és hasonlóságok kifejezhetősége végett az egyes képzeteket meg kell jelölni, neveket kell nekik adni. A képzetek megjelölése képezik a *fogalmakat*. A fogalmakat nyelvünk segítségével ki is mondhatjuk, tehát a fogalmakat szavakkal jelöljük meg vagy fejezzük ki. A »kutyá« és az »ugat« fogalmak. A gondolkodó agy folytatja munkáját és felismeri a két fogalom közötti kapcsolatot, összefüggést (jelen esetben azt, hogy az ugatás a kutya hangja) és ennek egy *ítéletben* ad kifejezést (az ítélet nem más, mint a nyelvtenban a mondat):

»A kutyám ugat.«

A szobában ülő ember, agya tovább dolgozik. Emlékeze-

leben elraktározott régebbi képzetek, fogalmak összekapcsolásával egy újabb ítéletet képez:

»A kutyám csak akkor ugat, ha idegen közeledik.«

A két ítéletből ezután a gondolkodás egy harmadik ítéletet vezet le:

A kutyám csak akkor ugat, ha idegen közeledik.

Kutyám most ugat.

Tehát idegen közeledik.

A két ítélet segítségével az agy egy harmadik ítéletet, igazságot ismert meg. A harmadik igazsághoz nem tapasztalás, érzékelés, hanem kizárólag a gondolkodás legfontosabb tényezője, a *következtetés* segítségével jutott. Nem néz ki ablakon, nem látja az idegent, még is tudja, hogy az közeledik.

Nézzünk egy példát hivatásunk köréből:

A helyszínen talált nyom felváltva egy hosszú és egy rövid lépés nyoma.

Felváltva hosszú és rövid lépés nyoma sántító egyénre vall:

Tehát a helyszínen talált nyom sántító egyéntől ered.

Ebből a példából megismerhetjük a helyes kriminalisztikai következtetés két előfeltételét. Hogy jutottunk az első ítélet (mondat) birtokába? Adatgyűjtés közben, a helyszíni szemle alapos megtartásával. Minden helyszínelő észre fogja-e venni, hogy a nyom felváltva hosszú és rövid lépés nyoma? Korántsem, csakis olyan, akinek jó *megfigyelőképessége* van.

Honnan vettük a második ítéletet? A nyomozás elméletében tanultakra való visszaemlékezésből. Ebből önként adódik, hogy a nyomozásnál helyesen következtetni csak az tud, aki *szakismeretekkel* rendelkezik.

A két előfeltételen kívül szükséges természetesen a helyes gondolkodásra való képesség is. Kérdés, hogy a helyes gondolkodás eléréséhez elégséges-e az emberrel vele született józan ész? Ez a bizonyos természetes, józan ész mindenesetre nagy kincse tulajdonosának, tetemesen növekedni fog azonban annak az értéke, ha azt megfelelő módon fegyelmezzük, iskolázzuk, csiszoljuk. A természetes eszet és az iskolázott, fegyelmezett agyat összehasonlíthatjuk a nyers és a csiszolt gyémánttal, mindkettő drágakő, de az utóbbi az előbbinél jóval többet ér.

Miként a világon minden határozott törvények szerint történik, éppen úgy meg vannak az emberi elme tevékenységének, vagyis a gondolkodásnak is a maga törvényei. Akinek az agya ezen törvények szerint működik, az helyesen fog gondolkodni és következtetni tudni. A helyes gondolkodás törvényeit magába foglaló tudományt *logikának* nevezik. Cikkem keretében a logikának csak a különböző következtetésfajokkal és azok szabályaival foglalkozó részét érintem. Ezt megelőzőleg azonban még rá akarok mutatni, hogy a következtetés milyen nagy szerepet játszik a nyomozásnál.

A nyomozás önmagában nem más, mint egy nagy következtetés. Előttünk fekszik egy hulla. Mi ez a hulla? Egy következmény, más szóval okozat. Valaminek vagy valakinek elő kellett idéznie, okoznia, hogy ez az ember meghalt, tehát ezen következménynek vagy okozatnak valami előzménye, vagyis oka van. Mi a nyomozás főfeledata? Ezt az előzményt, az okot kikutatni, más szóval az ismert okozatból következtetni kell az okra. A halál okát képezhetette pl. szívszélhűdés, véletlen baleset, vétkes gondatlanságból eredő baleset, öngyilkosság vagy más ember cselekménye. A nyomozó feladata az elképzelhető öt ok közül, a nyomozás adából levont helyes következtetésekkel, a valódit kifürkészni.

A legelső rendszeres magyar katonai büntetőtörvénykönyvet Rákóczy fejedelem adta ki »A magyarországi konfederált nemes státusok és rendek részéről szabott hadi regulák, ediktumok és törvények« cím alatt 1707-ben.

Ha megtalálta a valódi okot, akkor az és az okozat között meg van az okozati összefüggés.

A nyomozásnál túlnyomó részben az okozatból az okra következtetünk, mert az okozatot (bűncselekmény) ismerjük, de gyakori lesz az okról az okozatra való következtetés is. Pl. a tolvaj nagyobb összegű pénzt lopott (ok), ebből arra következtetünk, hogy költekezni fog (okozat). Vagy: a dulakodásból (ok) arra következtetünk, hogy tettes testén sérülésnek kell lennie (okozat). Ha ezt a két példát szemügyre vesszük, akkor azt látjuk, hogy minden ok tulajdonképpen egy előbbi oknak az okozata és minden okozat egy további, későbbi okozat okát képezi. A dulakodás okát képezi a tettes sérülésének, de viszont a dulakodásnak is volt oka pl. sértett ellenállása, tehát a dulakodás ok és egyben okozat is. Minden ami velünk és körülöttünk történik nem más, mint okok és okozatok láncolata. Ha a láncolatnak pár szemét megismerjük, akkor következtetéssel felgöngyölíthetjük, megismerhetjük az egész láncolatot, vagyis az egész eseményt vagy cselekményt, mely bennünket érdekel. A nyomozásnál az egyes láncszemek megismeréséhez az adatgyűjtés vezet. A helyes adatok a láncszemek. Minél több láncszemet ismerünk, vagyis minél számosabb megbízható adatot (nyom, bűnjel, tanuvallomás stb.) eredményez a nyomozás, annál több kiindulópontunk van a következtetésre, annál valószínűbb, hogy sikerülni fog az egész láncolatot felgöngyölíteni vagy is a bűncselekményt kideríteni.

Az adatok önmagukban némák, holtak. Azokba életet csak a gondolkozó ész lehel akkor, midőn belőlük következtet. Pl. gyilkosság helyszínén, egy szobában a lámpa le van verve, az ajtó mellett a falon — ide távol az ajtótól — véres tenyérnyom. A lámpa helyzete és állapota, a tenyérnyom néma. Csak annak beszélnek, aki szakismeretekkel rendelkezik és következtetni tud. Annak elárulják, hogy a tettes valószínűleg leverte a lámpát, hogy áldozatával könnyebben végezhesen vagy hogy fel ne ismerjék; áldozata vérével bekente a kezét, a szoba fala mentén tapogatózott az ajtóig, hogy azt megtalálja, tehát nem ismerhette ki jól magát a szobában, végül a véres tenyérnyomnak a padlótól számított magassága valószínűséggel mutat a tettes testmagasságára. A gondolkozó ész három új adatot termelt: 1. tettes óvatos, elővigyázatos ember, 2. nem ismerte ki magát a helyszínen, 3. körülbelüli testmagassága.

Segítségére van a következtetés a nyomozásnak érzékelhető adatok felkutatásánál is. Pl. betörés színhelyén az ablakon történt a behatolás. Aki bejött, nem repülhetett, tehát az udvaron az ablakig el kellett jönnie, ott lábnyomainak kell lenniök; bemászott, tehát az ablakdeszkán, félfákon, üvegeken, kilincseken ujj vagy egyéb testrésze nyomainak kell lennie, ha ilyenek első pillanatra nem is láthatók. Nagyító üveg, ujjnyomelőhívó eljárások alkalmazása meghozzák az eredményt. Az így felfedezett nyomok birtokába egyszerű következtetés segítségével jutottunk.

Az eddig elmondottakból kitűnik, hogy a következtetés a nyomozásnál mindennapi kenyeret jelent, érdemes tehát annak szabályait közelebbről szemügyre venni.

A logika egyszerű, összetett és lánckövetkeztetést ismer.

Az egyszerű következtetés fajtái:

1. Feltétlen,
2. Feltételes,
3. Széjjelválasztó,
4. Azonosító (analóg),
5. Valószínű, következtetés.

ad 1 Feltétlen következtetés.

Példa:

Ez a tárgy (S) fém (M).

Minden fém (M) olvasztható (P).

Tehát ez a tárgy (S) olvasztható (P).

A következtetésnél két, egymással viszonyban levő ítélethöz egy harmadik ítéletet vezetünk le. Az első két ítéletet előzményeknek, a harmadik ítéletet zárótételnek nevezik. A két első ítélet között az említett viszonyt a közös fogalom adja meg. A példa első ítéletében egy bizonyos tárgyról állítottam, hogy az fém. A következtetéshez még egy ítélet kell, még pedig olyan, amely már nemcsak egy bizonyos tárgyra (esetre) érvényes, hanem általános érvényességű szabályt, törvényt, igazságot tartalmaz. Így jutottunk a második ítélethez. A két ítélet egymáshoz való viszonyát, összefüggését a »fém« adja meg, ez a közös fogalom. A közös fogalom az első ítéletben mint állítmány, a második ítéletben mint alany fordul elő. Az első ítéletben csak egy bizonyos tárgyról állítottam, hogy az fém, a második ítéletben viszont már az összes fémeknek állítottam azt a tulajdonságát, hogy olvaszthatók. Hogy vezetem le most már a zárótételt? Amit az összes fémekről állíthatok, az igaz lesz egy fémre nézve is, az a bizonyos tárgy viszont első ítéletem szerint fém, tehát igaznak kell lennie arra a tárgyra nézve is. Ha ennek a megismeri igazságnak egy harmadik ítéletben, a zárótételben kifejezést adunk, akkor következtetünk. Az előzmények közül azt, mely csak egy bizonyos tárgyra, esetre vonatkozik állítmánynak, azt pedig, amely általános érvényességű megállapítást stb. tartalmaz főtételnek nevezzük.

Más példa:

Nagy János (S) lopásra való eredménytelen felbujtást követelt el (M).

Lopásra való eredménytelen felbujtás (M) a Btk. szerint nem büntethető (P).

Tehát Nagy János (S) nem büntethető (P).

Ha az alanyt »S«, az állítmányt »P«, a közös fogalmat »M« belüvel jelöljük (mint az a példánál már meglárt),

Amerikában éjszaka kivilágítják a fegyházakat, hogy a szökés lehetőségét csökkentsék.

Cseh dunai ágyús naszádok a pozsonyi kikötőben.

akkor a következtetés alakját a következő képletben rögzíthetjük:

S	M
M	P
S	P

Lehet a főtétele is a következtetés kiinduló pontjává tenni.

Például:

A gyilkosokat (M) el kell fogni (P).

Kiss Mihály (S) gyilkos (M).

Tehát Kiss Mihályt (S) el kell fogni.

Képlete ennek a következtetésnek:

M	P
S	M
S	P

A képletet mindig be kell tartani, mert különben hibás következtetés jön létre, pl.:

A gyilkosokat (M) el kell fogni (P).

Kiss Mihályt (S) elfogták (P).

Tehát Kiss Mihály (S) gyilkos (M).

A következtetés természetesen csak akkor lesz helyes, ha azok az itéletek (előzmények), melyekből levezettük helyesek, vagyis igazak. Ha azt mondjuk, hogy nincsen két olyan ember, akinek ujjnyoma egyenlő lenne, ez helyes ítélet, mert igaz. Ha azonban azt mondjuk, hogy nincs két csizma, amelynek nyoma egyenlő lenne, ez már helytelen ítélet, mert nem igaz. Helytelen következtetés jön akkor is létre, ha egy nem teljesen általános érvényességű ítéletből vonjuk le egy bizonyos esetre a következtetést, például:

A legtöbb bűnöző javíthatatlan.

Vida János bűnöző.

Tehát Vida János javíthatatlan.

Érték, megbízhatóság szempontjából a zárótétel az előzmények közül mindig a csekélyebb értékű itélethez igazodik. Az itéletek értéke lehet:

Megdönthetetlen (pl. Budapest Magyarország fővárosa).

Emberi meggyőződés szerint való (pl. nincs két ember, akinek ujjlenyomata azonos lenne) és

kétséges (pl. lehet, hogy a helyszínen talált kalap a tettesé).

ad 2. Feltételes következtetés.

Példa:

Főtétel: Ha Kiss János arcán sérülések vannak, úgy ő a tettes.

Altétel: Amde Kiss János arcán nincsenek sérülések.

Zárótétel: Tehát nem ő a tettes.

Vagy:

Ha a talált nyom azonos Kovács lábával, akkor ő járt a helyszínen.

Amde a talált nyom azonos.

Tehát Kovács járt a helyszínen.

A feltételes következtetésnél egy feltételes itéletből indulunk ki. Csak bizonyos feltétel mellett állíthatjuk azt, hogy Kovács járt a helyszínen. Ez az ítélet tehát két részből áll: egy feltételből és egy következményből, melyeknek egymással okozati összefüggésben kell lenniük. A következtetés most már úgy történik, hogy az altételben a főtétele első részét (feltétel) állítjuk és akkor a zárótételben állíthatjuk a főtétele második részét (következmény) is. Vagy pedig az altételben tagadjuk a főtétele első részének az igazságát és akkor a zárótétel-

ben tagadjuk a főtétel következményét is, mint ahogy azt az első példában tettük.

Nagyon elővigyázatosnak kell lenni, ha a főtétel következményeiről akarunk a főtétel első részére (feltételre) következtetni. mert ebben az esetben könnyen tévedhetünk. A tévedést itt az okozza, hogy egy okozatnak többféle oka lehet. Például:

Főtétel: Ha Pásztor Ferencet megüti a guta, akkor meghal.

Altétel: Amde Pásztor Ferenc meghalt.

Zárótétel: Tehát megütötte a guta.

Nem kell hagyarázni, hogy ez a következtetés nem helytálló. Pásztor halálának a gutatütésen kívül százféle más oka is lehet.

ad 3. Széjjelválasztó következtetés.

Példa:

Főtétel: A helyszínen talált kalap vagy a sértetté vagy a tettesé, vagy egy harmadik emberé.

Altétel: Amde sem harmadik emberé, sem a sértetté.

Zárótétel: Tehát a kalap a tettesé.

Vagy:

Főtétel: A leányt vagy beledobták vagy beleugrott, vagy beleesett a vízbe.

Altétel: Amde beledobták.

Zárótétel: Tehát sem bele nem esett, sem bele nem ugrott a vízbe.

Ennél a következtetésnél egy olyan főtételből indulunk ki, mely felsorolja az összes lehetőségeket. Az altételben azután vagy tagadjuk egy pár lehetőséget és akkor a fennmaradtat vagy fennmaradottakat a zárótételben állítjuk (lásd az első példát), vagy pedig az altételben állítjuk egyes lehetőségek igazságát és azután a fennmaradókat a zárótételben tagadjuk (l. a második példát). Ennél a következtetésnél az a fontos, hogy a főtétel tényleg felsorolja az összes elképzelhető lehetőségeket. A feltételes és széjjelválasztó következtetéseket összeházasítva is lehet használni. Pl.:

Ha Dudás bátor ember lenne, nem szökött volna meg a harctérről, sem nem ítélték volna el gyávaságért.

Amde megszökött a harctérről és gyávaságért elítélték.

Tehát: Dudás nem lehet bátor ember.

ad 4. Azonosító (analóg) következtetés.

Erről akkor beszélünk, ha hasonlóról hasonlóra következtetünk. A feltétlen következtetésnél az általánosról a különlegesre vagy a különlegesből az általánosra következtetünk, itt az egyesről az egyesre történik a következtetés. Ugy okoskodunk, hogy ha két tárgy vagy eset sok pontban azonos egymással, akkor valószínűleg mindenben azonosak lesznek. A csillagászok pl. úgy okoskodnak, hogy: a földnek lakói vannak, — a Mars hasonlít a földhöz — tehát lehet, hogy a Marsnak is lakói vannak. Nem mondják azonban azt a csillagászok, hogy a Marsnak feltétlenül vannak lakói. Sok nyomozó azonban az azonosító következtetésnél éppen ebbe a hibába esik, pl.:

A múlt héten nyomoztam egy lopási esetben, melynél a tettest az egyik cseléd személyében derítettem ki.

A jelen lopási eset körülményei teljesen hasonlóak a múlt heti lopás körülményeihez.

Tehát a tettest itt is feltétlenül valamelyik cseléd személyében kell keresnem.

Ez a következtetés nem helyes. Lehet, hogy cseléd a tettes most is, de lehet, hogy nem. Besurranó tolvajlás pl. körülményeiben nagyon hasonlít a házi lopáshoz. Az azonosító következtetést használjuk, de ne felejtkezzünk meg arról, hogy értéke nem megdönthetetlen, hanem kétséges.

ad 5. Valószínű következtetés.

Ha valamely eset bekövetkezése mellett több ok szól, mint ellene, akkor azt mondjuk, hogy valószínű. Ilyen pl. a következő okoskodás.

Tapasztalatok szerint nem biztosított épületek felgyújtása (M) rendszerint bosszúból történik (P). Nagy János háza (S) nem volt biztosítva és felgyújtották (M).

Tehát Nagy János házat (S) valószínűleg bosszúból gyújtották fel (P).

A következtetés eredménye csak valószínű, mert a házat felgyújthatta egy gyújtogatási mániában szenvedő ember, de felgyújthatták faluhelyen virtusból is. Éppen úgy, mint az azonosító következtetésnél, itt sem szabad a következtetés valószínű értékéről megfeledkezni.

Az összetett következtetést két vagy több egyszerű következtetésből képezzük olyképen, hogy valamely következtetés zárótételét egy új következtetés előzményévé tesszük és tovább következtetünk, pl.:

Minden okozatnak oka van.

A cselekmény okozat.

Tehát a cselekménynek oka van.

A cselekményeknek oka van.

A lopás cselekmény.

Tehát a lopásnak oka van.

Az összetett következtetés, melynél a zárótételeket, az utolsót kivéve, elhagyjuk. A lánckövetkeztetésnek két faja van. Az elsőnél minden ítélet állítmánya a következő ítélet alanyává válik. Pl.:

Kiss János (A) lop (B)	Képlet A—B
Aki lop (B) az tolvaj (C)	B—C
A tolvaj (C) bűnöző (D)	C—D
A bűnöző (D) büntetendő (E)	D—E
Tehát Kiss János (A) büntetendő (E)	A—E

A másik fajnál minden előző mondat alanya a következő mondat állítmányává válik. Az előbbi példa ezen módszer szerint:

A bűnöző (D) büntetendő (E)	Képlet: D—E
A tolvaj (C) bűnöző (D)	C—D
Aki lop (B) az tolvaj (C)	B—C
Kiss János (A) lop (B)	A—B
Tehát Kiss János (A) büntetendő (E)	A—E

Az összetett és lánckövetkeztetés természetesen alkalmazható az összes egyszerű következtetések összefűzésére.

Példaképen az alábbiakban két összefüggő kriminalisztikai lánckövetkeztetést közlök.

A következtetés kiinduló pontja egy, a helyszínen talált kalap.

A helyszínen talált kalap karimájának bal elülső része elhajlást és elpiszkolódást mutat.

Az elhajlás és elpiszkolódás csak gyakori megfogás eredménye lehet.

Gyakori megfogása a kalapnak a le- és felvételnél fordul elő.

A le- és felvétel rendszerint a jobb kéz használatával történik.

A jobb kéz használata nem idézhet elő elhajlást és elpiszkolódást a karima balrészén.

A karima balrészén látható elhajlás és elpiszkolódás tehát a balkéz rendszeres használatára mutat.

Balkezét rendszeresen csak balkezes, félkezű, sérült vagy béna jobbkezü ember használja.

A talált kalap tulajdonosa tehát balkezes, félkezű, sérült vagy béna jobbkezü ember.

Másik lánckövetkeztetés. Kiindulópont egy üzletbe történt betörés helyszíne.

*Szeretnék oly egészséges lenni, mint egy magyar.
(Nietzsche.)*

A szándékosan kitört ablak üvegcserepei az udvaron fekszenek.

Az üvegcserepek fekvése a belülről való kitörésre mutat. A belülről való kitörés nem szükséges a behatoláshoz. Behatolni ezuton tehát a tettes nem akart.

Ha nem akart behatolni, úgy az ablakkitöréssel egyéb célja lehetett.

Mint egyéb cél csak félrevezetési szándék képzelhető el.

A félrevezetéssel tettes valami egyéb cselekményt óhajtott leplezni.

Mint leplezni óhajtott cselekmény csak valamely bűncselekmény jöhet tekintetbe.

Ilyen bűncselekményként csak biztosítási csalás vagy sikkasztás képzelhető el.

Amde biztosítási csalás nem foroghat fenn (nem volt biztosítva).

Tehát tettes az ablak betörésével sikkasztást akar leplezni.

A felhozott példák megválasztásánál kizárólag arra törekedtem, hogy azok mint jó iskolapéldák, minták gyanánt legyenek felhasználhatók. Melegen ajánlom a csendőröknek, hogy a megadott példák és képletek segítségével, az azokhoz fűzött útmutatások felhasználásával gyakorolják magukat a következtetésben. Elsőrendű eszköz ez az ész iskolázására, fegyelmzésére, csiszolására és ezáltal a logikus gondolkodás elsajátítására. Próbálkozás közben rá fognak jönni arra is, hogy ez a foglalkozás nem is olyan unalmas, ellenkezőleg, igen érdekes és ami a legfontosabb, igen hasznos is, különösen olyan emberek számára, kiknek foglalkozásánál a logikus gondolkodás és a helyes következtetésre való képesség elengedhetetlen feltételt képez.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK.

A francia csendőrség története.

Irta: NEMESSZEGHY LÁSZLÓ ezredes.

(10. közlemény.)

Dacára, hogy ezen fölkelés elnyomásakor a gárda mint polgári szervezet is oly fényesen bevált, ezen események után mégis visszatértek a katonai szervezethez, visszahelyezvén a gárdát a hadsereg és csendőrség keretei közé. Ez az 1849 április 1. és 6-án kelt rendeletekkel történt meg. Azután a csapat szervezetében csak lényegtelen változásokon ment keresztül.

Második császárság.

III. Napoleon uralkodása alatt a gárda a párizsi gárda (garde de Paris) nevet vette fel. Az 1870 szeptember 4-ei forradalom után nevét ismét a köztársasági gárda elnevezéssel cserélte fel.

Harmadik Köztársaság.

A gárda az 1870—71-i háborúban résztvesz Párizs védelmében. A város a történelem egyik legnehezebb ostromát állotta ki. A végén már a macskákat, patkányokat s az állatkert vadait fogyasztották el. A gárda döntő szerepet játszik ezen alkalommal az 1870 október 31. és 1871 január 22-ei súlyos zavargások elnyomásánál.

Az I. Rész ezen fejezete alatt tárgyalattott, hogy az eseményekből kifolyólag mint tört ki Párizsban a kommunizmus annak elnyomása miként folyt le.

A gárda több százada részesevé vált a vállalkozásnak, melynek célja volt a Montmartre és Buttes-Chaumont tüzérparkjainak a kommunista érzelmű nemzetőrségtől való elvétele. Tudjuk, hogy ez a kísérlet mily balul ütött ki. Egyes csapatrészeknek sikerül a menekülés s a versaillesiekhez való csatlakozás. Lényeges csapatrészek azonban a Montmartreon lefegyvereztettek, mikor is a kommunisták a Grande Roquettebe zárták őket. Rajtuk kívül még egyes tisztek is kiküldve a városparancsnokság által a felkelők kezébe jutottak, kik a Sainte-Pélagieba zárták őket.

A küzdelem a kommunisták és a versaillesiek közt mind hevesebb jelleget öltött. Mint már ismeretes, a kommunisták vezetői a küzdelem utolsó óráiban nem gondoltak másra, csak az aljas bosszúra, halomra végezvén ki a tuszokat. Így kerültek sorra a szerencsétlen gárdisták is, kik szolgálatauk teljesítésére kivezényeltetvén csak kötelességüket teljesítették.

1871 május 23-án Sainte-Pélaie három gárdista lett feláldozva azon hamis ürügy alatt, hogy a Versaillesiek belönek az ablakon. Hanem az igazi mézszárlás a Rue Haxon kezdődött. A la Roquettei foglyokat tuszoknak tekintve, 1871 május 26-án délután kivezették börtöneikből s a tömeg halálos gúnykacaja közt Vincennes városba (Párizs keleti külvárosa) kísérték őket. Talán meg is menekültek volna az utolsó véráldozattól, ha a végső pillanatban egy fiatal leány két csendőr agyába golyót nem röpit. Ezen tette kitört a kommunistákból az állatiasság. Egy épülő fal elé terelték a szerencsétlen gárdistákat, hol szadista kegyetlenséggel gyilkolták le őket.

A holttestek megvizsgálásakor megállapították, hogy egyikén 69 puskalövés volt, egy másikon pedig 72 szuronydöfés. Ezen rettenetes mézszárlás 37 vértanujának emlékét megörzendő egy emlékmű lett felállítva a bellevelei temetőben.

Mialatt a szóbanforgó események Párizsban lejátszódtak, a gárda Versaillesben összegyűlt, hol feladatává vált a nemzetgyűlés s a kormány biztonságára felügyelni.

1871 május havában számos lovas őrzőket küldetett ki a kommunisták ellen Sévres és Chaville vidékeinek megfigyelésére. Április 2-án pedig két lovas század derítette fel Vinay tábornok oszlopának útját. Ez alkalommal történt, hogy Pasquier csendőr főorvos megöletett.

A csendőrségnek az 1871-ikei kommunizmus lázadás alkalmával való szereplése az I. Részben különben már tárgyalattott.

1871 június 2-án a gárda átszerveztetett. Létszáma kerek 6100 ember lett, mely két ezredből állt két zászlóaljjal és 4 lovas századdal. Az első ily módon átszervezett csapatok 1871 szeptember 15-én vonultak be Párizsba.

Az 1873 október hó 4-én kelt rendelettel a két légió (ezred) összeolvasztattott egy légióvá 3 zászlóalj és 4 lovas század létszámmal.

A harmadik köztársaság alatt a gárda Párizsban különféle szolgálatakat látott el. Látjuk Compiègne és Rheimsben a cár utazásai alkalmával. Egyes részek Tonkinba, Kréta és Martinique szigeteire mentek a prévôtok szolgálatának biztosítására, valamint a helyi rendőrségek támoga-

tására. A gárda közreműködése mindenhol a legmesszebbmenő megbecsülés tárgya volt.

1914. szeptember napjaiban a gárda Párizs védelmére harcra készen áll. A németek ágyúai már Párizs falai alatt dörögnek. A marnei csata azonban elfordítja a közvetlen veszedelmet s így a gárdának nem nyílt alkalma harcokban szerepelni. A fronton lévő egyes ezredekhez azonban lettek beosztva gárdisták, kik mint vezetők igen jól megállották helyüket.

(Folytatjuk.)

CSENDŐR LEKSZIKON.

77. Kérdés. A jegyverigazolvány után jizetendő 5 aranykorona illeték egyszersmindenkorra szól-e, vagy pedig csak egy évre?

Válasz. Ezt a kérdést a m. kir. pénzügyminiszter 1924. évi 5007. sz. rendelete alapján kell eldönteni. Megtudjuk ebből, hogy tulajdonképpen kétféle illeték van a fegyverigazolványra kiróva. Az egyik illetéket akkor kell fizetni, mikor a rendészeti szabályok értelmében a fegyvertartásra és viselésre az illetékes hatóság kiállítja az engedélyt. Ezt az illetéket a kiállított engedélyre ragasztott okirati illeték-bélyegjegyekben kell leróni. Ez a lerovás egyszersmindenkorra szól; ismételtén csak akkor kell fizetni, ha az engedélyt újabb megújítás alá vetik. A másik illetéket akkor kell fizetni, ha a kérdéses fegyvert vadászatra használják s a vadászjegy kiváltásakor a vadászjegy fegyverigazolványába való bevezetés végett bejelentik. Ezt az illetéket annyiszor kell az adóhivataltól kapott befizetőlap felhasználásával készpénzben befizetni, ahányszor újabb vadászjegyet váltanak ki.

78. Kérdés. Jogában áll-e olyan egyénnek, akinek iparigazolványa nincsen, saját részére valamely épületet emelnie, ha egyébként az építkezéshez bizonyos szakértelmet el-sajátított?

Válasz. Az építőipar gyakorlása engedélyhez és képesítéshez van kötve. Négyféle építőipar van: az építőmester, a kőművesmester, az ácsmester és a köfaragómester ipara. Ezek mindegyikét csak külön iparengedély alapján lehet gyakorolni, amelyet csak a szakképzettség igazolása után adnak ki.

Közérdek, hogy építkezéseket kontárok ne végezzenek, mert az építkezési balesetek lehető elkerülése elsősorban a kontárok kizárásával történhetik.

Az ipartörvények azonban csak azt tiltják, hogy valamely kontár foglalkozását *iparszerűleg* üzze, de nem tilalmas dolog az, hogy valaki, aki szakképzettnek tartja magát, *saját maga részére* elvégezzen oly munkát, amely egyébként ipari szakmunka fogalma alá esik.

Másként áll a dolog az építkezéssel. Építkezni csak a közigazgatási hatóság engedélye mellett lehet. Ezt az engedélyt a bemutatott tervek alapján adja meg a hatóság. Rendszerint a bemutatott terv alapján bírálja meg a hatóság, hogy a tervezett építkezés nem veszélyezteti-e a közérdeket, mások jogait, életét, testi épségét.

Már most olyan országos jellegű törvényes szabály nincsen, amely valamely építkezés feltételeit kötelező érvénnyel megszabná. Ezt minden egyes esetben az építkezési szabályrendeletek alapján bírálja el a közigazgatási hatóság. Megjegyezzük, hogy sem az építkezések tervezése, sem az építkezések vállalása (üzleti és pénzügyi alapon) nem tekintendő iparnak s mindenkinek joga van hozzá.

Ha már most valaki, akinek sem iparengedélye, sem igazolható szakképzettsége nincsen, maga akarja felépíteni házát, ezt csak az illetékes hatóság engedelmével teheti. Ennek a hatóságnak dolga megvizsgálni az illető helységre érvényes építkezési szabályrendelet alapján azt, hogy a bemutatott tervek megfelelők-e, valamint azt is, hogy az építkezésnél képesített vagy képesítetlen egyén közreműködhetik-e.

79. Kérdés. Valaki a kocsmában mulatás közben egy 100 pengős bankjegyet a gyertya lángján eléget. Büntetendő cselekmény-e ez?

Válasz. Nem büntetendő cselekmény, mert ezzel az illető csak magának okozott kárt. Nemcsak megfosztotta magát egy jelentékeny összegű törvényes fizető eszköztől, hanem elesett attól a lehetőségtől, hogy a bankjegyet kibocsátó Magyar Nemzeti Bank annak idején törvényes ércpánzre beváltsa.

Törvény ruházta fel a Nemzeti Bankot azzal a joggal és kedvezménnyel, hogy bankjegyeket hozzon forgalomba kötelező fizető eszközként. Ez a jog és kedvezmény a bank számára a kibocsátott bankjegyért anyagi felelősséget jelent, de nagy fontossága van az állam gazdasági életére is. Ezért a bankjegyek kötelező forgalma vagy belső értéke ellen irányuló tett vagy kijelentés az állam hitele és a törvény kötelező ereje ellen való támadásnak is felfogható adott esetben.

Ha azonban valaki, mint a fent leirt esetben olyan kijelentést nem tesz vagy egyébként olyan magatartást nem árul el, amelyből ilyen szándéokra lehetne következtetni, a magántulajdonban levő bankjegyek pusztá megsemmisítése a tulajdonos által lehet egy ittas embernek ostobasága, de nem törvény tiltotta cselekedet.

80. Kérdés. Egy ház padlására betévedt nyestet a háztulajdonos felkérésére a vadászatra jogosult szomszéd elejt. A szomszéd magával viszi a nyestet azzal az ígérettel, hogy a bór árán a háztulajdonossal osztozni jog. Ennek az ígéretnek azonban nem tesz eleget. Mi ennek az esetnek jogi megítélése?

Válasz. A szabadon élő vad uratlan jószág, de az általános magánjogi szabályoktól eltérőleg nem akárcsak, hanem csak a vadászatra jogosítottnak van joga, hogy a vad tulajdonát megszerezze. E szabály folytán tehát a kérdéses nyest tulajdonát a vadászatra jogosított szomszéd szerezte meg. Hogy a vad értékesítéséből származó hasznon a háztulajdonossal ígérete ellenére nem osztozkodott, ebből a háztulajdonosnak polgári perúton érvényesíthető kereseti joga keletkezett.

81. Kérdés. Kihágás-e az, hogy valaki éjjel halászik, tekintve azt, hogy az 1888: XIX. t.-c. a régi halászati törvény 62. §-ának a) pontja az éjjeli halászatot büntetés tervel tiltotta?

Válasz. Az új halászati törvény (1925: XLIII. t.-c.) az éjjeli halászatot nem bünteti. A törvény 12. §-a azonban feljogosítja a földművelésügyi minisztert, hogy az éjjeli halászatot megtilthatja. Ha ilyen tilalmat a miniszter kiad, az éjjeli halászó az új halászati törvény 25. §-ának c) pontjába ütköző kihágást követ el.

Más arca van a tettnek, mielőtt megtörtént és más, ha elkövettük.
Schiller,

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Egy szándékos emberöléssel párosult rablási eset kiderítése.

Irta és nyomozta: GYÖRGYDEÁK JÓZSEF albadnagy szakaszsparancsnok.

1924 január hó 4-én 11 óra 30 perckor megjelent a Gyöngyösmelléki örsön Szijács István 71 éves gyöngyösmelléki lakos, földműves és jelentette, hogy testvéröccse, Szijács János látogatására indult, de annak lakása ajtaját zárva találta s így oda bemenni nem tudott. Benézett a szoba ablakán s látta, hogy öccse ágyban fekszik, mire az ablakot megzörgette, többször beszólt, de öccse semmi életjelt nem adott magáról. Mozdulatlansága halottéhoz hasonló s kérte az örsön tartózkodó csendőröket, hogy menjenek vele öccse lakására, nyitassák fel a lakás ajtaját és tisztázzák a helyzetet, mely előtte igen gyanúsnak látszik.

Erre Páti József volt 3. o. tiszthelyettes, örsparancsnok-helyettes a jelentést tévő Szijáccsal, valamint Márton József községi bírónál a helyszínrre sietett és meggyőződést szerzett, hogy ott csakugyan úgy van minden, ahogy azt az öreg Szijács István előadta. Szijács János az ágyban feküdt, de a kopogtatásra és a szólítgatásra most sem felelt. Fentebb nevezett tiszthelyettes erre elhivatta Antal Ferenc községi kovácmestert s vele a Szijács udvarra nyíló hálószoba ajtaját kinyitatta.

Mikor a kovácmester az ajtót fölnyitotta, Páti tiszthelyettes a jelenlévő Szijács Istvánnal és Márton bírónal belépett a szobába. Szijács Jánost ott látták az ágyában hanyatfekve, a feje egy viseltes kabáttal volt letakarva. A kabát eltávolítása után látták az ott megjelentek, hogy Szijács fején, illetve annak koponyáján vágásból eredő aludt vérrel telt seb talong. Páti tiszthelyettes a szobában megjelenteket figyelmeztette, hogy az ottlevő tárgyakhoz ne nyúljanak mindaddig, amíg ő a szobát alaposan át nem vizsgálja s egyben intézkedett, hogy a helybeli orvos a helyszínen megjelenjen.

A kérdéses szobában csekély butorzat volt. Csupán egy ágy, egy szekrény, egy asztal és két szék, továbbá egy fás vesszőkosár, valamint egy hosszúnyelű favágó fejsze, amelyek megvizsgálásakor nyomban megállapítható volt, hogy a tettes Szijácsot azzal vágta agyon.

A szoba egyik sarkában földre hintett szalma volt egy pokróccal letakarva. A pokróc egy fekvő ember nyomát mutatla, tehát feltehető volt, hogy azon Szijács meggyilkolását megelőzőleg valaki feküdt. A szoba kulcsa sem bent a szobában, sem pedig a ház környékén nem volt található s így valószínűnek látszott, hogy azt a tettes a szobaajtó bezárása után magával vitte.

A helyszíni szemle megejtése után Páti tiszthelyettes a lakást bezáratta, azt egy járőr felügyeletére bízva, az örsre ment s távirati jelentését a szigetvári kir. járásbírósnak és

a csendőr járásparancsnokságnak megtette s ezek után a külszolgálatból időközben bevonult Bedő Miklós tiszthelyettes örsparancsnokkal egyetemben nyomozott, várva a bíróság kiszállását.

A bíróság még aznap a helyszínen megjelent, egyidejűleg megjelent ott e sorok írója is. A bírói helyszíni szemle, hullavizsgálat és hullaboncolás foganatosított és megálla-pítást nyert, hogy a tettes az ágyában ülőhelyzetben volt Szijácsot a járőr által a szobában véresen talált fejszével, illetve egyszer annak fokával, egyszer pedig élével vágta fejbe, mire a meggyilkolt hanyatt dölve eszméletét veszette s rövidesen bekövetkezhetett a halál is. A fejet letakaró kabát Szijács kabátja volt, melyet a tettes boríthatott az agyon-sült ember fejére. A szobában dulakodás nyomai nem voltak észlelhetők.

Szijács János 67 éves volt, ki mint özvegy ember nagyonosan lakott saját házában, néhány hold földjét bérletbe adta ki. A földhaszonbérből tartotta fenn magát, foglalkozott azonban sertéskereskedéssel is. Hasonnevű fiával nehezen tudott megférni, rossz viszonyban voltak egymással. Közelmúltban mintegy két-három héttel előbb adott el 8 darab sertést, amelyekért 600.000 K-át kapott, így meggyilkolásakor kellett, hogy pénze legyen.

A helyszíni szemle alkalmával az elhalt feje alatt egy cselédkönyvalakú papírkéreg táblát találtunk iratokkal, jegyzetekkel, melyek láttára Szijács István megjegyezte, hogy öccse ezen könyvtáblában szokta volt tartani papírpénzét, ez alkalommal azonban abban pénz nem volt található.

Szijács ismerősei a Gyöngyösmelléken minden hét csütörtök napján tartott sertésvásárra távolabbi vidékről a vásárt megelőző este már meg szoktak érkezni, kik kevés kivétellel majd mindannyiszor Szijácsnál szállásolták el magukat, így feltételezhető volt, hogy a gyilkosságot, illetve szándékos emberölést és rablást megelőzőleg is a helyi- és személyi ismerettel, valamint Szijács vagyoni helyzetével teljesen ismerős egyén szállásolta el magát.

Az örs járőre irányításom mellett négy nap fázasztó nyomozás után sem tudta a tettes kilétét megállapítani, dacára annak, hogy a gyanúsak feltűnt s a gyöngyösmelléki sertésvásáron rendszeresen megjelenő pécsi és barcsi sertéskereskedőket (kupeceket) összeszedte, kikérdezte, sőt az elhaltnak Pécsen lakó, az atyjával rossz viszonyban élt fiát és ennek feleségét is gyanúba, sőt rövid időre átmenetileg őrizetbe vette.

A járás területén levő községek portyázása, a szolgálatban álló járőrök ellenőrzése alkalmával nem mulasztottam el, bárhol és bárkivel is beszéltem, hogy a vidéken ismert Szijács István meggyilkolását s kirablását elő ne hoztam volna, érdeklődve a gyanús egyének, munkakerülők, főleg a sertéskupeczek előélete után. Végre ezen puhatolásom eredményeként a bűncselekmény elkövetésétől számított öt hét leforgása után sikerült a tettest Kormos József *) Hobol községhez tartozó akacsárdai lakos személyében kiderítenem.

Ugyanis 1924 február hó 4-én községek portyázása és pótnyomozása alakalmával betértem az akadai csárdában lakó Varga József háztulajdonos, bizalmas emberemhez, hol beszélgetés közben a szó Szijácsra terelődött. Varga megjegyezte, hogy Szijácsot nagyon sajnálja, az jó barátja s jó mulató ember volt s többször mulattak együtt már különböző helyeken.

Ezen beszélgetésünk alkalmával láttam, midőn egy asszony a Varga által bérbe adott lakásba bement. Megkérdeztem Vargát, hogy ki lakik nála bérletben? Varga erre azt mondotta, hogy egy haszontalan dologkerülő és orvadászattal is foglalkozó volt uradalmi béres; a neve: Kormos József.

*) A gyanúsítottak neveit meg változtattuk.

Elmondotta még Varga, hogy lakóját ő nagyon ritkán látja, mert az rendszeren éjjel-nappal ismeretlen helyeken kóborol, családja pedig éhezik, mert nincs miből élniök.

Miután Kormos József ez alkalommal nem volt otthon, elhatároztam, hogy lakását a következő éjszakán egy járőrrel meglepem s nála alapos kutatást tartok.

Vargától azzal a kéréssel távoztam, hogy Kormos családjával ne közölje, hogy ott jártam. Távoztam anélkül, hogy Kormos családja észrevette volna ottléteimet vagy lávozásomat. A gyöngyösmelléki örsre aznap 8 óra tájban megérkeztem. Hol Bedő Miklós tiszthelyettes, örsparancsnok jelentette, hogy néhai Szijács János ügyében eddig folytatott pótnyomozások, puhatolások eredményre nem vezettek.

Ekkor meghagytam az örsparancsnoknak, hogy még az éj folyamán pótnyomozásra vezényelje magát egy csendőrrel s ez alkalommal a kora hajnali órákban jelenjen meg óvatosan az Akada-csárdánál, ott tartson lesállást s az ott bérletben lakó Kormos Józsefet, ha otthon találja, igazoltassa. Nevezetesen orvadászat gyanúja miatt vegye őrizetbe s hozzam a közeli szigetvári örsre, hová még azon éj folyamán a gyöngyösmelléki örsről bevonulok kísérelje be. Egyben közöltem az örsparancsnokkal: gyanúm az, hogy Szijácsot Kormos gyilkolta meg s rabolta ki.

Bedő tiszthelyettes 1924 február hó 5-én 2 órakor meghagyásom értelmében Benedek András törzsőrmesterrel szolgálatba indulva, 5 órakor megjelent az Akada-csárdánál, hol rövid lesállás után megállapította, hogy Kormos otthon van, lámpavilágítás mellett készülődik hazulról távozni. Járőr nevezethez beköszönve, megkérdezte, hogy mi újság s hova szándékozik menni? Kormost a járőr váratlan megjelenése annyira meglepte, hogy a kérdésre válaszolni nem tudott.

Midőn a járőr Kormost adott parancsom szerint a szigetvári örsre elém vezette, útközben megkérdezte őt a járőrvezető, hogy tudja-e, miért lett őrizetbe véve s mivel van gyanúsítva?

Kormos minden teketória nélkül azt felelte, hogy tudja s beismerte, hogy Szijács János volt gyöngyösmelléki lakost ő gyilkolta meg és rabolta ki.

Ezek után Kormost a járőrrel egyetemben Gyöngyösmellékre kísérttem, hol tanuk jelenlétében megmutatta azt a házat, amelyben a rablógyilkosságot elkövette és kikérdezésekor alábbiakat adta elő:

Az elmúlt nyár folyamán aratási- és egyéb napszámomunkával szerzett csekély keresetét már annak idején felélte, a beállott tél folyamán keresete nem volt, így a karácsonyi és újévi ünnepek alatt is sokat nélkülözve éhezett ötödmagával. Ezen nélkülözések nagyon elkésértették és mert munkát nem kapott sehhol, megérlelődött benne az a gondolat, hogy más úton szerzi meg az élelemre szükséges pénzt.

A gondolatát, illetve elhatározását nemsokára tett követte. 1924 január 2-án, szerdai napon 4 óra tájban hazulról eltávozott, tudva azt, hogy a következő napon Gyöngyösmellék községben heti sertésvásár tartatik s így a vásárt megelőző napon az oda összejönni szokott sertéskereskedők (kupecek) körében fogja pénzszerzési elhatározását bármily módon megvalósítani.

Gyöngyösmellékre történt megérkezésekor már bealkonyodott s az ott egymás közelében lévő három kocsmába észrevétlenül az ablakon át benézett, de azok egyikében sem látott idegeneket.

Ekkor anélkül, hogy a községben magát bárhol is mutatta vagy bárkivel is érintkezett volna, kiment a Németújfalú-szentmihályfapusztai vasútállomásra, hogy az oda 6 óra 31 perckor érkező vonathoz a leszálló utasokat megfigyelje.

A vonat érkezésekor abból mintegy 8—10 ember (sertés-kupecek) szállt ki és együttesen mentek Gyöngyösmellékre; ezekhez csatlakozva ő is. Az idegenek valamennyien betértek az ottani egyik kocsmába, ő pedig künn maradt, mert — bár kínozták az éhség és szomjúság — pénze nem lévén, oda nem mert betérni.

Miután itt nem kínálkozott alkalom pénzszerzési tervének megvalósítására, úgy határozott, hogy kimegy a Pécs felől a nemeskei vasútállomásra 9 órakor érkező vonathoz, mely vonattal ugyancsak a gyöngyösmelléki heti sertésvásárra esetleg érkező utasok körében próbál szerencsét.

Midőn a községben Szijács János lakásához ért, kinek lakása mellett a községből kivezető út elhúzódott, a szobában lámpafényt látott. Az ablakon benézve, bezörgetett s bebocsátását kérte. Szijács gondolva, hogy a szokott szállói közül érkezett valamelyik, az ajtót kinyitva, beeresztette őt. Kormos Szijács Jánosban egy már régebről ismert emberét ismerte fel s egymást barátságosan üdvözölve, beszélgetni kezdtek a sertéskereskedésről. Hogy Szijács bizalmasabb legyen, Kormos hangoztatta, hogy ő is sertéseket szándékozik venni; ez alkalommal megtudta azt, hogy Szijács három héttel ezelőtt 8 darab sertést adott el s a következő napon pedig venni szándékozik. Így Kormos biztos tudatban volt, hogy szállástadójának nagyobb összegű pénz van birtokában.

A lámpavilágnál folytatott beszélgetés közben Szijács a vendége részére a szoba földjén fekhelyet készített és éjjel 11 óra tájban elaludtak. Őt (Kormost) persze nem hagyták aludni a fejében járó sötét gondolatok és hajnalban, 3—4 óra között megkérdezte Szijácsot, hogy alszik-e? Szijács azt felelte, hogy »nem alszom«. Erre Kormos meggyújtotta a csekély világosságot adó kis mécszet és ismét beszélgettek. Mivel azonban félt, hogy megvirrad és pénzszerzési szándékának még semmi eredménye nincs, az ágyban fekvő Szijácsot felszólította, hogy: Szijács bácsi, a pénzét adja elő és maradjon a legnagyobb csöndben. Erre Szijács nagyon megijedve, fekvő helyzetéből az ágyban felült és — segítségért kiáltott. Kormos most az ágy végénél a falhoz támasztott hosszúnyelű favágó fejszét hirtelen fölkapta s annak fokával Szijácsot kétszer fejbecsapta. Nevezett már az első csapásra eszméletét veszítve, az ágyban hanyatt dőlt.

A véres tett után Kormos Szijács feje alól annak kabátját kirántotta, átkutatta a zsebeket és a kéregpapírtábla között egy szennyes zsebkendőbe göngyölve megtalálta a pénzt, amit magához vett. A kabátot a meggyilkolt fejére borította. A szoba kulcsát belülről kihúzva, a szobából távozott, az ajtót a még hörgő Szijácsra zárta s a kulcsot magához vette és eltávozott a községből.

Kerülő úton a mezőkön keresztül 6—7 óra között a lakására érve, a feleségének azt mondta, hogy szolgálatot keresni volt és kapott a szigetvári Fischmann-féle gőzmalomban, hol fizetési előleget is kapott. Nyomban hívta nejét a közeli Szigetvárra élelmiszer vásárlása címén. Nejeve legyűtt Szigetváron egy üzletben 12 kgr. kenyérlisztet, söt, hagymát és egyéb aprólékos dolgot vásárolt s azokat nejével haza küldte azzal, hogy azonnal süssön kenyeret.

Kormos, ki neje távozása után Szigetváron maradt, egy vendéglőben megreggelizett és az elrabolt pénzből, mely 578.000 K-t tett ki, a szigetvári postahivatalban Fábos Vendel nagydobszai lakos címére 70.000 K-át adóssága fejében feladott.

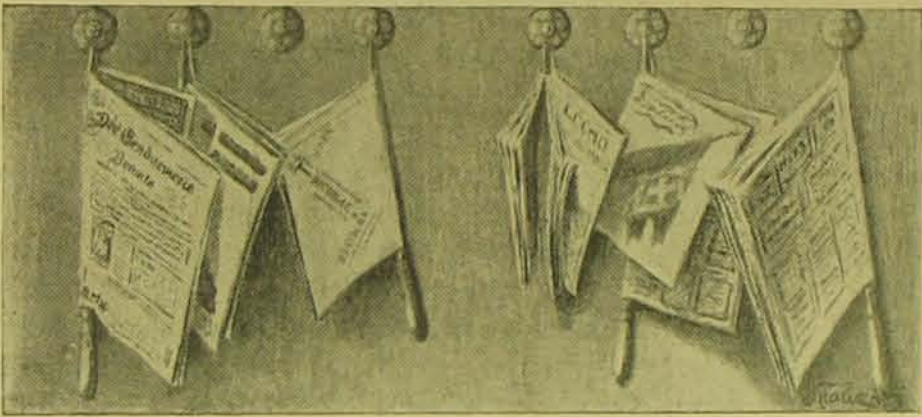
A postáról távozva, ismét betért azon üzletbe, hol előzőleg lisztet vett, ott újból nagyobb mennyiségű kenyér- és főzölisztet vásárolt, amit egy alkalmi fuvaros kocsival lakására szállított.

Neje a sok liszt láttára kérdezte férjét, hogy honnan szerzett hirtelen ennyi lisztet, azaz mennyi előleget kapott a malomban, ahol mint kocsis szolgálatba fog lépni? Kormos erre azt felelte, hogy a pénzt, melyen a lisztet vette, nem szolgálati fizetése fejében előlegképen kapta, hanem egy szigetvári sertéskereskedőtől, ki neki azon idő óta tartozott, mikor ő is két évvel ezelőtt sertésekkel kereskedett.

Kormosnak ezen beismerő vallomása után annak lakásán házkutatást tartottunk, mely alkalommal megtaláltuk a rablásból származó pénzen vásárolt lisztet. (A pénz már Kormos személymotosása alkalmával előbb előkerült.) A rablott pénz a tett elkövetésétől eltelt öt hét alatt leolvadt 160.000 K-ra, a többi időközben apródonként kocsmákban és csavargása alatt elköltötte.

Kormos Józsefné szül. Kis Júlia a kikérdezésénél előadta, hogy férje viselkedése neki nagyon gyanús volt, mert annak dacára, hogy most már volt kenyér és egyéb élelmiszer a háznál, az mégis állandóan távol volt s ha azt kérdezte, hogy hol jár és mit művel, az kérdéseire mindig kitérőleg vagy egyáltalán nem válaszolt. Férje által elkövetett rablást és emberölést csak tolem s akkor tudta meg, midőn lakásukon házkutatást tartottam.

Kormos József 1924 február 7-én a gyöngyösmelléki örs tényvázlatával a kaposvári kir. ügyészségnek adatott át s a kaposvári kir. törvényszék nevezett szándékos emberöléssel párosult rablás címén 10 (tíz) évi fegyházra ítélte.

LAPSZEMLE.

(Franciaország) L'Écho de la Gendarmerie Nationale.
1929 április 7.

A vezércikk a csendőrségre és hadseregre hátrányos visszaélésekről szól. Vonatkozással a csendőrség és rendőrség pótdíjai között a március 10-iki számban tett összehasonlításra, arra az álláspontra helyezkedik, hogy a hiba nem a rendőrség magasabb díjazásában, hanem a rendőrség túlkapásaiban fekszik. Az egyes városokban más- és más-képen öltöztetett rendőrség sok helyen olyan katonai rendfokozati jeleket használ, amelyek csak a hadseregnek és a csendőrségnek vannak fentartva, azok használata illetéktelenek által tehát a büntetőtörvénybe ütközik. Kifogásolja, hogy épp azok teszik magukat túl a törvényen, akik hivatva vannak azt mások által tiszteletben tartatni és követeli, hogy felsőbb helyről vessenek véget ezeknek az állapotoknak.

Géo B. újból a »kombattáns«-kérdéssel foglalkozik. Idéz a »frontharcosok« 1929-iki almanachjából, amelyben azok elnöke tudni sem akar a csendőrökről. Szó szerint így érvel: »Most utólag az egész világ frontharcos akar lenni! A vezérkar, a csendőrök, a fogházörök és mindenki »hiteles« frontharcos akar lenni, aki a háborúval némi összeköttetésben állott. Aki kételkedik, annak pontosan megmondják, hogy hol és melyik órában robbant fel egy lövedék vagy egy repülő bomba »nem messze« attól a helytől, ahol éppen voltak. Sőt az óraláncukon hordják aranyba foglalva az »egyetlen szilánkot, amelyet a háborúban láttak.« Ezek után nem csoda, — mondja a cikkíró — ha a csendőrség még ma sem kapta meg a frontharcos igazolványt, ha éppen az ír ilyen szellemben, aki az igazolványrendszer értelmi szerzője volt. Ennek igazságtalan voltát mi sem bizonyítja jobban.

mint hogy a csendőrök között akárhány tiszt és altiszt van, akik két vagy több éven át a hadsereg kötelékében harcolt a fronton és csak azután lépett át a csendőrséghez.

Jean Clair (Zsán Kler) kíváncsi rá, hogy milyen lakpénzeket kaptak régente a francia csendőrök. 1863-ban kelt törvényből kimutatja, hogy a csendőrök bútorozott lakást kaptak vagy lakpénzt. Ha üres volt a lakás, akkor a lakpénz felét. A mai kormány a természetbeni lakást drágábban számítja, mint amit az megér, a különbözetet pedig visszatartja az illetményekből.

Charles Laurent (Sárl Lóran) a fizetésjavítással foglalkozik. A múlt év költségvetéséből 500 millió fölösleg maradt. A pénzügyminiszter ezt az összeget a közalkalmazottakra akarja felosztani és gyors kiutalást ígért. Cikkíró felveti a gyors elintézés akadályait és óvja bajtársait, hogy ne reméljék a segílyt a nyári szabadságolás előtt, amire pedig a mai drágaság mellett nagy szükség volna. (Ha a milliárdokra menő jóvátételt kapó Franciaországban így beszélnek, mit mondjanak olyan ország közalkalmazottai, amely a jóvátételt — fizeti? Szerk.)

A nyugdíjasok köréből indítvány érkezik a 10.000 és 12.000 franc évi törzsfizetés után járó nyugdíjilletmények pontosabb kiszabására, mert azok jelenleg a fenti két határösszeg között egyenlőek.

Kapcsolatban az útforgalom növekedésével a hadügyminiszter megengedte, hogy a nemzeti turistaegyesület elsősegélyt nyújtó anyagát a csendőrlaktanyákban helyezhesse el.

Laval birtokos elismerő levelet ír a Treignaci (Trejnya) csendőrörs magatartásáról kél egymást követő erdőégésnél. A csendőrök önfeláldozó munkája nélkül a kár lényegesen tetemesebb lett volna.

Április 14.

Az olvasók köréből felkérték az Écot, hogy foglalkozzék a csendőrség kiegészítésének kérdésével is, »ami valóban siralmas«. Azt kérdezik a régiek, hogy »mi lesz a csendőrségből, ha ez így megy tovább? A csendőrség agonizál és senki sem veszi azt észre, vagy nem akarja észrevenni«. A lap kifejti, hogy ha még nem is éppen nyugtalanító a csendőrség kiegészítése, annyi bizonyos, hogy a jelentkezők közül sokan a legelemibb követelményeknek sem képesek megfelelni, pl. nincs elegendő lélekjelenlétük és megfigyelő tehetségük, irásuk túlhibás és nem képesek magukat írásban röviden és értelmesen kifejezni. De a legtöbb esetben az egyénileg különben kifogástalan próbacsendőrök családi körülményei olyanok, hogy nem lehet őket a csendőrségnél alkalmazni, legalább nem azon a vidéken, ahol ismerősök. Azért azt ajánlja a lap, hogy a csendőrséget lehetőleg csapataltisztekkel egészítsék ki, akik tovább akarnak szolgálni.

A múlt havi füzetekben szó esett a mozgó köztársasági gárda új szolgálati alkalmazásáról szakasz- és rajparancsnokok harcszerű kiképzésére. Ha ezt már bevezették, akkor vonják is le belőle a következményeket: A kiképzés befejezésével helyezték át a gárdistákat a csendőrséghez, amely ily módon a szükséges kiegészítéshez jutna.

Április 21.

A vezércikk a közeli altiszti előléptetési vizsgákkal foglalkozik, melyeknek a jelöltek kötelesek magukat alávetni. De hogyan készüljenek vizsgákra az örsökön vagy a mozgó egységeknél? Mert nem mindegyik örsparancsnok képes alárendeltjeit oktatni, épp úgy, mint pl. a legnagyobb tudású tanítót sem okvetlenül tud a legjobban tanítani is. A jelöltek tehát önképzésre szorulnak. E célra két segédlet áll rendelkezésre: Egy könyv és egy folyóirat, melyek csendőrönképzésre úgy általános, mint technikai tekintetben teljesen megfelelnek. A könyv címe »Előkészítés a csendőrségi iskolára és az előléptetésre«, a folyóirat a »Skarlát revü«. Mindakettő a lap kiadóhivatalánál kapható.

Ugyanott kapható egy a rendőrségi szolgálatra előkészítő könyv, mely alkalmazás a kiszolgált csendőröknek fentartott polgári helyek közül a legtöbb anyagi előnyt nyújtja, mert a vele járó díjazás, a csendőrségi nyugdíjjal együtt, kb. 16—18.000 frankot tesz ki évente (vagyis havonta 1300—1500 frankot = 240—290 pengő).

Érdekes számítás végez egy »öreg csendőr«. Az 1922-ben felállított mozgó csendőregységekkel foglalkozik, melyek szolgálata 6 év alatt teljesen kifejlődött, tehát biztos alapot nyújt számításokra. Feladatuk főleg a lovas csendőrök pótlásának kiképzésében áll. A csendőrelöltek természetesen igyekeznének mielőbb túlesni a kiképzésen, hogy mielőbb beléphessenek a csendőrségi szolgálatba. De hogy megy a kiképzés? Egy mozgó egység 40 emberből áll. Ezek közül belső szolgálatban állandóan el van foglalva 7, szabadságon 5,

beteg 3, elvezényelve 8, betöltetlen hely 1—2, külön kiképzés alatt 3; marad a 40 emberből 12—13, aki tényleg kiképzés alatt áll. Ezeknek azonban örszolgálatot is kell végezniök, naponta 40 lovat ápolni és jártatni, a pótlovakat belovagolni, takarmányt bevásárolni és beszállítani, stb. stb. A vége az, hogy kiképzésre tulajdonképpen senki sem marad.

Április 28.

A francia csendőrség zászlóinak érdekes történetük van. A forradalom alatt minden csendőr lovas- és gyalogszázad zászlót kapott. 1811-től kezdve az egész csendőrségnek már csak egy közös zászlaja volt, mely később csak a mozgó gárdát illette meg, a csendőrségnek tehát nem volt zászlaja. A mozgó gárda feloszlásánál 1885-ben a zászló a hadimúzeumba került, a csendőrség tehát teljesen zászló nélkül maradt. 1913-ban újból kapott ugyan zászlót, de ez a zászló az egyetlen, amely a világháborúban nem kapta meg a becsületrend kitüntetését. A csendőrség zászlajának ilyen elhanyagolásával X. ezredes szembeállítja annak a fényes ünnepségnek a leírását, amelynek keretében 1803 nov. 8-án Perpignan (Perpinján) város csendőrsége új zászlaját átvette.

»Kívánságok« rovatban a vidéki csendőrök is ugyanolyan pótdíjat kérnek, mint a városiak kapnak, mert ma a vidék drágább, mint a város. Kérik továbbá a kerékpár-átalány felemelését, mert a kopás túl nagy. Kérdik, hogy mikor vezetik már be az »I. osztályú csendőr« rendfokozatot, mert ezáltal a csendőrparancsnok helyettesének nagyobb tekintélye lenne.

Az 500 millió megszavazott jizetésemeléshez a lap megjegyzi, hogy két fizetésemelés várható. Az egyik visszamenőleg 1929 január 1-ével, a másik július 1-ével azok számára, akik nem részesülhettek benne január 1-én. Utóbbiak számára 250 millió póthitelt kértek.

A nyugalmazott csendőr és mozgó altisztek országos egyesülete április 17-én és 18-án tartott közgyűlésen a nyugdíjasok követelményeit 14 pontba foglalták össze. (A követelésekből látszik, hogy a gazdag Franciaországban sem valami irigylésreméltó a nyugdíjas csendőrök helyzete. Szerk.)

A fogamzás.

A világ megteremtése óta nem volt és ezután se lesz soha misztikusabb valami az ember létrejöttének kérdésénél. Úgy az egyesek, mint nemzetek, sőt egész korszakok sorsát nagyon sokszor döntötte el a múltban és fogja eldönteni a jövőben is az a soha meg nem érthető, soha meg nem magyarázható érzés, amit a »szerelem« gyűjtőneve alatt ismernek az élőlények. Ennek a mindent és mindenkit leigázni tudó, mindennél és mindenkinél hatalmasabb szenvedélynek végcélja a faj fentartása, magunkhoz hasonló másik élőlény létrehozása. Sok-sok millió esztendő telt el napjainkig, amíg az örökké fáradhatatlan, az örökké nyugtalan emberi elme a folyton tökéletesített technikai eszközök és eljárási módok segítségével erre a legmisztikusabb kérdésre végre világosságot tudott deríteni.

A csodálatos isteni munkának, a teremtés fenséges titkának arról az utolsó fázisáról akarok egynéhány, min-

denki által elolvasható és megérthető érdekes dolgot elmondani, amelybe az emberi szemnek és tudásnak is szabad némi szerény bepillantást nyernie: a fogamzásról. Tudom, hogy ezt a témát sokan »kényes«-nek fogják találni. Én — természetesen — egyáltalában nem tartom annak. Komoly embereknek — csendőröknek — komoly formában és céllal elmondva semmivel sem kényesebb ez a téma, mint a gyomor vagy a szív működése. Még a fiatal fiukat, lányokat sem félténem tőle, inkább innen tudjanak meg egyet-mást, mint az utcáról vagy a cselédektől. Ezt csak az álszemérem megnyugtatóására mondom.

Figyelemmel azonban arra, hogy a cikkeimet elvégre is csendőröknek és nem leányoknak írom, már most jelezniem kell, hogy későbbi cikkeimben semmi esetre sem tudom, de nem is akarom az ilyen, úgynevezett kényes témákat elkerülni, mert bizony éppen ezen a téren nagyon sok minden van, amit a csendőröknek jó lesz megtanulni. Ott tehát, ahol a Csendőrségi Lapokat a családtagok is olvassák, ajánlatos lesz a cikkeimet előzetes házi cenzura alá venni abból a szempontból, hogy melyik kerülhet serdületlen gyermekek kezébe és melyik nem.

A végtelen tengereket a vízcseppek óriási száma alkotja. A leghatalmasabb épületek számtalan téglából, a kaptárban lévő lépesmész sok-sok kis kamrácskából vannak felépítve. Ugyanúgy van felépítve minden növényi, állati és emberi szervezet is. A vízcseppek, a téglák, a méz kis kamrácskái stb. a tengernek, az épületnek, a lépesmésznek az alkotó »sejtjei«. A valóságban »sejt« név alatt testünknek azt a legeslegkisebb részét értjük, amelyet a legtöbb esetben csak nagyítóval, — mikroszkóppal tudunk meglátni. Ezek az apró kis mikroszkópikus lények együttesen alkotják a tárgyak, a növények, az állatok és az emberek egész szervezetét, illetve testét. Vannak olyan élőlények, amelyek csak egyetlenegy ilyen sejtből állanak, pl. a bacillusok. Vannak olyan egyedek, amelyek már két, négy, ezer, száz-ezer, sok millió stb. sejtből épültek fel. A 70 kilós emberi test pl. hozzávetőleges számítások szerint kétszáz ezer milliárd sejtből áll. Álljon azonban az emberi vagy az állati test bármilyen sok milliárd sejtből is (pl. az elefánté), bizonyos, hogy minden élőlény csakis egyetlenegy sejtből, a petesejtből keletkezik. Az elefánt, a cethal, a medve stb. hatalmas teste éppen úgy egyetlenegy ilyen sejtből lett, mint akár a kis hangyáé vagy a szunyogé.

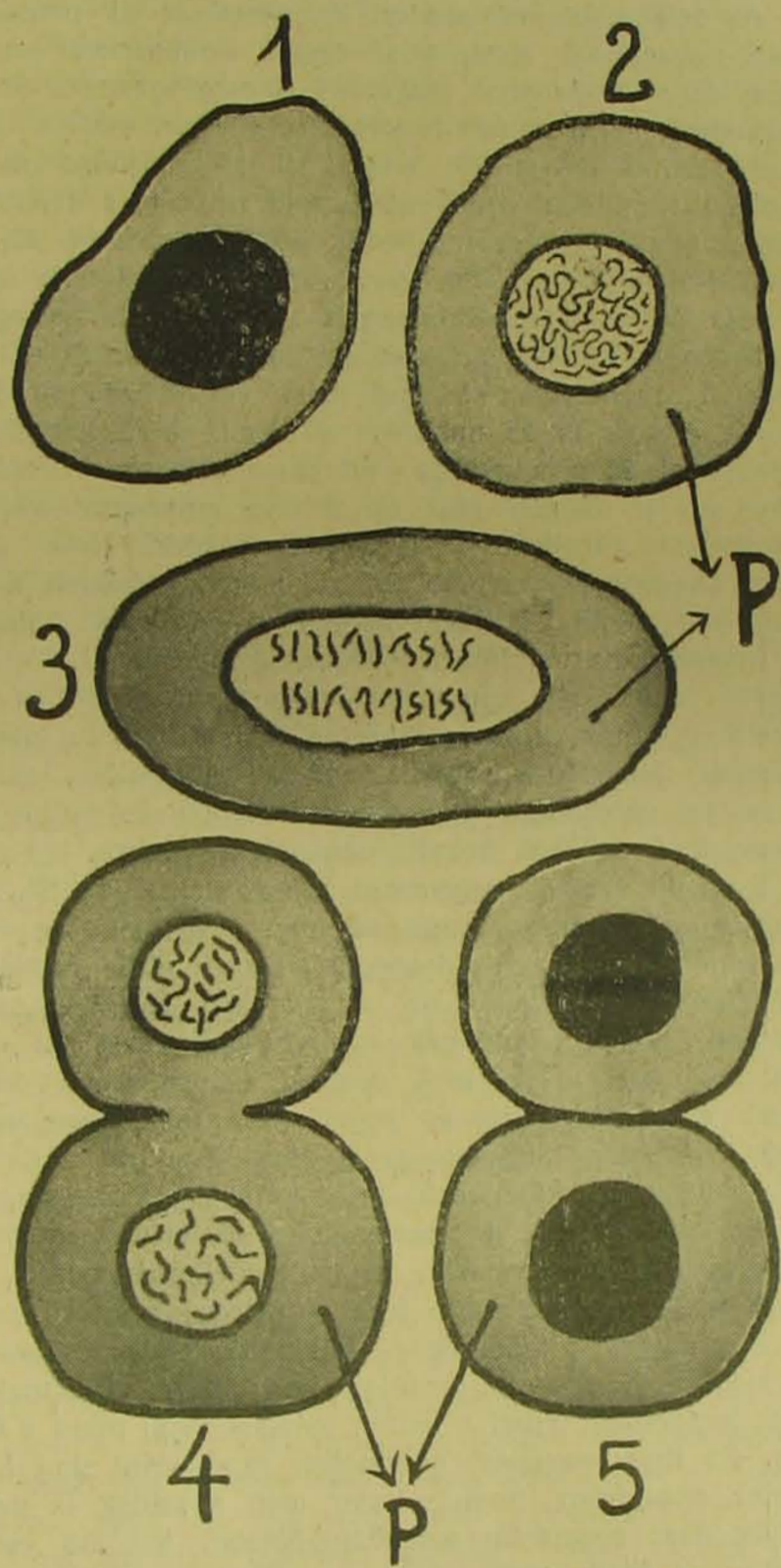
Kérdés, hogy tud a sok száz, a sok ezer milliárd sejtből álló felnőtt lény egyetlenegy sejtből létre jönni? Ugyanúgy, mint ahogy az egyetlenegy eldobott gyümölcs-magból hatalmas fa nő ki, vagy ahogy az egyetlenegy darab burgonyából, egyetlen búzaszemből számtalan új burgonya és új búzaszem fejlődik ki. Minden legkisebb növényi, állati és emberi lény azonban egyedül csak a saját magához hasonló lényből tud keletkezni. Ezért nem lehet a különböző növényeket, a különböző állatokat avagy embereket és állatokat egymással összepárosítani.

Természetes, hogy a testünket alkotó sok ezer milliárd sejt nem mind egyforma. A sejtek a testünkben külön csoportokat, külön kasztokat képeznek. Minden egyes ilyen sejtcsoport más és más munkát végez. Így a szemek, a fülek, a gyomor, a lép, a máj, a vese stb. sejtcsoportjai egymástól igen különböznek, következésképpen minden ilyen sejtcsoportnak a munkaköre is más és más.

Minden emberi és állati sejt úgy szaporodik, hogy előbb növekedik és amikor egy bizonyos nagyságot elért, ketté oszlik. Tehát egy sejtből kettő lesz. A két új sejt

Használjuk a csendőrségi emlékalap levelezőlapjait! Művészek, olcsók! Hőseink emlékét és testületünk dicsőségét szolgálják!

újra növekedik, majd ők is mindketten ketté oszlanak, a kettőből lesz négy, a négyből nyolc, a nyolcból tizenhat és így tovább. Ha pl. a bőrünket lehorzsoljuk, ezzel a rohamos oszlásos eljárással fog a sérülés helye begyógyulni. Ugyanígy gyógyul meg testünk minden egyéb sérülése is.

Az emberi sejt szaporodása.

1. A szaporodás előtt.
2. A sejt magja fonálszerűen szemcsés lesz.
3. A sejt magja egymással szemben álló 12—12, összesen 24 pálcikára (kromozómára) oszlott.
4. Az egy sejt kettéválik, mind-egyiknek a magja 12—12 pálcikát (kromozómát) visz magával.
5. A teljesen kész két új sejt. P = a sejt tápláléka (protoplasma).

Minden egyes sejt két részből áll: a sejtmagból és a magot körülvevő táplálékból (protoplasma). A sejt szive, lelke, mindene, tulajdonképpen csak maga a sejtmag, amelynek állandó táplálékra van szüksége. Ez a táplálék (protoplasma) mindig körülötte van felhalmozva. A sejt kettéoszlásánál is tulajdonképpen ez a sejtmag oszlik, szaporodik és az oszlás, szaporodás után, akár csak az örökösök, mind a két új sejtmag az őt körülvevő élelemnek a ráeső részét is magával viszi.

Fontos körülmény a következő: a sejtmag a szaporodás, az oszlás megindulása előtt duzzadt fonalakká alakul (2. számú sejt); ezek a fonalak mint kis pálcikák, két sorban rendeződnek el majdnem úgy, mint amikor egy raj vonalban sorakozik (3. számú sejt). Ezeket a pálcikákat »kromozómák«-nak nevezi a tudomány. Ezeknek az egymással szembenálló kromozóma-pálcikáknak a száma minden állatfajnál más és más. Pl. a kutyanál 9—9, összesen 18, a majomnál 10—10, összesen 20, az embernél 12—12, összesen 24. Az emberi test minden egyes sejtjének a magva tehát a szaporodásnál 12—12, vagyis összesen 24 fonálra, illetve pálcikára (kromozómára) szakad. A szaporodás, oszlás alkalmával leváló fél sejtrész tehát 12 kromozómát visz magával, de amikor majd ez az új sejt is szaporodni (oszlani) fog, akkor ő is 24 kromozómára fog szakadni.

Két sejt egymással természetesen csak akkor tud egyesülni, ha mind a kettőben egyforma a kromozómák száma. Így a 18 kromozómás sejt (kutya) csak 18 kromozómás sejttel, a 20 kromozómás sejt (majom) csak 20 kromozómás sejttel képes egybeolvadni. Mint minden emberi sejtben, az emberi petesejtben is 24 a kromozómák száma. Ez a magyarázata annak, hogy az emberi petesejt kizárólag csak emberi sejttel tud egyesülni. Ebből viszont megérthetjük, hogy pl. az emberi petesejtnek a majoméval, avagy más állatéval való esetleges egyesüléséből miért nem születik új egyed, ahogy azt néha az oktan mendedonda állítja. Ugyanezért nem származhatik új egyén a lő és a szarvasmarha, a kutya és a birka stb. párosodásából sem.

Lássuk ezekután azt a két emberi sejtet, amelyek egyesüléséből az új ember kifejlődik.

A férfi nemzősejtje az ondószálcsa (spermium). Minden egyes alkalommal 226 millió ilyen spermiumszál távozik el. Egy spermium nagysága $\frac{1}{20}$ milliméter. Tehát ha 200 spermiumot hosszában egymáshoz ragasztanánk, akkor azok összhossza csak 1 cm. lenne. Ezek a spermiumszálcák (megfelelő közegben) apró állatkák módjára aránylag igen gyorsan mozognak és óránként átlag 5 cm.-nyi utat tudnak megtenni. Minden szálcának van ugyanis egy vastag rövid feji vége és egy hosszabb farki része. A farki rész a hal farkához hasonlóan állandóan ide-oda csapköd és ezáltal előre tud haladni. Savanyú közegben (ecet, citrom) a spermiumszálcsa mozgása azonnal megszűnik és így nem tud többé a rendeltetési helyére eljutni. Rendes viszonyok mellett a rendeltetési helyükre jutott spermiumok 12—15 napig is élnek és ezen idő alatt ugyanott állandóan fogamzóképesek is maradnak.

A női sejt a petesejt, amely a petefészekben készül. A 4 cm. hosszú, 5 gr. súlyú petefészek a női test legfontosabb szerve, amely a nő minden mozdulatát, minden gondolatát, szóval életének legkisebb részét is a legnagyobb mértékben befolyásolja. A leány már a születésekor magával hozza a még éretlen elsődleges petéket. Ezeknek a száma kereken százezer. A százezer éretlen petéből azonban a 12-ik életévre már csak 40 ezer marad meg. Ezzel a negyvenezer éretlen petével indul neki a 12 éves leány az életnek. Mig az északi népeknél a 15—16-ik, a déli népeknél a 9—10-ik évben, addig a mi éghajlatunk alatt a 12-ik életévben kezdődik a peteérés és tart a 45-ik évig, tehát 33 éven át. A negyvenezer petéből minden 28

Minden erőteljes cselekedetnél kell, hogy értelmünk az egyik oldalon lehúzzuk a zsalugátért. Túlsokat látni gyöngít.

H. M. Hyndman.

napban csak egyetlenegy pete érik meg, tehát egy év alatt összesen 13. Mivel pedig a nőnek a fogamzóképesége csak 33 éven át van meg, ezen idő alatt a negyven-ezer éretlen petéből mindössze csak 33-szor 13, vagyis 400 petét tud megérlelni, ezt is csak akkor, ha egész életében leány marad, mert hiszen terhesség alatt szünetel a peteérés. Ez pedig azt is jelenti, hogy a nő egész életében 400-szor juthatna másállapotba. Embernél azonban rendszerint csak 18—20 gyermek születhetik az egész életen át.

A női pete — az emberi test legnagyobb sejtje — $\frac{1}{5}$ milliméter nagyságú, üvegszínű, félig átlátszó kis gömböcske, amelyet — fekete lapra téve — az emberi szem még éppen meg tud látni. Itt említem meg, hogy azon állatoknál, amelyeknél a pete a test belsejében fejlődik (mint az embernél is), ott maga a pete mindig igen-igen kicsi. Az embernél, az elefántnál, a medvéknél stb. szinte teljesen egyforma nagy a petesejt. Ezzel szemben azok a peték, amelyek az állat testén kívül fejlődnek (pl. a tojás), az emberi petéhez képest túlságosan nagyok. Így pl. sokszorosan nagyobbak a béka, a hal petéi. Az állóvízű tavak tetején nyáron uszkáló kocsonyás váladékban messziről felismerhetők az apró koromfekete gömbök, ezek a békapetéek. A halpetéket ikra vagy kaviár néven mindenki jól ismeri. Az emberi petéhez képest szinte mérhetetlenül nagyobbak a madarak, a tyúkok petéi, a közismert tojások. A strucc-tojás súlya pl. másfél kilogramm. A sejt legfontosabb része, a sejtmag azonban itt is elég kicsi. A tojás nagyságát tulajdonképpen a sok táplálék, a tojás sárgája (protoplasma) teszi ki, amelyből a szabad világba kidobott, magára hagyott petesejtmagnak táplálkoznia kell. Maga a csirke, a strucc stb. tulajdonképpen a tojás sárgájának a csúcsában levő, szabad szemmel is jól látható kis fehér foltocskából, a sejtmagból lesz.

Amikor a női pete a 28-ik napra megéri, akkor megreped a tokja és a petefészkekből belesodródik a 14 cm. hosszú petevezetékbe. A petevezeték igen keskeny csatorna, amely a petefészket a méh üregével köti össze. Lassan-lassan ide, a méh üregébe gurul le a gömbalakú kis pete. A méhbe való legurításában nagy segítségére vannak a petevezetékben levő, örökösén mozgó csillószőrök. Az érett pete átlagban 10 nap alatt teszi meg a méh üregébe vezető utat. Ez azt is jelenti, hogy az elindulás első napjától kezdve még 10 napig él és ez alatt útközben bármikor meg is termékenyíthető.

Lássuk ezek után, hogy hogyan történik az emberi fogamzás.

Az ondószálcsák bejutnak a méh üregébe és onnan lassan fölfelé vándorolnak. Mint tudjuk, a számuk 226 millió, tehát előzőnként az egész méhet, a petevezetőt, a petefészkek felületét. Itt várakoznak, itt élnek 12—15 napig.

A 28 nap alatt megérett női pete kilép a petefészkekből és 10 napon keresztül vándorol lefelé a petevezetéken keresztül, hogy a méh üregébe jusson.

A lefelé induló egyetlenegy petére tehát a 23 cm. hosszú úton 226 millió ondószálcsa leselkedik és ebből a sok szálcsából a győztes csak egyetlenegy lehet, mert a pete csak egyetlenegy szálcsát enged magába fúródni.

Amikor a legelső ondószálcsa a petével összetalálkozik, abba azonnal belefurakodik és ezzel már meg is történt a megtermékenyítés, a fogamzás.

Abban a pillanatban, amikor ez a befurakodás megtörtént, a most már megtermékenyített petesejt azonnal védőhólyaggal veszi körül magát és így a többi sok millió lekészt szálcsa előtt örökre elzáródik a befurakodás lehetősége.

A pete tápanyagába belefurakodott ondószálcsa köze-

ledik a petesejt magjához, miközben mindkét mag, az ondósejt magja és a petesejt magja a már leírt módon kromozómákra, pálcikákra oszlanak, amelyek a találkozáskor egymással összeolvadnak. *Egyesül tehát a petesejt 12 kromozómája az ondósejt 12 kromozómájával és ebből az egyesülésből keletkezik az embert majd létrehozó 24 kromozómás új petesejt.*

Az így megtermékenyített és átalakult új petesejtben tehát ugyanannyi apai, mint anyai kromozóma van. Az egyesülés után azonnal megindul a megfogamzott petesejt növekedése, majd a már ismert szaporodása, oszlása. Rohamosan millió és millió, majd sok-sok milliárd új sejt keletkezik; minden egyes új sejtnek a magja felerészben mindig apai, felerészben pedig anyai részekből áll. Így épül fel az új egyén és ezért hordja az majdnem mindig az apja és az anyja sajátosságait magában. És ha egyszer majd ennek az új egyénnek is gyermeke születik, akkor ebben a gyermekben a fent leírt módon megint benne lesznek először is az apai és az anyai, de azonkívül még a nagyapai és a nagyanyai tulajdonságok egyes részei is. Különösen a nagyon régi és mindig egymással házasodó családoknál (uralkodó- és mágnáscsaládok) lesz ezáltal egyre nagyobb és nagyobb a rokoni kromozómák keveredése, ami végül is friss, idegen kromozómák hiányában az egyének elsatnyulására (degeneráció) vezet. A fentiek alapján tehát igen egyszerűen megmagyarázható és megérthető a szülők, a nagyszülők, a dédszülők stb. tulajdonságainak, jellemének, szokásainak az átöröklése, valamint az is, ha valamelyik gyermek valamelyik őszülő tulajdonságaiból túlsokat hozott magával a világra.

Egyenlő értékű, ugyanazon fajba tartozó szülők gyermeke vagy az apára, vagy az anyára üt, máskor meg a két szülőtől kapott tulajdonságokból egy közös tulajdonság keletkezik és ezt veszi föl a gyermek. Ilyenkor szokták mondani, hogy a gyermek nem hasonlít sem az apára, sem az anyára. Ha nem azonos, hanem kevert-felemás lények a szülők (fehér és néger), akkor rendszeren az ös-egyen, a néger tulajdonságai jutnak túlsúlyra. Állatoknál látjuk, hogy a különböző fajú kutyák keresztezése egy egészen új fajt ad. A szamár és a ló keresztezéséből pl. a korcs öszvér származik. Ugyanilyen korcs egyén származik a jegesmedve és a fekete medve keresztezéséből is.

Bár nagyon ritkán, de — különösen egyes családokban — mégis elő szokott fordulni, hogy ikrek születnek. Az ikrek legtöbbször mind a ketten leányok vagy mind a ketten fiúk. Az ilyen egynemű gyermekek rendszerint úgy hasonlítanak egymáshoz, hogy sokszor még a szülők is nehezen tudják őket egymástól megkülönböztetni. Ritkább eset az, amikor az ikrek egyike leány, a másik meg fiú.

Előzőleg láttuk, hogy minden 28 napban csak egyetlenegy női pete érik meg és hogy az egyik hónapban a baloldali, a másik hónapban pedig a jobboldali petefészkek érleli meg ezt az egyetlen petét. Azt is hallottuk, hogy a női petesejt csak egyetlenegy ondószálcsát enged magába furakodni. Hogy keletkezhettek tehát mégis ikrek? Úgy, hogy kivételképpen mégis megtörténhetik, hogy pl. a soros baloldali petefészkek ugyanazon hónapban két petét érlel meg egyszerre. Vagy pedig, hogy ugyanabban a hónapban úgy a jobb-, mint a baloldali petefészkek egyszerre érlelnek egy-egy petét. Egész természetes, hogy a várakozó ondószálcsákból bőven jut mindkét petesejt megtermékenyítésére. Ezek a több petéből származó ikrek legtöbbször különeműek, leány és fiú. Lehet azonban olyan eset is, — és ez a gyakoribb — hogy az egyetlen női petesejtbe egy és ugyanazon pillanat-

Ha az emberek nem hizelelnének egymásnak, nem léteznék társaság.
Vauvenargues.

ban két ondószálcsa furakodik be. Ilyenkor mind a kettő külön-külön is megtermékenyíti ezt az egy petesejtet, aminek a következménye természetesen két magzat lesz egy burokban. Az ilyen egy petéből származó ikrek *mindig* egy-neműek, tehát mindig vagy leányok, vagy fiúk lesznek.

Egyik régi és súlyos kérdés, hogy fiú lesz-e vagy leány. Mióta emberek születnek a földön, ez a kérdés állandóan izgatta a szülőket, de annak megoldásától ma éppen olyan messze vagyunk, mint a világ kezdetekor. Erre nézve itt fel sem sorolható, igen intim természetű, sokféle babonás eljárás van forgalomban. Valamennyi egyenesen nevetséges. Ha néha sikerül valakinek mégis előre eltalálni, az éppen olyan véletlen, mint azt eltalálni, hogy melyik kezében van a páros és a páratlan babszem. Hogy fiú lesz-e vagy leány, az már abban a pillanatban eldőlt, amikor az ondószálcsa és a petesejt magjainak a 24 kromozómája egymással egybeolvad. Ezt mi — ma még legalább — befolyásolni nem tudjuk.

Érdekes kérdés az is, hogy a 28 nap alatt melyik az az idő, amikor a nő nem juthat teherbe? Erre már tudományos alapon, határozott választ lehet adni.

A női petesejt a megérésétől, tehát a petefészekből való kilépésétől, vagyis a tisztulás első napjától kezdve 10 napig él és ez alatt fogamzóképes, az ondó szálcsái pedig az érintkezés napjától számítva 12—15 napig élnek és ez alatt ők is nemzőképesek.

Tegyük fel tehát, hogy a tisztulás első napja május 1-én van. Ha most az érintkezés április 17-én történt, a várakozó ondószálcsák még május 2-án is életben vannak, tehát a fogamzás megtörténhetik. Április 17-től május 1-ig (14 napig), tehát a férfi miatt, május 1-től május 10-ig (10 nap) pedig a nő miatt, bármikor lehetséges a fogamzás; 14 és 10 nap összesen 24 nap. Marad tehát a 28 napból mindössze csak 4 nap, amikor fogamzás nem történhetik. Ez a számítás azonban a valóságban még sem feltétlenül megbízható. Nem pedig azért, mert a két dátum, az ondószálcsa életének 12—15 napja, a petesejtnél pedig a 10 nap sem teljesen biztosak. Élhetnek mindketten egy-egy nappal tovább és akkor már a négy napból csak két nap marad. A valóság tehát röviden az, hogy a 28 nap alatt csak egy-két nap van olyan, amikor a fogamzás teljesen ki van zárva, de emberi számítással ezt a két napot sem lehet pontosan meghatározni.

Volna még egy, sokak előtt érthetetlennek látszó kérdés, a *méhenkívüli terhesség*, amely az anyává lett asszonyokra nézve igen veszedelmes. Sokkal súlyosabb, mint a vakbélgyulladás, mert itt egyszerű lassú elvérzésről van szó, amin csak azonnali operáció segíthet. Mint előzőleg hallottuk, a sok ondószálcsa bárhol találkozhatik a lefelé guruló érett női petével. Ha ez a találkozás a méh üregében történik, akkor a terhesség természetesen sohasem lehet méhenkívüli. De ha a találkozás még a méhen kívül, tehát a petének a petevezetékéből való kilépésétől kezdve a keskeny petevezetékben történik meg, akkor előállhat a következő helyzet. Mint hallottuk, a megtermékenyített pete igen gyorsan növekedik. Ez a növekedés annyira gyors lehet, hogy a keskeny petevezetékben már nem fér el, nem tud lejjebb jutni, hanem megakad és ezen a megakadási helyen kezd fejlődni. Az ő rohamos fejlődésével azonban a keskeny csatorna fala nem tud lépést tartani és így az egyre nagyobbodó pete nyomására a petevezető fala szétreped. Ezen a repedésen át a pete kiesik a csatornából, beleesik a hasüregbe, ahol a kis magzat természetesen elpusztul, míg az anya a repedési sérülésen keresztül elvérzik. A méhenkívüli terhesség tehát a valóságban legtöbb esetben petevezeteki terhesség, amely veszedelem bárkinél előfordulhat, de amelyen az *azonnali* operáció segíteni tud.

Dr. Kemény Gyula altan. orvos.

A román csendőrség átszervezése.

(2. közlemény.)

A büntetőtörvénykönyvbe és a katonai büntetőtörvénykönyvbe ütköző olyan bűncselekményekért, amelyeket rendészeti szolgálatukon kívül követnek el, a katonai bíróságok ítélkezése alá esnek. A bűncselekmények miatt való vád alá helyezést és az ítélkezést az a hadtestparancsnokság intézi, amelynek területén a csendőrtiszt vagy a csendőr működik, de köteles róla a csendőrfelügyelőséget értesíteni.

22. §. A csendőrtisztek felett való ítélkezésnél haditörvényszéki tag gyanánt olyan csendőrtisztet kell vezényelni, aki rangban közvetlenül az elnök után következik.

23. §. Minden csendőrfelügyelőség mellett külön bizottság működik, amelynek összetételére nézve a 26. §. intézkedik.

Elnöke az a rangidős tiszt, aki szolgálati idejére nézve közvetlenül a felügyelő után következik.

A bizottság a jelen törvény 20. §-ában előírt fegyelmi fenyítéseket (büntetéseket) alkalmazza.

IV. FEJEZET.

Elölépés.

24. §. A csendőrségnél megürülő tiszt helyeket századosi rendfokozattól felfelé csak a csendőrtisztek előléptetése útján szabad betölteni.

25. §. A csendőrtisztek előléptetését a hadügyminisztérium intézi a hadsereg előléptetési törvényének intézkedései szerint, kivéven a próbaszolgálatra való felvételt és a parancsnoki állásra való alkalmazást.

Az örnagyi és tábornoki rendfokozatba való kinevezés előtt a csendőrtiszteknek, — mint a hadsereg többi tisztjeinek is — vizsgát kell tenniük, de különös tekintettel speciális szolgálatukra és a csendőrségnek háború esetén való feladatára.

26. §. A csendőröknek örs- és szakaszparancsnoki kinevezését a költségvetési helyek üresedésének keretén belül az előjárók előterjesztésére és javaslatára az 55. §. értelmében egy bizottság eszközli, amelyet minden felügyelőségnél felállítanak és amely az illetékes felügyelőből, mint elnökből, a belügyminisztérium, a hadügyminisztérium és az igazságügyminisztérium egy-egy képviselőjéből és az illető csendőrlégió parancsnokából mint tagokból áll.

Ennek a bizottságnak működési módját a jelen törvény végrehajtási utasítása fogja szabályozni.

V. FEJEZET.

Áthelyezések.

27. §. A tiszteket és a csendőröket az általuk teljesített különleges szolgálatra való tekintettel azoknál az alakulatoknál vagy intézeteknél, amelyeknél működnek, állandóaknak kell tekinteni.

28. §. Áthelyezés elrendelhető:

a) előléptetés;

b) saját kérés alapján és

c) a szolgálat érdekében, ha a 26. §. szerinti bizottság alapos indokok alapján megállapítja, hogy bizonyos alakulatoknál mikor van szükség speciális ismeretekkel és képességekkel rendelkező csendőrökre vagy hogy önhibájukon kívül eső körülmények mikor teszik lehetetlenné az illető állomáshelyen való megmaradásukat;

d) kölcsönös megegyezés alapján.

29. §. A tisztek áthelyezését a belügyminisztérium intézi, a főfelügyelőség előterjesztésére királyi rendelettel. Ezt a tiszt előjáróival előre közlik.

A csendőröket járőrvezetőig bezáróan a felügyelőség helyezi át, az örs- és szakaszparancsnokokat és a polgári alkalmazottakat a főfelügyelőség.

VI. FEJEZET.

Kiképzés.

30. §. A csendőrök szakkiképzését a csendőriskolák végzik; ezt a kiképzést tökéletesítik a rendészeti⁶⁾ iskolában és specializálják a szakaszparancsnoki tanfolyamon.

A tisztek kiképzésére külön iskola működik.

Ezekben az iskolákban különleges csendőrségi és katonai tanfolyamokat tartanak és az általános ismereteket is gazdagítják.

III. CIM.

A szolgálat.

I. FEJEZET.

Feladatok.

31. §. A csendőrség feladatai:

a) a büntettek megelőzése;

b) zavargás esetén a rend fentartása és helyreállítása;

c) a közbiztonságnak és az állam biztonságának megvédése;

d) az állami rendre és biztonságra vonatkozó tájékozások gyűjtése és az illetékes szervekhez való bejelentése;

e) a polgári és katonai törvényekbe, valamint a helyi hatóságok rendeleteibe ütköző mindennemű bűncselekmények nyomozása és üldözése;

f) a bűnözők elfogása, a bűnjelek összegyűjtése és megőrzése, a jelentések megszerkesztése és az érvényben lévő törvények keretein belül a tettesekkel együtt az illetékes hatóságokhoz való átadása;

g) az elővezetési és elfogatási parancsok, továbbá a rendőri hatóságoktól írásban kapott felhívások és megkeresések végrehajtása. Szemmellátható sürgősség esetén a rendeleteket táviratilag adják ki és külön írásbeli rendelettel vagy távbeszélő értesítéssel erősítik meg, a rendelet számára hivatkozva;

h) a törvény által elismert egyéb hatóságok vagy ezek közegei részére karhatalom és segítség nyújtása írásbeli kérésre, amikor azok akadályozva vannak szolgálatuk teljesítésében.

32. §. A légió- és szakaszparancsnokok kötelességei a következők:

a) a szolgálat végrehajtásának oktatása, vezetése, kezelése és ellenőrzése, valamint az alárendelt alakulatok igazgatása;

b) megteremteni és fentartani a szolgálati összeköttetést a működésük területén lévő hatóságokkal.

33. §. A felügyelő hivatása, hogy irányítsa és vezesse az alárendelt alakulatok szolgálatát és hogy minél gyakoribb szemlék útján győződjenek meg:

a) a szolgálat rendes menetéről;

b) a tisztek és csendőrök képzettségéről;

c) a kincstári anyag megőrzéséről és jókarban tartásáról.

34. §. A főfelügyelő irányítja a belső szolgálat előkészítését és végrehajtását, szemlék útján győződvén meg a szolgálat teljesítésének módjáról és egységes kezeléséről.

35. §. A főfelügyelő a belügyminisztérium mellett működik. Működésének feltételeit ezen minisztérium szervezeti törvénye fogja szabályozni. Addig királyi kéziratral a belügyminisztérium mellé és által is egy-egy összekötőtisztet kell kinevezni, akinek jogtudornak vagy jogvégzettnek kell lennie.

II. FEJEZET.

Rendes és rendkívüli szolgálat.

36. §. A csendőrség hatáskörének gyakorlása magába foglalja:

a) a rendes szolgálatot;

b) a rendkívüli szolgálatot.

37. §. Rendes szolgálat az, amelyet naponkint vagy szabályszerű időközönként kell végezni anélkül, hogy ahhoz különös parancsra, felhívásra vagy megkeresésre lenne szükség. Magába foglalja a 31. §. a) f) pontjaiban felsorolt kötelességeket.

38. §. Rendkívüli szolgálat az, amelyet csakis külön parancsok vagy megkeresések alapján lehet végezni a 31. §. g) h) pontjai értelmében.

39. §. A csendőr személyében felelős a rendes szolgálat miként való teljesítéséért.

A rendkívüli szolgálat végrehajtásáért az felelős, aki a felhívást adta vagy a megkeresést intézte. Ebben az esetben a csendőr csak a módért felelős, ahogy a felhívást vagy a megkeresést végrehajtja.

A sértett fél kérésére a csendőr köteles neki a kapott felhívásról azonnal hiteles másolatot adni.

40. §. A felhívásokat írásban annak a légióknak a parancsnokához kell intézni, melynek területén azokat végre kell hajtani, sürgős esetekben azonban a legközelebbi alakulathoz vagy közvetlenül a csendőrhöz is intézhető.

Olyan szolgálati ténykezlést, amely személyes szabadságot érint vagy korlátoz, csakis írásbeli parancs alapján szabad végezni, akármilyen legyen is az a hatóság, amely a felhívást kiadta.

41. §. A megkereséseket a rendőri hatáskörrel felruházott helyi hatóságokhoz kell intézni, sürgős esetben közvetlenül a csendőrhöz.

42. §. A csendőrök sohasem vonhatók el semmi esetben sem rendes vagy rendkívüli szolgálatuk teljesítésétől. A csendőrségi szolgálat körébe nem tartozó vagy olyan felhívásokat, amelyek a csendőrség tekintélyét csökkentenék, nem szabad kiadni.

III. FEJEZET.

A vizsgálati jog.

43. §. A csendőraltiszték járőrvezetői rendfokozattól felfelé egyúttal az igazságügyi rendőrség megbizottai is.⁷⁾

A csendőrtisztek a légióparancsnokig bezáróan az igazságügyi rendőrség tisztjei. A nyomozás folytatásának joga azonban saját kezdeményezésükre van bízva, felhívásokat ebben a tekintetben csak igazoltan súlyos esetekben kaphatnak.

IV. FEJEZET.

Területi hatáskör.

44. §. Azok a tisztek és csendőrök, akiknek igazságügyi rendőri hatáskörük van, ezt annak az alakulatnak egész területén gyakorolják, amelyben működnek.

Nyomozást folytathatnak más alakulatok területén is, ha büntettek nyomában vannak. Ebben az esetben az üldözés megszűnik abban a pillanatban, amikor átadják az ügyet az illetékes hatóságnak.

V. FEJEZET.

A csendőrök által szerkesztett ügydarabok.

45. §. A büntettek megállapítását az igazságügyi rendőrségi hatáskörrel felruházott csendőr végzi jegyzőkönyv felvételével, két tanu jelenlétében. Csendőrök nem szerepelhetnek tanuk gyanánt.

46. §. Csendőröket csak bíróságok által megállapított súlyos esetekben szabad tanu gyanánt a törvény elé idézni, abból a célból, hogy megerősítsék az általuk felvett ügydarabokba feljegyzett megállapításokat.

6.) Közrendészeti iskola.

7.) L. a 3.) alatti megjegyzést.

VI. FEJEZET.

Fegyverhasználat.

47. §. A szolgálatban lévő csendőröknek fegyverhasználati joguk van:

a) törvényes önvédelem esetén;

b) ha bűncselekmény esetén a tettesek menekülnek, a törvényes felszólításra magukat meg nem adják s megállításukra más eszköz nincs;

c) ha elítéltek és üldözöttek bekísérés vagy elfogatás alkalmával menekülnek és a törvényszerű felszólításra nem állnak meg.

d) a parancsnok vezényszavára; ilyenkor a kiadott parancsért a parancsnok felelős.

48. §. Minden fegyverhasználatnál egy, a járásbíróból, a helyi szolgabíróból és a légió parancsnokából álló bizottságnak azonnal és hivatalból meg kell állapítania, hogy fennforgott-e a jogos fegyverhasználat esete vagy nem.

Az összehívás kezdeményezésére a bizottság bármely tagja illetékes. A bizottság a járásbíró elnöklete alatt működik.

IV. CIM.

Összeférhetetlenség.

I. FEJEZET.

49. §. Bármily rendfokozatú csendőr és csendőrtiszt légióparancsnokig bezáróan, nem osztható be szolgálatra abba a megyébe, ahonnan származik.

50. §. Sem a csendőr, sem a tiszt nem lehet kereskedő vagy bérlő sem közvetlenül, sem közvetve, sem közvetítő személy útján.

V. CIM.

Mozgósítás.

I. FEJEZET.

51. §. Béke idején az őrsparancsnokok végzik az ellenőrzést az állomások főnökei⁸⁾ felett az őrskörlet területén a mozgósítási ügyek előkészítése és végrehajtása szempontjából, amint azt a megfelelő szabályzat előírja.

1932 április 1-ig, ameddig a katonai hatóságok erre a célra külön szervezetet fognak felállítani, az őrsparancsnokok fogják betölteni — mint eddig is — az állomások főnökeinek a hatáskörét.

Mozgósításnál a csendőrök elvégzik mindazokat a feladatokat, amelyeket a hadsereg mozgósítási szabályzatai rájuk ruháznak.

VI. CIM.

Gazdászatkézelés.

I. FEJEZET.

Zsold és pótlék.

52. §. A csendőrség számára szükséges alapokat évenként veszik fel a belügyminisztérium költségvetésébe és azokat az államszámviteli törvény értelmében, valamint a megalkotandó szabályrendelet szerint adminisztrálják, tekintettel az intézmény különleges szervezetére.

53. §. A csendőrtisztek bármily természetű illetményei, járulékai, pótlékai, rendfokozatai és minden néven nevezendő jogai ugyanazok, mint amelyeket a katonai törvények és szabályok előírnak.

Ezeken a jogokon kívül a csendőrségnél véglegesített tisztak még havi pótdíjat is kapnak, melyet csendőrségi pótdíjnak neveznek s amelyet a jelen törvény végrehajtási

8.) Minden községben egy tartalékos altiszt meg van bízva azzal, hogy a tartalékos legénység egyes ügyeiben a katonai hatóságok intézkedéseit végrehajtsa, illetve, hogy a tartalékosok és a katonai hatóságok között összekötő gyanán szerepeljen. Ezt az altisztet „állomásvezető”-nek nevezik, szemben az „állomásparancsnok”-kal, akinek a fogalma körülbelül ugyanaz, mint nálunk.

utasítása állapít meg minden rendfokozatra és szolgálati időre vonatkozóan.

54. §. A hadsereg illetményeiről szóló törvény 39. §-ának és ezen törvény végrehajtási utasításának 68. §-ában foglalt intézkedéseket az ezen szakaszokban felsorolt zsoldelvonási esetekben tisztekre nézve a belügyminisztérium alkalmazza.

55. §. A csendőröket illetőleg a törvényhozó testületek által megszavazandó külön szabályzat fogja megállapítani: a stabilitás biztosítását, a szolgálat tartamát, az életkort, az előléptetéseket, a rangsort, a házassági feltételeket, a nyugdíjjogosultságot, valamint az illetményeket és a különböző pótlékokat.

Ebben a szabályzatban állapítják meg a csendőrségi szolgálathoz szükséges polgári alkalmazottak szerződtetésének feltételeit is.

II. FEJEZET.

Egyenruházat, felszerelés és fegyverzet.

56. §. A csendőrtisztek egyenruhája ugyanaz, amelyet a hadsereg szabályzatai és egyenruházati határozványai előírnak.

57. §. A tisztek és csendőrök egyenruháját és felszerelését különleges minta szerint a jelen törvény végrehajtási utasítása fogja előírni. A csendőrök lö- és szálfegyvert viselnek, amelyeket a szükséges löszerral együtt a belügyminisztérium szerez be a hadsereg mintái szerint.

III. FEJEZET.

Elhelyezés.

58. §. A csendőrségi alakulatok elhelyezési költségei a belügyminisztériumot terhelik; az elhelyezéseket aszerint a minta szerint építik fel, amelyet a jelen törvény végrehajtási utasítása előír.

VII. CIM.

Átmeneti intézkedések.

I. FEJEZET.

59. §. Minden jog, amelyet azok a tisztek és csendőrök élveznek, akik a jelen törvény hatálybalépése alkalmával csendőrségi szolgálatban vannak, érvényben marad.

60. §. A jelen törvény 1929 április 1-én lép érvénybe.

Ami a csendőrségi létszám és a polgári személyzet területi elhelyezését és kiegészítését illeti, azt fokozatosan úgy kell foganatosítani, hogy 1932 április 1-ig meg legyen a teljes kiegészítés.

Eddig az időpontig csendőröket 30 éves korig lehet felvenni.

Eddig az időpontig megállapítják a tisztekre és a csendőrökre vonatkozó azokat a kereteket, amelyeket a szabályzat fog előírni.

A jelenlegi sorozott csendőrök a létszám kiegészítéséig szolgálatban maradnak.

61. §. Mindazok a csendőrségi alakulatok, amelyek a jelen törvény életbelépése alkalmával törvényhatósági vagy más városokban működnek és a csendőrség kötelékébe beolvadnak, a hadsereg csendőrségi egységeinek megalakításáig a belügyminisztérium rendelkezése alatt maradnak.

62. §. Idézetek kézbesítése és egyéb a büntetőtörvénykönyvben és a járásbírói törvényben előírt eljárási szabályok végrehajtása csak 1930 április 1-ig marad a csendőrök kötelessége.

63. §. Minden előbbi törvény és rendelet törvény, mely a jelen törvénnyel ellentétben áll, érvénytelen.

II. FEJEZET.

A katonai csendőrség.

64. §. Minden hadtest és a havasi vadásztest mellett legalább egy csendőrzászlóalj állíttatik fel.

Ezek a zászlóaljok a hadtesttől függenek és a hadügy-miniszter hatáskörébe tartoznak.

Rendeltetésük az, hogy mozgósítás esetén a működő hadsereghez szükséges csendőregységeket alkossák.

A különleges kiképzést csendőrtisztek végzik a csendőr-főfelügyelőség utasításai szerint.

A katonai kiképzés az illető hadtest ellenőrzése mellett történik a nagyvezérkar utasításai szerint.

*

Bukarest, 1929 március 23. I. Mihály király nevében: Miklós Románia hercege, Miron Románia pátriárkája, Buzdugán György.

Ellenjegyezte Maniu Gyula miniszterelnök, mint ideiglenes hadügyminiszter, Vajda-Vojvoda Sándor belügyminiszter és Junian Gergely igazságügyminiszter, mint állami pecsétőr.

Könnyebb nyár.

Alig lábait ki a csendőr a téből s alig üdvözölte a tavaszt, máris a nyár rekkenő hősége jut eszébe, mikor túlságosan is bőven fogja mérni a Teremtő a csendőrnek a téli portyázásain annyira vágyott, óhajtott — meleget. Valahogy soha sincs jól az időjárás a csendőr számára: vagy fagyoskodik vagy verejtékez nehéz posztóruhájában olyankor, amikor mindenki alig hogy hordoz valami ruhát magán.

Egyik utóbbi közlönyünkben éppen ezért olvassuk örömmel a Belügyminiszter úr gondoskodó rendeletét, hogy ezután a csendőrnek is jobb legyen a nyara: viseljen ő is nyári, könnyű ruhát.

Örülünk ennek a rendelkezésnek és nemcsak a csendőr egyéni kényelme, egészsége és kedve szempontjából tulajdonítunk a könnyítésnek nagy jelentőségét, hanem azért is, mert ha a csendőrnek nem lesz olyan embertelenül verejtékes nyara, a szolgáltatnak is előnyére lesz a könnyű szövetruha. A zsavolyruha eddig is megvolt ugyan, de éppen ott, ahol a csendőr legtöbbet szenved a perzselő naptól: külszolgálatban használni nem lehetett.

Finom, szép anyagból, kifogástalan kamgarnból készül a csendőr új nyári egyenruhája, amely így nemcsak praktikus, hanem igen tetszetős is lesz és ezzel még az általában kiváló anyagból készült többi ruházat körül is kiválik.

Egészséges és humánus intézkedésnek nincs szüksége elismerésre, de mert ez a nyáriruha kérdés a csendőrségnek már nagyon régi s igazán »égető« problémája volt, nem mulaszthattuk el, hogy Belügyminiszter úr megértő gondoskodásának újabb tanúbizonysága gyanánt üdvözöljük a ruhát, amely — nem nyújt meleget.

—0—

Agyonvert tiszthelyettes. A balatonföldvári őr s május 9-ről 10-re virradó éjjel orvhalászok tettenérése céljából razziát tartott. Réti Flórián tiszthelyettes őrparancsnok-helyettes és Béndek József törzsőrmester, mint 5. ellenőrző-járőr éjjel 2 órakor kerékpáron a razziát végző járőrök ellenőrzésére indultak. Zamárdi községet elhagyva, attól

mintegy másfél kilométernyire az ellenőrző járőr reggel 1/24 óra tájban két gyanús egyénre talált, akik az út szélén ültek. Réti tiszthelyettes az illetőket igazolásra vonta, mire az illetők egyike magát különféle iratokkal köröshegyi illetőségünök igazolta. Ez a járőr előtt még gyanúsabbá tette őket, mert Köröshegy a balatonföldvári őr s körletébe tartozik s ha valóban odavalók lettek volna, a járőrnek őket ismernie kellett volna, de sem Réti tiszthelyettes, sem Béndek törzsőrmester nem ismerte őket. Ezért Réti tiszthelyettes elfogásukat kijelentve megmotozta őket. A motozás során a járőr az illetőknél 8 drb. új zsebkést, 2 üveg pezsgőt, egy nagy darab szalámit, sajtot, több csomag cigarettát, 2 kenyeret, tekercsekbe csomagolt aprópénzt és végül több álkulcsot és egy feszítővasat talált, ami alapossá tette a gyanút, hogy az illetők az éjjel valahol betörést követtek el. (Később megállapítást nyert, hogy az illetőknél talált bűnjelek, a Balatonkiliti-i őr s körletében lévő egyik vilma-telepi fűszerüzletből származnak, ahová azon az éjjelen ismeretlen tettesek betörték.)

Réti Flórián tiszthelyettes járőrvezető a bűnjeleket őrizetbe vette s a két elfogott egyént megkötözte. Mivel azonban az ellenőrző járőr járőrtáska nélkül indult útba s ezért bilincsiük nem volt, Réti tiszthelyettes kénytelen volt a két egyént zsineggel összekötözni.

Az országútnak attól a pontjától, ahol az ellenőrző-járőr a gyanús egyéneket elfogta, kb. 1 kilométernyire fekszik egy úgynevezett »Tóköz«-puszta, ahol ebben az idő-tájban a razziát végző járőrök egyikének tartózkodnia kellett. Réti tiszthelyettes az elfogott és megkötözött egyéneket az országút szélére leültette, Béndek József törzsőrmesternek pedig meghagyta, hogy kerékpáron menjen Tóköz-pusztára, az ott lévő járőrnek közvetítsen egy parancsot s aztán mindjárt jöjjön vissza, ő majd az elfogott egyénekekkel ott az úton meg fogja őt várni.

Béndek törzsőrmester eltávozott. Mikor kb. 20 perc múlva visszaérkezett, Réti tiszthelyettes már az úttól kb. 6—7 méterre az árokban hatalmas vértócsában feküdt arccal lefelé, súlyos ütésektől teljesen szétroncsolt koponyával. Mikor a törzsőrmester odaért, még hörgött, de nem sokkal azután kiszenvedett. Mellette feküdt kettétörve a puskája, a kardja, mely véres volt s az egész helyszín hosszas és véres dulakodás nyomait mutatta. Hogy Béndek törzsőrmester távollétében mi történt, azt természetesen nem lehetett megállapítani.

A tettesek tettük elkövetése után a földeken és réteken keresztül az egyik közeli erdőbe menekültek, ahol nyomuk veszett. Egyikük a tiszthelyettesel való dulakodás közben valószínűleg szintén megsebesült, mert menekülésük irányában kb. másfél kilométernyi távolságra lehet az egyik tettes véryomait követni.

A kaposvári III. osztályparancsnokság a nyomozás le-Gyapay Miklós százados tabi szárnyparancsnok parancsnoksága alatt 30 csendőrt összpontosított.

Réti tiszthelyettes zubbonyának zsebében folyó hó 12-én a boncolás alkalmával megtalálták egy budapesti bejelentőlap szelvényét, amely 1925 augusztus 26-án kelt és Nagy Pál Antal földmives és baromfikereskedő volt köröshegyi, jelenleg budapesti lakos nevére szólott. A tettesek ugyanis Réti tiszthelyettes meggyilkolása után irataikat tőle visszavették, ezt a szelvényt azonban a sietségben nála felejtették s ennek alapján sikerült a tettesek egyikének a személyazonosságát megállapítani. Nagy Pál Antal gyanúsított folyó év április havában szabadult a soproni fegyházból. Elfogásuk végett a nyomozás erélyesen folyik, lapunk zártáig azonban még nem sikerült őket elfogni.

Réti Flórián tiszthelyettest folyó hó 12-én temették el Köröshegy községben igen nagy részvét mellett, katonai dísz-

szel. A gyászkiéretet a kaposvári csendőr tanalosztály szolgáltatta. Koporsójára előjárói és bajtársai számos koszorút helyeztek. A tettesek kézrekerítőjének a Belügyminiszter úr ezer pengő jutalomdíjat tűzött ki.

Dicséreték. A szegedi V. sz. csendőrkerület parancsnoka *Kulcsár Márton* alhadnagy gyulai szakaszparancsnokot 30 évet meghaladó szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén elért igen eredményes és vas szorgalommal párosult tevékenységéért, továbbá mint szakaszparancsnok alárendelt örseinek vezetése, irányítása, kiképzése és nevelése terén kifejtett igen üdvös tevékenységéért, nemkülönben katonás, fegyelmezett és példás magatartásáért; *Hogyák József* tiszthelyetteset hosszas csendőrségi szolgálat ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén általában, de különösen az utóbbi években tanusított igen buzgó és igen eredményes tevékenységéért, fegyelmezett, példás, igen jó magaviseletéért, előjáróinak minden tekintetben öntevékenyen megnyilvánult kiváló támogatásáért, nemkülönben katonás, fegyelmezett és példás magatartásáért; *Baricz Károly* tiszthelyetteset hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért, mint őrs és szakaszparancsnok örseinek helyes vezetéseért, alárendeltjeire gyakorolt célirányos befolyásolásáért, előjáró parancsnokainak hathatós támogatásáért, nemkülönben fegyelmezett, katonás és példás magatartásáért; *Gáspár Ferenc* tiszthelyetteset hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért, alárendeltjeinek helyes és hathatós befolyásolásáért, nemkülönben fegyelmezett és példás magatartásáért; *Nyeste Ferenc* tiszthelyetteset hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén elért eredményes tevékenységéért, mint őrsparancsnokhelyettesnek őrsparancsnoka hathatós támogatásáért, alárendeltjeinek helyes és célirányos befolyásolásáért, nemkülönben fegyelmezett, katonás és példás magatartásáért; *Petők Sándor* törzsőrmestert hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt, de különösen az elmúlt években a közbiztonsági szolgálat terén tanusított igen tevékeny és igen eredményes működéséért, nemkülönben bajtársaira gyakorolt igen helyes befolyásolásáért, valamint fegyelmezett, példás és katonás magatartásáért; *F. Tóth Imre, Elek Sándor, Tótszegi János* és *Csedő Péter* g. tiszthelyetteseket hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt, mint irodai segédmunkásnak mindenkor nagy szorgalommal, lelkiismeretes pontossággal és eredményes tevékenységgel párosult közreműködésükért, előjáró parancsnokaiknak hathatós támogatásáért, nemkülönben példás és fegyelmezett magatartásukért; *Szák János* tiszthelyetteset, mint osztályirodai segédmunkás mindenkor nagy szorgalommal, lelkiismeretes pontossággal és szakértelemmel párosult működéséért, előjáró parancsnokának hathatós támogatásáért, nemkülönben fegyelmezett, katonás és példás magatartásáért; *Gloós János* tiszthelyetteset, mezőhegyesi ideiglenes szakaszparancsnokot hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén elért igen buzgó és eredményes tevékenységéért, s előbb mint őrsparancsnok a mezőhegyesi állami birtokon 5 éven át számos udvari vadászat biztosítása, valamint az államjavak és egyéb kincstári érdekek megvédése körül kifejtett igen buzgó és kiváló szolgálataiért, őrsének mintarendben való tartásáért, alárendeltjeinek helyes és igen üdvös befolyásolásáért, előjáróinak hathatós támogatásáért, nemkülönben igen fegyelmezett, igen katonás és kiválóan példás magatartásáért; *Futó István* és *Horváth István III.* tiszthelyetteseket hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért, mint őrsparancsnok, őrsének mintar-

rendben tartásáért, alárendeltjei helyes és célirányos befolyásolásáért, előjáróinak hathatós támogatásáért, nemkülönben fegyelmezett, katonás és példás magatartásáért; *Fülöp Lajos* tiszthelyetteset hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért, mint őrsparancsnok őrsének mintarendben tartásáért, de különösen mint osztályirodai segédmunkás mindenkor nagy szorgalommal, lelkiismeretes pontossággal és szakértelemmel párosult működéséért, előjáró parancsnokának hathatós támogatásáért, azokhoz való minden időben kiváló ragaszkodásáért, nemkülönben fegyelmezett, katonás és példás magatartásáért; *Halász György* tiszthelyetteset hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt, de különösen az elmúlt évben a közbiztonsági szolgálat terén igen buzgó és igen eredményes tevékenységéért s mint őrsparancsnokhelyettesnek őrsparancsnoka odaadó támogatásáért, alárendeltjeinek helyes vezetéseért és neveléséért, nemkülönben fegyelmezett és példás magatartásáért; *Tóth Sándor, Jánosi Gál* és *Nánási Kálmán* tiszthelyetteseket, mint kerületi segéd-tiszt irodai segédmunkásokat hat évet meghaladó irodai szolgálatuk alatt mindenkor nagy szorgalommal, lelkiismeretes pontossággal és szakértelemmel párosult működésükért, előjáró parancsnokaiknak hathatós támogatásáért, nemkülönben fegyelmezett és példás magatartásukért *dicsérő okirattal* látta el; míg *Zavogyán György* és *Laczkó Fülöp* tiszthelyetteseket hosszabb csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén elért eredményes tevékenységükért, de különösen mint kerületi segéd-tiszt irodai segédmunkások majdnem 3 éven át mindenkor nagy szorgalommal, lelkiismeretes pontossággal és szakértelemmel párosult működésükért, előjáró parancsnokainak hathatós támogatásáért; *Kelemen Antal* tiszthelyetteset, *Kalmár Sándor, Magyar Sándor, Annus Imre, Száraz György, Nánási Károly* és *Hegedüs János* törzsőrmestereket hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt, de különösen az elmúlt években tanusított igen buzgó és eredményes járőrvezetői tevékenységükért, nemkülönben fegyelmezett, katonás és példás magatartásukért; *Braun József, Ádám János, Hangai István, Palotai Lajos, Locskai József, vitéz Varga András, Nyíri László* törzsőrmestereket és *Vámosi István* őrmestert hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt tanusított igen buzgó és eredményes járőrvezetői tevékenységükért, kifogástalan magaviseletükért, továbbá bajtársaikra gyakorolt helyes és célirányos befolyásolásukért, nemkülönben fegyelmezett, példás és katonás magatartásukért; *Simon Lajos, Rusbach András* tiszthelyetteseket és *Szedlár János* törzsőrmestert hosszabb csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységükért, mint őrsparancsnokhelyettesek őrsparancsnokuknak hathatós támogatásáért, alárendeltjeiknek helyes és célirányos befolyásolásáért, nemkülönben fegyelmezett és példás magatartásukért; *Farkas Mihály* tiszthelyetteset hosszabb csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén elért igen buzgó és eredményes tevékenységéért, a mezőhegyesi őrsön, mint beosztott tiszthelyettes, több éven át a mezőhegyesi állami birtokon és Bánkuton az udvari vadászatok alkalmával *Kormányzó úr Őjóméltósága* magas személye körül teljesített kiváló szolgálat teljesítéséért, őrsparancsnokának hathatós támogatásáért, nemkülönben fegyelmezett és példás magatartásáért; *Somogyi Lajos* törzsőrmestert hosszabb csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért, kifogástalan magaviseletéért, nemkülönben fegyelmezett és katonás magatartásáért *nyilvánosan megdicsérte.*

Elöléptek: A székesfehérvári II. sz. csendőrkerületnél *törzsőrmesterré: Gyirkis István* és *Végh Lajos* őrmesterek. *Őrmesterré: Maczinkó Mihály, Takács István I., Jugovits*

Pál, Kelemen János, Czili György, Szabó Géza, Móker István, Szmirkó Mihály, Biró György, Kovács János I., Dömötör Imre csendörök. -- A pécsi IV. sz. csendörkerületben *örmesterré: Márki Kálmán, Schmidt Ádám, Pandur Sándor, Tavali György, Bognár Imre, Csuha Ferenc, Papp István I., Vinkovics József, Kapus János, Horváth János III., Horváth József II.* csendörök. — A szegedi V. sz. csendörkerületben *törzsörmesterré: Ónodi József, Mészáros István, Bátori Mihály* örmesterek. *Örmesterré: Kiss János VI. és Renyé Győző* örmester.

Csendőrtiszti bajtársi találkozó. Az 1919—1920-ban lefolyt csendőrtiszti tanfolyam hallgatói június 8-án 20 órakor Budán (I., Pálya-u. 3. sz.) a »Vén diófához« c. vendéglőben bajtársi találkozóra jönnek össze. Étkezés étlap szerint. Akik nem mehetnek el a találkozóra, közölik azt szerkesztőségünkkel.

Ezrednap. A volt cs. és kir. 2. (brassói) gyalogezred június 8-án ezrednapot tart, melynek sorrendje a következő: 9 órakor d. e. szentbeszéddel egybekötött gyász-istentisztelet és a hősi halott bajtársak emléktáblájának megkoszorúzása a budai helyőrségi templomban (I., Nándor-tér). Felkérlik a résztvevőket, hogy a jelképes ravatalra, tehetségükhöz képest, néhány virágszálat áldozzanak. Este 7 (19) órakor bajtársi értekezlet a honvédtisztek országos kaszinójának (IV., Váci-utca 38.) épületében lévő földszinti vendéglő különtermében. Közvetlen az értekezlet után bajtársi vacsora az előbb említett helyiségben. Étkezés étlap szerint. A vacsorán való részvételt június 5-ig kell *Leporisz János* ny. őrnaggyal (VI., Vörösmarty-utca 48. III/22.) közölni.

Helyreigazítás. *Revisnyei Reviczky Zsigmond* százados legutóbbi számunkban közölt cikkében a 394. oldal balhasáb utolsó bekezdésének harmadik mondatába sajtóhiba csúszott be. A mondat helyesen: »A forgó motorok jellegzetessége az, hogy... stb.«

Házasságot kötöttek: A pécsi IV. sz. csendörkerületben: *Menyhárt Ferenc* örmester *Horváth Máriával* Görgetegen. — A szegedi V. sz. csendörkerületben: *Flesz Pál* örmester *Somodi Piroskával* Szentesen.

Esztári (Bihar m.) Leventegyesület feltétlenül megbízható, jóra való, igen erélyes, józan életű, református leventefőoktatót keres. Fizetése havi 40 P, ha pedig a jegyzői irodai kisegítő irnokságot és végrehajtói teendőket is el tudja látni, ezért külön havi 60 P és némi végrehajtási jutalom. Élelmezés és lakásról magának kell gondoskodnia. Nyugdíjas csendőrtisztek előnyben részesülnek. *Főjegyző.*

Kérelem. *Horváth Géza* ny. csendör törzsörmestert, aki 1926-ban az ercsi-i örsön teljesített utoljára szolgálatot, kéri *Selmeczi István* örmester (Alcsut), hogy címét közölje vele.

Eladó: Mignon írógép, keveset használt, kifogástalan állapotban. Ára 80 P. vagy 4 P. havi részletfizetésre 90 P. Esetleg kerékpárral is cserél. *Knipp József* csendör (Bácsmadaras).

Gyümölcsstermesztéssel foglalkozóknak hézagpótló szakönyvül ajánljuk *Czapári Bertalan: Gyümölcsstermesztés* című munkáját. Ára 3 pengő. Megrendelhető a »Kelet népe« kiadóhivatalában, Budapest, V., Lipót-körut 27. sz.

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdonjogát fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnyomatni. — Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak az egyik oldalára, félhasábosan és írógéppel vagy könnyen olvasható írással írni. Kéziratok sorsárol csak a szerkesztői üzenetek között adunk választ, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levelet nem írunk. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Ha jelige nincsen megjelölve, az érdekelt nevének kezdőbetűit és az állomáshelyét használjuk jelige gyanánt. Közérdekű kérdésekre a „Csendör Lekszikon“ rovatban válaszolunk. Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományu legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Nemzeti Hitelintézet Budapest-krisztinavárosi fiókjának (Budapest I., Krisztina körut 141) 1672. számú csekk számlájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a Csendőrségi Lapok javára történt. —

Egyedüli magyar hangszergyár az országban!

Általánosan elismert! Világmárka! Hegedű, tárogató, harmonika és az összes vonós és fúvós hangszerek. Romlott hangszerek javítása. Zenekarok felszerelése közvetlen a gyári áron. Árajánlatot ingyen küld az

Első Magyar Hangszergyár STOWASSER

kir. udvari szállító, a Rákóczi-tárogató feltalálója. — Bpest, 11., Lánchid-u. 5.

Alapítatott: 1770. évben.

Csendőröknek kedvezményes részletfizetés!

ÍRÓGÉPEK

Remington, Royal, Underwood, Ujlaki, Mercedes, Adler, Smith, Ideal, utazó és egyéb rendszerűek havi 20—40 pengős részletre készpénzben **garanciával.** — Szakszerű **javítóműhely.** — Kérjen ajánlatot. —

„ENERGIA“ Írógép és Irodafelszerelési Vállalat, Budapest, V., Alkotmány-u. 31. (Vilmos császár-út sarokház) Telefon: Aut. 141-05

A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház utca 30. szám”.

H. B. százados, Szolnok. Családi nemességének tisztázása és nemesi előnévnek kikeresése tárgyában legcélszerűbb, ha *Pettő Béla* ny. országos levéltárnokhoz fordul válaszbélyeg csatolása mellett. Lakik: Budapest, IX., Kinnisi-utca 19. szám.

Társadalombiztosító. A Honvédségi Közlöny f. évi 6. számában megjelent 2813/15—1929. sz. H. M. rendelet vonatkozik a csendőrségnél alkalmazott polgári egyénekre is. Olvassa el a rendeletet figyelmesen, mindent megtalál benne, amit ezzel kapcsolatban tudnia kell. A fizetendő díj fele a csendőrség javadalmazását terheli, másik felét a biztosítandó polgári alkalmazott fizetéséből vonják le. A kinevezett II. oszt. altiszteket nem kell biztosítani.

Tetétleni puszta 3/B. 1. A folyó évi 9. sz. Csendőrségi Közlönyben megjelent 129.804/VI. b. 1929. sz. belügyminiszeri körrendelet a világítási átalány kérdését is rendezte. 2. Ha a bíróság a férj hibájából mondja ki a válást, akkor nőtartásra is kötelezi. Ha ugyan erről a feleség kifejezetten le nem mond, mert ilyen esetben a nőtartási kötelezettség kimondását a bíróság mellőzi. Azokat az eseteket, amikor a bíróság a férj hibájából mondja ki a válást, felsorolni nem lehet. Ilyen okok lehetnek: hűtlenség, durvaság, a feleség anyagi gondozásának elhanyagolása, a feleség vagyonának a pazarlása, súlyosabb büntetendő cselekmény elkövetése, nemi betegség stb. 3. Mert úgy tapasztaltuk, hogy nem áll a szolgálat érdekében. 4. Elszakított területen maradt.

Pilis hegyvidék. A folyó évi 9. sz. Csendőrségi Közlönyben megjelent 45.510/eln. VI. c. 1929. sz. belügyminiszeri körrendelet értelmében próbacsendőrök kivételével a legénységi állományúak a zubbonyon és köpenyen az eddigi sötétkávébarna gombok helyett homályosan ezüstözött gombokat viselnek. Az említett rendelet sehol sem tesz arról említést, hogy az ezüstözött gombok a sapkára is rendszeresítve volnának, kétségtelen tehát, hogy ez csak a köpenyre és a

zubbonyra vonatkozik. Lehet, hogy a sapkára is rendszeresíteni fogják, de amíg az erre vonatkozó rendelet meg nem jelenik, a sapkán nem lehet viselni.

Munkára csendőrök! Május elsejét már hosszú idő óta mint a kikelet, újjászületés napját ünneplik meg az emberek, az elnevezése: majális, ami mindannak, ami örömet, újjászületést, vigasságot jelent, közszájon forgó elnevezése lett. Ennek a napnak a megünneplése régi kedves szokás, ami azonban egyáltalában nem ad neki történelmi nevezetességet és jelentőséget. Legfeljebb a későbbi történelem számára fog ez a nap tanulságokat jelenteni — a legutóbbi évtizedből. A rendbontók ezt a napot is a társadalomellenes tüntetéseikre használják fel s hogy milyen »eredménytel«, annak szomorú tanui a berlini halottak. A szociáldemokrata szakszervezetek ezt a napot munkásünnepé tették és pedig nemzetközi alapokon. 2. Ha csak csekély jelentőségű úrendészeti kihágást követett el az illető külföldi kereskedő és egzisztenciális érdeke, hogy a minden heti kereskedőjét el ne hagya, akkor az elfogás helyett elegendő a feljelentés. Szerintünk ebben az esetben nem kell alaposan tartani attól, hogy az illető a hatóság idézésére nem fog megjelenni, mert hiszen így csekély büntetés elkerülése ellenében elveszítené a jövedelmi forrását. Mindamelllett ebben a kérdésben csak az illető személyi körülményeinek és magatartásának közelebbi ismerete mellett lehetne teljesen megnyugtató választ adnunk. 3. Olyan rendelet, amelyik a honvéd és csendőr tisztikart s legénységet a motorral hajtott járművek beszerzésétől és használatától eltiltaná, nincs. Ha van rá pénz, akár ön is vehet magának még autót is. Kerékpárjára motort felszerelhet. 4. A turul a magyar ősi mondkában szereplő madár, amelynek fajtát természetrajzilag pontosan meghatározni nem lehet. Valószínű, hogy krónikáinkban asok másolás során keletkezett elferditések miatt a *curul*-ből alakult a turul elnevezés. Eredetileg tehát curul volt s ez karvalyt jelent. A karvaly pedig gyűjtőnév, a magyarok nagy általánosságban a vérengző, ragadozó madarakat jelölték meg ezzel az elnevezéssel. A turul tehát lehetett sas, sólyom, héja, sőt talán keselyű is, bár ez nem valószínű, azért, mert őseink csak nemes ragadozó madarakat választottak jelképül. Szakembereink közül sokan

Világmarkás **kerékpárok, varrógépek**

gramofonok legolcsóbban, részlete is
LENGYEL Gépáruház Bpest, Jókai-u. 1.

Saját készítményű
BÚTORAIMAT

10 százalékos árkedvezményrel kaphatják fényképes igazolványuk felmutatása mellett a csendőrség tagjainak 12 havi részletvásárlásnál teljes ka-

malmentességet engedélyeznek. **MÜLLER LAJOS** bútorgyáros Dohány-u. 37
Gyári telefon: 980—95. —o— Mintaraktár telefon: J. 373—18.

Végre
megjelent
a

Stoewer írógépek
hordozható modellje

Páratlan újítások: } **sajtott acélváz**
kiemelhető betűkarok
leemelhető kocsi

A csendőrség tagjainak legkedvezőbb árak és feltételek!

Saját érdekében kérjen ajánlatot a vezérképvisellettől:

V., Vilmos császár-ut 60.

TELEFON: 248-65.

„HABITUS“ RUHÁZATI R.-T.

(EZELŐTT: OPERA RUHÁZATI VÁLLALAT)

BUDAPEST, ANDRÁSSY-ÚT 20. SZ.
AZ OPERA MELLETT.

Férfi és női ruházati cikkek, vásznak, selymek, fehérneműk, szőnyegek a csendőrség tagjainak készpénzárban,
8 havi részletfizetésre

azon a véleményen vannak, hogy a turul fekete sas vagy fekete sólyom volt. A mondák szerint a hadrakelt sereget a turul vezette. Zászlókon is ábrázolták őseink s még 1321-ből is ismeretes Emich fia Miklós, csicsói várnagy, aki Erdély sasának hordozója, vagyis zászlótartója volt. Az erdélyiek ősi jogon még 1538-ban felvették címerükbe s 1659 óta félsas alakjában még ma is megtaláljuk a turult a nagy címer erdélyi pajzsában. A monda szerint Árpád a turultól megáldott Émese fia. Az ezredév emlékére Bánhidán, ahol Árpád Szvatoplukot megverte s az ország több helyén is turulmadaras emléket állítottak fel. 5. A lekszikon rovatban fog választ kapni.

Jugoszlávia. A sógora július folyamán adjon be kérvényt a tankerületi kir. főigazgatóságához (Budapest, I., Attila-utca 1. sz.) s abban kérje az elszakított területen szerzett érettségi bizonyítványának nosztrifikálását. Csatolja a kérvényhez az összes középiskolai bizonyítványait s az érettségi bizonyítványát, továbbá a születési anyakönyvi kivonatát. A főigazgatóság az iskolai bizonyítványokból fogja megállapítani, hogy a magyar tantervek szerint milyen tárgyakból kell különbözeti vizsgát tennie s erről időjében értesíti. A különbözeti vizsgára valószínűleg szeptemberben kerül sor, szükség esetén halasztást is kérhet. Az érettségi bizonyítvány nosztrifikálását azután ennek a különbözeti vizsgának az eredménye szerint a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr eszközli.

Havasigyopár. 1. Özvegyi nyugdíjra joga van a feleségnek, ha: a) férjével a tényleges szolgálat ideje alatt vagy azt megelőzőleg lépett házasságra; b) a házasság megkötésekor a férj még nem volt ötvenhét éves; c) a házasság a férj halálát legalább három hónappal megelőzőleg kötött és d) az özvegy a férj halálakor a férjjel együtt élt. 2. Mai számunkban »H. J. örm., Nyiregyháza« jelige alatt adtunk erre a kérdésre választ. 3. A Szut. 4. mellékleteként kiadott napirendben meghatározott foglalkozási idő alatt, ha más parancsot nem kap. A szolgálattal kapcsolatos összes tennivalóit azonban a napirendszerinti foglalkozási időn túl is a laktanyában köteles végezni.

Liszó. Válasz mai számunkban »Pilis hegyvidék« jelige alatt.

Apáti. 1. Az 1912—13. évi mozgósításban résztvevőknek ez az idő a nyugdíjidejükbe nem számítható be kétszeresen. Erre ugyanis semminemű rendelkezés nincs, külön ilyen

rendelkezés nélkül pedig minden szolgálati idő csak az általános szabályok szerint számítható be. 2. Jeligére küldött leveleket a postahivatalok nem továbbítanak, hanem a levél tartalmából állapítják meg a feladó címét és a levelet visszajuttatják neki. Az újsághirdetésekből kért jeligés levelei is csak azért továbbítja a posta, mert ezeken a leveleken tulajdonképpen az illető újság szerepel címzettként és az újság kiadóhivatala juttatja el a levélre jegyzett jelige alapján a levelet ahhoz, akinek az szól. Teljes címmel azonban lehet leveleket küldeni úgy, hogy azokat a posta nem viszi ki a címzett lakására, hanem a címzett személyes jelentkezéséig a levelet visszatartja a postahivatalban. Ezek az ú. n. poste restante levelek. 3. Kokai Lajos könyvkereskedőhöz forduljon (Budapest, IV., Kammermayer-utca 3. sz.), ha számtani példatárra van szüksége, de kap illyet bármelyik vidéki könyvkereskedésben is. Olyan számtani példatárát azonban sehol sem talál, amelyekben az alapműveletektől a felső matematikáig mindenre talál példákat. Olyan volna ez a számtani példatár, mintha Hevesmegye térképét a csillagászati térképpel egybekötve kapná az ember. Akinek a négy alapműveletet tárgyaló tankönyvre van szüksége, annak nincs szüksége a logaritmusra és viszont. 4. Semmi lehetőség sincs rá, olyan nagy a megszakítás. 5. Ez is megszakítás, mert a 30 napot meghaladja. Nyugállományba helyezése után azonban kérheti kegyelmi úton a beszámítás engedélyezését arra hivatkozva, hogy azonnal jelentkezett felvételre s így önhibáján kívül keletkezett a 25 napos megszakítás. Ha ezt annak idején igazolni tudja, a sikerben bizhatik, az erre vonatkozó bizonyítékokat: okmányokat vagy nyilatkozatokat azonban szerezz be mielőbb, mert esetleg évtizedek múltán nehéz lenne azokat összeszedni.

R. I. 1—3. Választ a lekszikon rovatban fog kapni. 2. A Csüsz. 13. pontja értelmében közvetlenül levelezni csak sürgős esetekben vagy akkor szabad, ha az el van rendelve. A közvetlen jelentésre tehát — a sürgős esetektől eltekintve — az előljáró parancsnokságtól határozott parancsot kell kapni, ami magának a parancsnak a szövegében történik, pl. így: »Jelentse sürgősen és közvetlenül...«. Széljegyzet alakjában parancsokat adni nem lehet. A szóban forgó parancson az a megjegyzés, hogy: »Közvetlenül« csak az illető parancsnok vagy segéd tisztje utasítása lehet annak, aki az ügyiratokat postázza.

Garai th., Poroszló. Előfizetését 1930 május végéig rendezte.

**Hegedű
Harmonium
Tárogató** csak itt a valódi
**Cimbalom
Harmonika
Gitera**

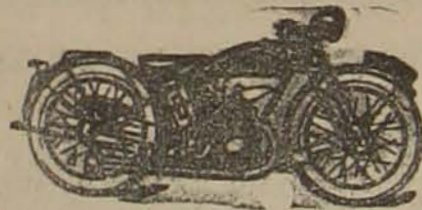
és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.
Művésziesen javít, legjobb hurokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab.
hangszergyára

Egyedüli magyar hangszergyár az országban

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Csendőrségnek részletfizetési kedvezmény

**ZENITH
ÉS DOT**

angol motorkerékpárok árban és minőségben utólérhetetlenek

DOT villanyvilágítással **1140 PENGŐTŐL**

Vezérkép-
viselet: **DEMÉNYI ÉS FIA**

BUDAPEST, VI. kerület, Király-utca 85. szám.

Modern javítóműhely és alkatrész raktár.

Igen kedvező fizetési feltételek.

BUTOR részletre **Ó Budapest 3.**
olcsón **VI., Ó-utca**

Postások és rendőrség szállítója.

A legjobb
gyártmányu

GYERMEKKOCSIK

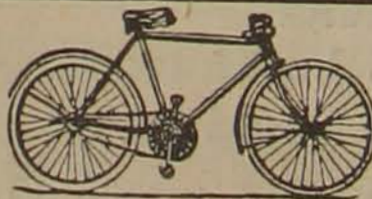
a legdúsabb választékban

HOCHMANN LAJOS-nál

Budapest, VII., Erzsébet körút 4.

Telefon: József 418-90.

Ugyanott: réz, vas és kertli butorok mairacok, paplanok, stb. Vidékre megrendelést azonnal elintézzük. — Képes árajánlat díjtalan. Legelőnyösebb fizetési feltételek.

33 év óta a világot uraló eredeti angol
The Champion kerékpárokat
és elsőrangú **Central, Bobbin** súlyesztős
varrógépeket 5 évi jótállással 20 P havi rész-
letre szállítunk.

kerékpáralkatrészeket

láncot, pedált, kormány lámpát, nyergeket stb. bármely gyártmányu kerékpárhoz
nagybani, eredeti gyári árban külső gummikat **6.50**, belsőket **2.10** pengőtől.

Kerékpárok
130 P.-től feljebb. **LÁNG JAKAB ÉS FIA**

kerékpár- és varrógépnagykereskedők.

Magyarország legnagyobb, legrégebbi és legmegbízhatóbb kerékpár üzlete.

Budapest, VIII., József-körút 41. szám.

60 éve áll fenn! - Árjegyzék 1000 képpel ingyen.

Felsőnyék. 1. Szolgálati úton kérheti a vámörséghez való felvételét. Ha a vámörség létszámviszonyai, valamint az ön minősítvényi adatai lehetővé teszik azt, hogy a vámörséghez bejusson, akkor a csendőrségi szolgálati kötelezője letelével nálunk leszerel, de nyomban megtörténik útbainditása a vámörséghez. Az őrmesteri rendfokozatát csakis úgy tarthatja meg a vámörségnél, ha a fent vázolt módon jutott oda be. Ha tőlünk leszerel s csak azután jelentkezik felvételre a vámörségnél, a csendőrségnél elért rendfokozatát nem veszik figyelembe. A vámörség most teljes létszámon van, hiány itt-ott van néhány, felvételre tehát csak kevesen s csak jó minősítéssel számíthatnak. 2. Amíg a csendőrségi szolgálati kötelezője le nem telik, nem mehet át a vámörséghez. Azon a címen, hogy a leszerelése előtt néhány héttel megkezdhesse a vámörségi szolgálatát, szabadságot nem kaphat. Amíg csendőr, addig nem lehet vámör. 3. A vámörségnél a létszám 20%-a lehet nő. Ha tehát nőülni akar s csak azért vágyik oda, meg kell gondolnia a dolgot. Őrmesteri rendfokozatban a vámörségnél beadhatja a nőülési kérvényét, amelyet ugyanúgy kivizsgálják és sorszámoznak, mint nálunk.

Vadvirág. Fegyvermesteri tanfolyam belátható időn belül nem lesz.

Császta. Sorsa ismeretlen.

Ligur tenger. Ha ideje van rá, akkor igen.

Egyházi adó. Ingatlana után köteles egyházi adót fizetni.

Hangya. A nyugállományúak juttatásából is csak nő- és gyermektartás címén lehet levonásokat eszközölni, de egyéb jövedelmüket le lehet foglaltatni.

H. J. őrm., Nyiregyháza. Úgy a tisztok, mint a legénységi állományú csendőr egyének viselhetnek akár füzös, akár sima (cugos) cipőt. Ez az üzenetünk a helytálló. Ezt a kérdést különben újonnan és részletekbe menőleg fogják rendezni.

Kéziratok:

Rajta Magyar! Nem jó, nem közölhető. Hogy írjon-e még verset? Semmi esetre sem!

G. G. th. Már többször megüzentük, hogy a dolgozatait bárki beküldheti, mi szívesen megbíráljuk s ha alkalmas, közöljük. Legénységi bajtársaink közleményeit meg különö-

sen szívesen közöljük, még akkor is, ha szigorú szemmel nézve talán nem is állja egészen a kritikát, mert hiszen az íráshoz is gyakorlat kell s valakit azért, mert azt nincsen alkalma elsajátítani, semmi esetre sem zárunk el attól, hogy gondolatait — ha vannak — lapunkban közölhesse. Ahol szükséges, ott egy kis stiláris fésülésre is szívesen vállalkozunk, de már azt, hogy az egész cikket újra megírjuk, természetesen nem vállalhatjuk.

K. K., Mór. Az említett üzenet nem Önnek szólt. Azt a kéziratot, amelyről említést tesz, megkaptuk, de abban az alakjában nem volt közölhető. Ha egyszer majd időnk lesz, átfésüljük és közöljük, feltéve, hogy az új közzététel utasítás kiadásával nem válik addig tárgytalanná. Nem nagyon sikerült, nem tudjuk, hogy átfésüléssel is lehetséges-e rajta valamit segíteni.

Tisza vize. Elég jó, alkalomadtán talán majd sorát ejtjük. A papirnak csak az egyik oldalára írjon.

P. J. szds., Szombathely. Mult számunk szerkesztői üzeneteiben válaszoltunk.

A házbér. Nagyon gyenge a humora és nincs semmi csattanója. Nem közölhető.

Tizenháromház. Annyira össze-vissza van javítgatva, hogy lehetetlen elolvasni. Nem kívánjuk, hogy hozzánk olyan kifogástalan tisztázatokat küldjenek be, mint az előjáró parancsnokságokhoz, de azt meg viszont tőlünk nem kívánhatják, hogy olyan fogalmazványokat betűgessünk, amelyben egészen bizonyosan Ön sem ismerné ki magát.

A bűvárhajó. Olyan közleményeket, amelyek másutt már megjelentek, nem közlünk.

1929. V. I. Jönni fog, még pedig lehet, hogy közelebbről. Ilyen témájú közleményt mindig fel tudunk használni. Magánlevelet nem írunk, tessék a szerkesztői üzeneteket figyelemmel kíséreni.

Bélabánya. Nagyon detektívregény ize van, nem közölhető. A pesti tolvajnyelvnek esküdt ellenségei vagyunk, akár milyen írásban olvassuk is. Az csak a szakmunkákba való, nem a szépirodalomba.

Gép. Kedves, hangulatos dolog, jönni fog. Ilyent máskor is kérünk, lehet valamivel hosszabb is.

Tavasszal-ősszel. Hát tényleg »rém« rossz versek. Nem közölhetők.

Fényképezőgépek

prizmás látcsövek

6—12 hónapig terjedhető részletfizetésre készpénzáron, ellenőrizhető eredeti gyári árjegyzék szerint.

HATSCHEK ÉS FARKAS
optikai és fényképészeti szaküzlet

BUDAPEST, IV., Károly-körút 26. szám.
Fiók: VI., Andrássy-ut 31. (Nagymező-u. sarok.)

Kérjen árajánlatot!

KERÉKPÁROK

valódi **Styria** és francia **Hunter** gyártmányúak olcsón, előnyös fizetési feltételek mellett is kaphatók.

DEMÉNYI ÉS FIA CÉG-nél

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 4.

Kérjen árajegyzéket kerékpárokról, motorkerékpárokról, gramofonokról.

BE CZÁSSY ANDOR

ékszerszalonya a Société Horlogère de Porrentruy Phénix Watch Co, Julliard et Cie Cortébert és La Chaux de Fonds Cortébert Watch Co svájci óragyárak magyarországi képviselője

BUDAPEST, Kossuth Lajos utca 4. szám.
I. emelet, 2. ajtó.

ajánlja a m. kir. honvédségnél, a m. kir. államrendőrségnél szolgálati óra gyanánt forgalomba hozott és **kitűnően bevált Phénix és Cortébert gyártmányú szolgálati-zsebórákat**, valamint **Luxor ébresztő órákat**.

A Phénix és Cortébert órák, valamint a Luxor ébresztő óra a m. kir. csendőrség tagjai által közvetlenül a cégtől rendelhető meg levelezőlapon, vagy levélben a pontos cím és személyi adatok megjelölésével. Az első részlet a megrendelést, illetve az óraleszállítást követő hó 1. napján esedékes. — Raktáron tart ezenkívül mindennemű arany-, ezüst- és ékszerárut a legmérsékeltebb áron és kívánatra, levélbeli megkeresésre, megbízottját gazdag választékkal küldi vidékre is.

A **Phénix** és **Cortébert órák** valódi **svájci gyártmányok**, tiszta nikkeltokban, 15 rubinos szerkezettel bírnak és **10 évi jótállással havi 5 pengős** részletfizetéssel mindössze **30.— P-be** kerülnek

A Phénix és Cortébert órák fölül állnak minden más hasonló gyártmányú óráknak. Teljesen pormentesen zárnak és úgy lovaglásnál, mint bármilyen erősebb rázkódtatás mellett is a lehető legpontosabbak, ezért **szolgálati célokra különösen alkalmasak**.

A Luxor ébresztő német gyártmány csinos külsővel, erősen világító számlappal és ismétlő ébresztő szerkezettel bír. Ára — ugyancsak 6 havi részletfizetésre — **24.— pengő**.

Megrendelő katonai parancsnokságoktól számtalan elismerést és megelégedést nyilvánító levél birtokában van a cég.

Brazilián keresztül.

Irta: **KALETSKY ZOLTÁN.** (15).

Sok fehér ember mászta meg már a hegyet, de onnan senki sem tért még vissza. Más monda azt állítja, hogy a csúcsrablók tanyája, kik meglesik az erdei kutatókat és vadászokat, hogy felszerelésüket elrabolják és őket kivégezzék. A valóság az, hogy a csúcs megmászhatatlan sziklafallal van körülvéve, úgy, hogy azt megközelíteni se fehér, se indián, se rabló nem képes.

Amint a sziklafal mellett csendesen haladunk, tutajunk egyszerre csak elkezdi sebesebben úszni s közben egyre beljebb kerülni a folyam közepe felé. Hiába volt minden megfeszített erőlködésünk, képtelenek voltunk parthoz kormányozni: a folyó árja elkapott. Menekülésről szó sem lehetett már azért sem, mert többen közülünk úszni sem tudtak. A víz közepére sodródtunk, uralmunkat a tutaj fölött teljesen elvesztettük s gyors iramban rohantunk az előttünk levő vízesés felé. Alig voltunk néhány méterre az eséstől, amikor a véletlen szerencse egy a vízből kiálló sziklára sodort, ahol tutajunk fennakadt.

Ott állottunk a folyó közepén tehetetlenül, se előre, se hátra nem volt út. Az egyedüli menekülési útnak csak az maradt, hogy a tutajunkat valahogy letaszítjuk a szikláról és — legyen, ami lesz — neki megyünk a vízesésnek és az azzal járó esetleges veszélynek, elvégre a teljesen néptelen folyam közepén nem maradhatunk. Mindenünket erősen a tutajhoz kötöttünk és azok, akik úszni tudtunk, a vízbe ereszkedtünk, hogy a tutajt letaszítsuk.

Minden erőlködésünk hiábavalónak bizonyult; még a helyéből sem voltunk képesek kimozdítani. A fáradságos munka teljesen kimerített, rövidesen este lett. Nem volt mit csinálnunk, az éjszakát akarva vagy nem akarva, az ár közepén kellett töltenünk.

Örökké emlékezetes éjszaka marad ez számunkra. A tutaj hátsó fele a víz alatt feküdt, csak az elején volt annyi hely, hogy ott összezsufolódva ülve vagy állva, szárazon maradhattunk. Egy-egy erősebb hullámverés megingatta primitív alkotmányunkat, ilyenkor mindig attól kellett tartanunk, hogy váratlanul a mélybe esünk, ahol a víz erősen örvénylett.

Kínos éjszaka volt, de mint mindennek, úgy végre ennek is vége szakadt.

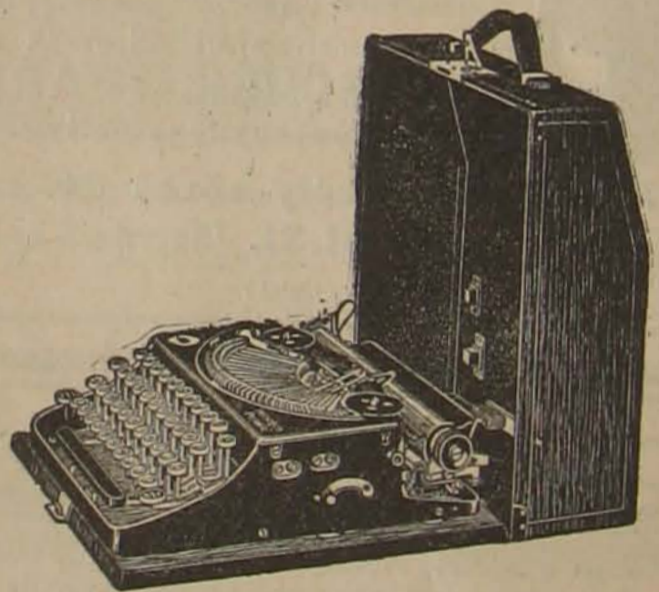
Mikor beköszöntött a hajnal, ismét hozzáláttunk a letolási munkához. Minden erőnket belefektettük, de a tutaj csökönnyösen a helyén maradt. Egész nap kísérleteztünk, de eredménytelenül. Erőnk egyre fogyott; két napja volt már, hogy nem ettünk, miután a tutajon nem főzhettünk.

Ismét este lett. Az éj folyamán nagy esőt kaptunk, mely még lehetlenebbé tette számunkra a pihenést. Egész éjjel erősen hűvös volt, ébren vártuk meg a reggelt. Azt terveztük, hogy reggel minden erőnket ismételten latba vetjük, hogy lelassítsuk magunkat a szikláról, de ha ez újra nem sikerülne, akkor, akik úszni tudnak, a hátukra erősítenek az élelmiszerből annyit, amennyi az úszást nem gátolja s partot igyekeznek

GÉPIRÁS

ÉS

GYORSASÁG

nem állanak egymással ellentétben, sőt . . .

A gépirás csak akkor előnyös, ha a szép munkán kívül gyors is. Minden új írógép szépen ír, de nem mindegyikkellehet gyorsan írni

A REMINGTON PORTABLE ÍRÓGÉP szépen és tisztán ír és amellet a legnagyobb gyorsaság érhető el rajta. Egy váltós billentyű beosztása révén azt az előnyt is nyújtja, hogy aki ezen a gépen tanulja meg a gépirást, minden más modern írógépen azonnal írhat.

A REMINGTON PORTABLE ÍRÓGÉP kis helyet foglal el, könnyű, fáradság nélkül bárhova szállítható

A csendőrség tagjai részére minden nagyobb anyagi megerőltetés nélkül akarjuk beszerezhetővé tenni, ezért a legolcsóbb áron, a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett bocsátjuk rendelkezésre **18 havi részletfizetésre is szállítjuk.** Érdeklődőknek díjtalanul küld ismertetést és ajánlatot **vitéz Olaszteleky Károly.**

REMINGTON Írógép Rt. Budapest, VI. kerület, **Andrássy-út 12.**
Telefon: **Automata 12-85 és Automata 218-09.**

érni. A parton egy kisebb tutajt csinálunk, azzal a folyam feljebb eső partjáról úgy indulunk el, hogy fennakadt tutajunknak úszunk neki, ott majd azok, akik úszni nem tudnak, átszállanak a kis alkotmányra és így fogjuk megpróbálni, hogy a terhétől megszabadított nagy tutajt a helyéről elmozdítsuk.

Végre bekövetkezett a második reggel. Szalonnakészlelünkől csillapítottuk némileg az éhségünket — az ételszerrel erősen takarékoskodni kellett — és ujult erővel fogtunk ismét a munkához. Vezényszóra, egyszerre lektettül: belé erőnk a munkába, de a mély vízben úszva bizony így sem tudtunk valami nagy erőt kifejezni. Pár órai megfeszített munka után egyszer csak... végre!

A tutaj körülbelül félmétert előre siklott. Nagy volt az örömünk, mert láttuk, hogy a tutaj most már könnyen enged a nyomásnak. Még néhány erősebb tolás s most már csak hárman maradtunk a vízben, akik jól úsztunk, hogy egy ulolsó lökessel végleg letaszítsuk alkotmányunkat a szikláról.

Engedett. Az ár olyan erővel kapta el, hogy hárman, akik megnyomtuk, már nem voltunk képesek utolérni és rákapaszkodni: ott maradtunk a mély és sebes folyam közepén, a tutaj pedig tőlünk egyre jobban távolodva, szédületes iramban rohant társainkkal együtt neki a vizesésnek. Most már nem volt sok gondolkodnivaló időnk: a sorsunkra bíztuk magunkat. Egyszerre csak a tutaj eltűnt a szemeim elöl s a következő pillanatban már én is a víz alatt voltam... a hátamon egy erős nyomást éreztem, mely a mélybe taszított. Minden erőmet összeszedtem, hogy felszínre hozzam magamat. Pillanatokig tarthatott csak az egész dolog, mert amikor egy lendülettel a felszínre vettem magamat, már ott láttam a tutajt teljes rakományával tőlem alig tíz lépésre lassan úszni a víz színén. Két társam is éppen ebben a pillanatban került felszínre. Tutajunkra úsztunk s nagy örömmel konstatáltuk, hogy valamennyien megvagyunk, sőt az egész felszerelésünk is, bár teljesen átázva, de mégis a tutajon volt.

Honfitársaink, kik a tutajon maradtak, azt mondták, hogy ők csak arra emlékeznek, mikor lesodródtak a vizesésen, alámerültek, de egy-két pillanat múlva már a felszínen voltak anélkül, hogy valamelyiküknek baja történt volna. Sok egyéb mellett az is szerencsénk volt, hogy a vizesés mindössze két méter mély volt, de még így is baj történhetett volna, ha a tutajt a víz árja a hátára fordítja.

A veszedelmet ilyen szerencsésen megúszva, még viccelődünk is azokkal, akik féltek fürödni s most akaratuk ellenére kénytelenek voltak víz alá merülni. Hogy ruháinkat és felszerelésünket megszáritsuk, parthoz eveztünk s röviddel később már nagy tűz mellett szárítottuk magunkat és készítettük el az első meleg vacsoránkat. Rendbehoztuk a tutaj meglazult kötéseit is és az egész napot és éjszakát pihenésnek szenteltük.

Szeptember 13-án este, mikor a part közelében haladtunk, hogy kikötésre alkalmas helyet keressünk, egy nyolc embert befogadó csónakot találtunk a parthoz erősítve. A csónak közelében lábnyomokat is vettünk észre, de azok régebbi keletűek voltak. Itt táborot ütöttünk, hogy az éjszakát itt töltsük.

Szeptember 14-én hajnalban három órakor véletlenül fölébredtem. Megdöbbenve látom az éj sötétjében, hogy tutajunk nincs a parton, csak a canoé (a csónak) áll ott. Társaim és a szolgálatot teljesítő ör is mélyen alusznak. Azonnal felköltöttem a társaságot, kik most már szintén rémülten látták, hogy a tutajunk hiányzik. Az összes ételmiszerkészletünk s a fölszerelésünk nagy része rajta volt, ott állottunk kétségbeesetten, mindenünktől megfosztva.

A canoét tüzetesen átvizsgáltuk, mert azzal akartuk utunkat folytatni, de annyira el volt hanyagolva, hogy lehetetlen volt mindnyájunknak azon menni. A réseket fehérneműnk egyes darabjaival betöltöttük, hogy amennyire lehetséges, üzemképessé tegyük.

(Folytatjuk.)

Világ cég: Sferberg

királyi hangszergyár BUDAPEST

Rákóczi út 60. — Képes árjegyzék ingyen

KERÉKPÁROK,

varrógépek,
csillárok
gramofónok

és lemezek olcsón, csekély részletre, előleg nélkül

HUBERT géparuház Budapest, VII., Thököly-ut 3.

Német és eredeti
slájer gyártmányu

KERÉKPÁR

előleg nélkül, havi 13.— pengős vagy heti 3.— pengős
részletre, teljes csendőrségi felszereléssel 240.— P.

Herrmann Gyula Magyar Kosárfőnö Rt.

Budapest, V. kerület, Lipót körút 15. szám.

Részletek a vásárlást
követő hónap 1—5-ike
között fizetendők.

BUTORHITEC

ÚJ ALAPON,

készpénzárban, 18 havi részletfizetésre. Ezen rendkívüli fizelési kedvezményt vidéki vevőknek is megadom. Sándor Ignác butoráruháza Budapest, VI., Deisewffy-utca 18-20. Vilmos császár út és Nagymező utca között (saját házban). 2-es és 10-es villamos megálló.

Ha megbízható
beszabályozott,
pontosan járó

ÓRÁT

akar venni, forduljon hozzám
bizalommal

SÁRGA JÁNOS

királyi udvari ékszerész
Alapítva: Kolozsvár 1895.

BUDAPEST, IV. KERÜLET, KIGYÓ-UTCA 5 SZÁM. — Klotild-palota.

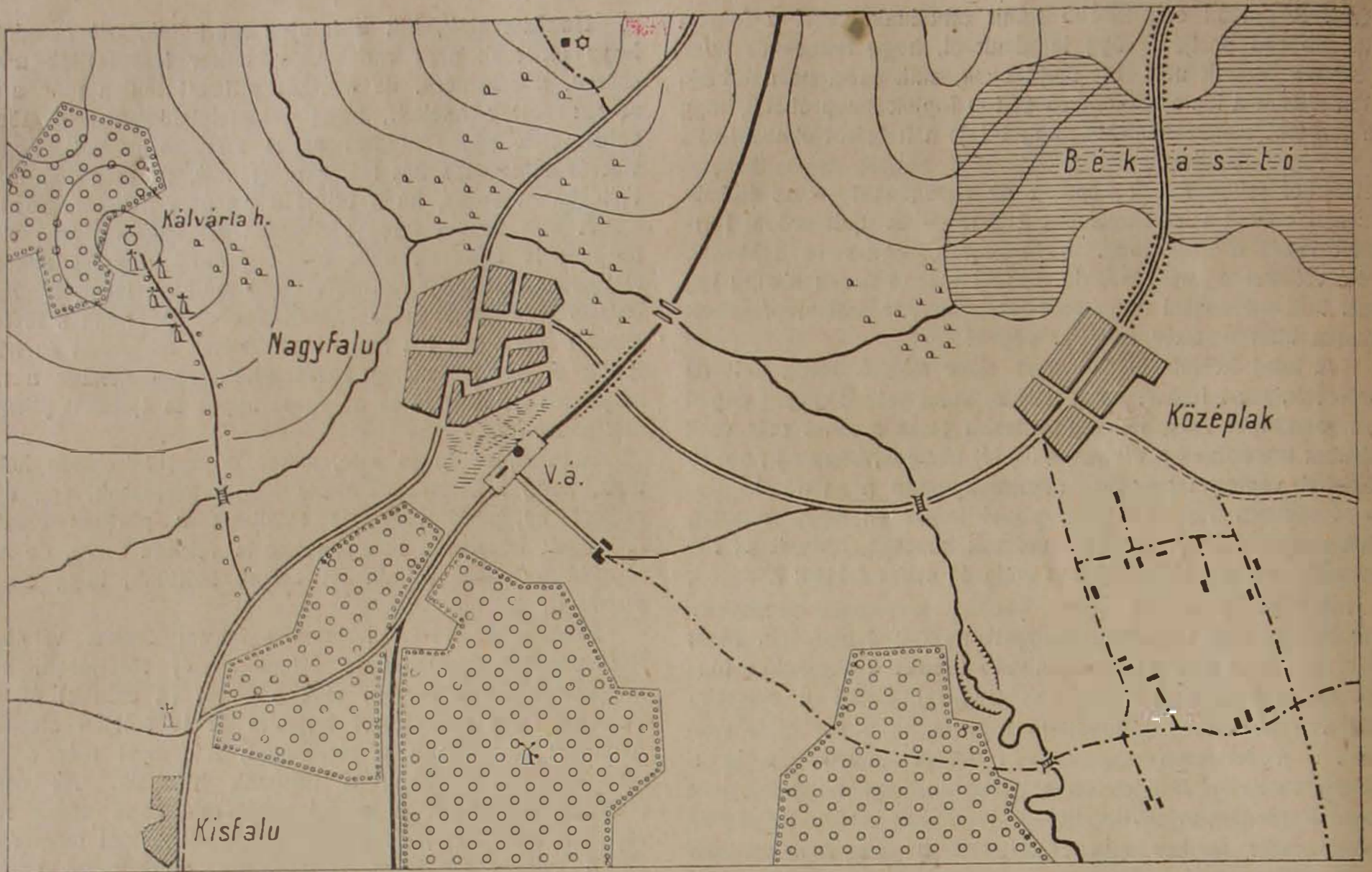
Új, képes árjegyzék ingyen, bérmentve!

* BALINT * LASZLO *
KERÉKPÁRKERESKEDE'S · BUDAPEST · VIII. ÜLLŐI-ÚT 52b

~ · KERE'KPA'ROK ·
· LEG JOBBAK ·
· LEG OLCSOBBAK ·
· KEDVEZO ·
RE'SZLET FIZETE'SEK ·
CSENDŐRÖKNEK ·
· KÜLÖN ·
· ÁRKEDVEZMÉNY ·

Hibakeresés a vázlaton.

(A Csendőrségi Lapok pályázata).

A fenti vázlaton 13 szembetűnő hiba van. Aki mind a 13 hibát megtalálja, szép íróasztalkészlet jutalomban részesítjük. Pályázatokat csak a csendőrség legénységi állományú egyéneitől fogadunk el. Beküldési határidő június 1. A nyertes nevét a június 10-iki számunkban fogjuk közölni.

Ki milyen bűnös?

című lapunk folyó évi 13. számában közölt pályázatunkat leghelyesebben Tulipán István őrmester Balkány fejtette meg, akinek címére az aranyhegyű töltőtollat egyidejűen elküldöttük.

*

Többé-kevésbé helyesen oldották meg még a feladatot a következők:

Gévai János őrm. Ercsi, Veszprémi Antal őrm. Lébény, Varga István III. őrm. Czibakháza, Horváth József th. Székesfehérvár, Juhász Gábor őrm. Györszentiván, Kovács Mátyás őrm. Kübekháza, vitéz Ambrus András th. Kerkaszentmihály, Bányász János törm. Jászládány, Márton Bálint th. Szombathely s végül Csap Mihály csendőr Doboz, aki igen szép és alapos munkát küldött be.

—o—

Tulipán István őrmester (balkányi örs) pályázatát, — amely egyuttal a helyes megfejtés is — alább közöljük.

Ki milyen bűnös?

A Csendőrségi Lapok pályázata.

Bertók, midőn a 11 éves gyermekét, tehát olyan személyt, aki ellen a Bn. 15. §-a értelmében vád nem emelhető, a kutya megmérgezésére rábirta, tettesnek tekintendő s mint ilyen a Btk. 418. §-ába ütköző vagyronrongálást követte el. (Bjt. II. 66.)

Ezen cselekménye szorosan összefügg ugyan a később elkövetett bűncselekményekkel, de ezekbe nem olvadhat bele, mivel itt a vagyronrongálás külön elhatározás szüleménye. Ez a későbbi deliktumoktól anyagi halmazatban áll.

Bertók és 3 fia az élő sövényt szétfeszítve, Partos udvarába behatoltak.

Ezen behatolásuk, habár a magánlaksértés tényálladékat kimeríti is, nem képez külön bűncselekményt, mert lopás céljából lett elkövetve s ilyen esetben pedig a magánlaksértés a lopással egybeolvad. (Bjt. XX. 210.) Egyébként az élősövényen — annak széthajtásával — való behatolás még nem betörés.

A sertés ellopása a Btk. 336. §. 3. pontja szerint minősülő lopás büntetést képezi, mert a sertésöl aláasása betörésnek tekintendő.

Bertók és Péter nevű fiának a cselekménye, mivel a pénzes kazettát nem olyan fenyegetéssel vették el, amely a Btk. 347. §-ában körvonalazva van, a Btk. 337. §-a szerint minősül, mert a fejsze viselése mellett elkövetett lopást (Bjt. X. 107.) e szakasz szerint büntetik.

Az erdőörnek a lakásába történt jogtalan behatolás a Btk. 331. §. 2. pontjában meghatározott magánlaksértés büntetlének a tényálladékat teljesen kimeríti. Az ott elkövetett zab- és pénzlopás csak érték szerint minősül, mivel a lakásba való behatolás nem lopás elkövetése céljából történt, hanem azért, hogy a vihar elől menedéket keressenek.

A vaskazettának a feltörése nem képez külön cselekményt, mert az itt elkövetett vagyronrongálás az előbbi cselekményekkel egybeolvad.

A fejszének a megrongálása, tekintettel arra, hogy a szándék nem a dolog megrongálására irányult, a Kbt. 127. §. 1. bekezdésébe ütköző tulajdon elleni kihágássá minősül, mivel a tettesek a fejszét jogtalanul használták és ezen jogtalan használat következtében megrongálódott.

A Szut. értelmében nem kell senkit elfogni, annál is inkább, mert az illető, mint földműves, rendes foglalkozással bír s arra sem lehet számítani, hogy az egész család megszökik.

Végül megjegyzem, hogy Bertók fiai között két János szerepel, ami szándékos tévedés is lehet.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapesten, VII., Sip-utca 3. sz.

Telefon: József 413—27.

Felelős vezető: Weitz Károly.